

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

RUDOLF STEİNER

RUDOLF STEİNER

T E . O Z O F İ

(TANRISAL BİLGELİK)

RUDOLF STEİNER

DUYUÜSTÜ DÜNYA KAVRAYIŞINA GİRİŞ VE İNSANIN VAROLUŞ PEDENİ

RUDOLF STEİNER

RUDOLF STEİNER

RUDOLF STEİNER

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Rudolf Steiner

(d.2 Şubat 1861, Avusturya - ö. 30 Mart 1925, İsviçre)

Avusturya asıllı filozof, eğitimci, bilim adamı, sanatçı, ezoterist ve yazar, antropozofinin kurucusu.

Bugün Slovenya sınırları içinde kalan Kraljevec'te, orta halli bir ailenin oğlu olarak doğdu. Çocukluğu ve gençliği Avusturya'nın çeşitli kasabalarında geçti. Viyana'da Teknoloji Enstitüsü'nde yüksek öğrenim gördü. Sırasıyla Deutsche National Literatur için Goethe'nin bilimsel yapıtlarının yanı sıra haftalık Alman dergisi Deutsche Wochenschrift, Magazin für Literatur ve tiyatro dergisi Dramaturgische Blätter'in editörlüğünü üstlendi. Rostock Üniversitesi'nde felsefe doktorasını yaptı. Berlin Teozofi Derneği'nin daveti üzerine antropozofiyle ilgili konferanslar vermeye başladı. Alman Teozofi Derneği'nin genel sekreterliğine aday gösterildi. Luzifer dergisini çıkarmaya başladı. Dört dini oyun yazdı ve her birini birer yıl arayla Münih'te sahneledi. Koberwitz'te sağaltıcı eğitim kursları vermeye başladı. Konferanslar ve kurslarla geçen yoğun bir etkinlik döneminin ardından yorgun düştü. Hastalandı. Dornach'ta öldü.

TEOZOFOİ

(TANRISAL BİLGELİK)

DUYUÜSTÜ DÜNYA KAVRAYIŞINA GİRİŞ
VE İNSANIN VAROLUŞ NEDENİ

RUDOLF STEİNER

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
AYŞE DÖMENİÇONİ

İstanbul

2. baskı: Omega Yayınları, İstanbul 2002

1. baskı: Say Yayınları, İstanbul 1987

RUDOLF STEİNER KİTAPLIĞI I TEOZOFİ

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun "Bandrol Kullanımı, Temini ve Gelirlerin Kullanımı"na ilişkin bölüm (Madde 5/a), esas alınarak, işbu kitapta bandrol kullanılmamıştır.

ISBN 975-468-379-4

Yayın yönetmeni: Murat Batmankaya

Editör: Gamze Varım

Dizgi: Hülya Aktaş

Almanca aslından çeviren: Ayşe Domeniconi

Redaksiyon: Sıdika Orhon

*Sayın Sıdika Orhon'a sonsuz sabrı ve katkılarından
ötürü teşekkür borçluyuz.*

Grafik ve tasarım uygulama: Mehmet İlhan Kaya

Baskı: Engin Ofset, İstanbul

*Rudolf Steiner Verlag'a (Dornach/Schweiz)
verdikleri 'özel izin'den ötürü teşekkür ederiz.*

© omega

Ankara Cad. 54/12 • TR-34410 Sirkeci-İstanbul

Telefon: 0 212 - 512 21 58 • Faks: 0 212 - 512 50 80

<http://www.sayyayincilik.com> • sayyayinlari@superonline.com

Genel Dağıtım: Say Dağıtım Ltd. Şti.

Ankara Cad. 54/4 • TR-34410 Sirkeci-İstanbul

Telefon: 0 212 - 528 17 54 • Faks: 0 212 - 512 50 80

<http://www.saydagitim.com.tr> • e-posta: saydagitim@turk.net

İÇİNDEKİLER

Rudolf Steiner.....	7
Rudolf Steiner'e Yapıtları Ekseninde Deruni Bir Bakış	15
Yeni basıma önsöz (1922)	25
Dokuzuncu baskıya önsöz (1918)	27
Altıncı baskıya önsöz (1914).....	29
Üçüncü baskıya önsöz (1910).....	31
GİRİŞ	35
1. BÖLÜM	
İNSANIN ÖZVARLIĞI	43
I. İnsanın Bedensel Özvarlığı	46
II- İnsanın Ruhsal Özvarlığı	47
III. İnsanın Tinsel Özvarlığı.....	48
IV. Beden, Ruh ve Tin	49
2. BÖLÜM	
TİNİN YENİDEN BEDENLENMESİ VE YAZGI	
(Reenkarnasyon ve Karma)	71
3. BÖLÜM	
ÜÇ DÜNYA	93
I. Ruh Dünyası	93
II. Ölümden Sonra Ruh Dünyasındaki Ruh	103
III. Tinler Ülkesi	113
IV. Ölümden Sonra Tinler Ülkesindeki Tin	119
V. Fiziksel Dünya ve Ruh-Tin Ülkeleri İle İlişkisi.....	129
VI. Düşünce Biçimleri ve İnsanın Aurası	137
4. BÖLÜM	
KAVRAYIŞ YOLU	149
BAZI NOTLAR VE EKLEMELER.....	165
BU BASKIYLA İLGİLİ NOTLAR, KİTAP LİSTESİ	177

RUDOLF STEİNER

1861'de o zamanlar Avusturya-Macaristan'da, bugünse Slovenya sınırları içinde kalan Kraljevec'de, demiryollarında çalışan bir memurun oğlu olarak dünyaya geldi. Annesiyle babası Avusturya'dan geliyorlardı. Çocukluğu ve gençliği Avusturya'nın çeşitli kasabalarında geçti.

1872 – 1879 Viyana yakınlarındaki Wiener-Neustadt'ta ortaöğrenimini tamamladı.

1875 – 1889 Çoğunlukla kendi sınıf arkadaşlarına, özellikle matematik ve fen bilgisi dersleri verdi.

1879 – 1883 Viyana Teknoloji Enstitüsü'nde (Wiener Technische Hochschule) yüksek öğrenim gördü. Goethe'yi derinden inceledi.

*1879 - Rudolf Steiner
öğrencilik yıllarında.*

1882 – 1897 J. Kürschner'in 'Deutsche National Literatur' başkısı için Goethe'nin bilimsel yapıtlarının editörlüğünü üstlendi.

1884 – 1890 Viyana'lı bir ailenin dört çocuğuna özel ders verdi. Çocuklardan biri hidrosefali hastasıydı, öğrenme zorluğu çekiyordu. Steiner'in yardım ettiği, okulunu bitirmesini ve Tıp Fakültesi'ne girmesini sağladığı ço-

1894 - R. Steiner, öğretmenlik yıllarında.

cuk, Birinci Dünya Savaşı sırasında öldü.

Goethe'nin 'Düşes Sophia' başlıklı toplu eserlerinin yayına hazırlanmasına katkıda bulundu.

Haftalık Alman dergisi *Deutsche Wochenschrift*'in editörlüğünü üstlendi.

1890 – 1897 Weimar'da Schiller-Goethe Arşivleri'nde çalıştı.

Almanya'da Rostock Üniversitesi'nde felsefe doktora-sı yaptı. Doktora tezi yayınlandı. Adı *Hakikat ve Bilgi* idi.

Haeckel'le tanıştı. Mektuplaşmaya başladılar.

Berlin'e taşınarak, 'Magazin für Literatur' adlı yazın dergisinin editörlüğünü üstlendi. 1900 yılına kadar sürdürdüğü bu görevi sırasında kararlı bir biçimde Yahudi aleyhtarlığına karşı çıktı. O. E. Hartleben'le birlikte tiyatro dergisi 'Dramaturgische Blätter'in editörlüğünü yapmaya başladı. 'Freien dramatischen Gesellschaft' adlı bağımsız tiyatro derneğinde, Giordano Bruno Derneği'nde ve diğer derneklerde aktif roller üstlendi.

1899

1899 – 1904 Berlin'deki İşçi Eğitim Okulu'nda (Arbeiter-Bildungsschule) öğretmenlik yaptı.

Berlin Teozofi Derneği'nin daveti üzerine çeşitli antropozofi* temalarıyla ilgili konferanslar verdi. Yalnızca kendi özgün araştırmalarının sonuçlarını aktardı.

Alman Teozofi Derneği'nin genel sekreterliğine aday gösterildi. Aynı gün, 'Antropozofi' başlıklı bir konferans verdi.

1906

1902 – 1912 Berlin'de ve bütün Avrupa'da konferanslar vermeye başladı. **Marie von Sievers**'le her zaman işbirliği içinde oldu.

Adı daha sonra Luzifer-Gnosis olan Luzifer dergisini çıkarmaya başladı.

Üç örgenli toplumsal yapıyla ilgili ilk metinleri yazmaya başladı.

Edouard Schure'yle tanıştı. Marie von Sievers bazı yapıtlarını tercüme etti.

Münih'teki Teozofi Derneği'nin uluslararası çaptaki konferansını organize etti. Bu konferansta ilk kez sanatsal etkinliklerini tanıttı.

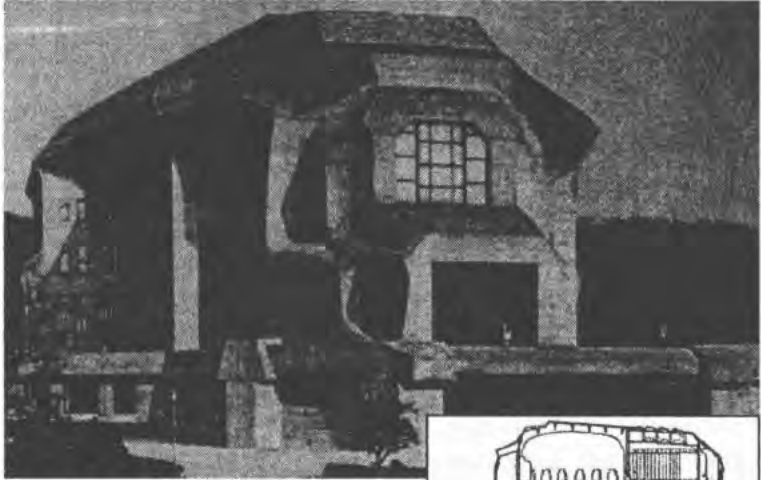
1910 – 1913 Dört dini oyun yazdı ve her birini birer yıl arayla Münih'te sahneledi.

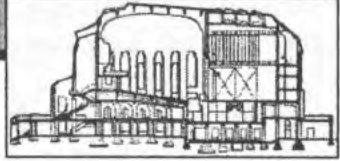
1908

Yeni eurithmy sanatını ve konuşmanın oluşumunu tanıttı.

* **antropozofi:** Steiner'in Goethe'nin doğa felsefesinden esinlenerek geliştirdiği tinsel bilim. Dünya ile insan ruhu arasındaki bir çeşit bilgi yolu... (Ed. n.)

İsviçre, Dornach'ta bulunan Goethenaum.

Teozofi Derneği'nden ayrılıp, Antropozofi Derneği'ni kurdu.

1913 – 1923 İsviçre, Dornach'ta, ahşaptan gerçek bir sanat eseri olan ilk Goethenaum inşa edildi.

1918

Marie von Sievers'le evlendi.

1914 – 1924 Dornach'ta, Berlin'de ve Avrupa'nın birçok kentinde verdiği konferanslarda, sanat, eğitim, bilim, toplumsal hayat, tıp, eczacılık bilimi, tedaviler, tarım, mimari ve ilahiyat gibi insanların birçok etkinlik alanındaki yenilenmeye işaret etti.

1919 Esas olarak Almanya'nın güneyinde toplumsal yenilenme ve üç örgenli toplumsal yapı üzerine kendi düşüncelerini yazarak ve konferanslar vererek aktardığı yoğun bir etkinliğe girişti. Sonbaharda Stuttgart'ta Waldorf Okulu'nu (Freie Waldorfschule) açtı. Hausman Caddesi'ndeki bu okul günümüze dek varlığını sürdürdü.

1923

Doktorlara yönelik ilk kurs...
Antropozofik tıbbın uygulanmasına başlandı.

1921 Steiner'in düzenli olarak katkıda bulunduğu haftalık 'Das Goetheanum' yayınlanmaya başladı. (Bu dergi halen yayımlanmaktadır.) Dornach yakınlarındaki Arlesheim'da ilk Antropozofi Kliniği Ita Wegman tarafından kuruldu. Bu klinik Ita Wegman Kliniği adı altında faaliyetini bugün de sürdürmekte.

1922 Steiner'in yönlendirdiği din adamları, dini yenilenme hareketi 'Hristiyan Toplumu'nu kurdu. Yılbaşı gecesi Goetheanum, kundakçılar tarafından ateşe verildi. Steiner ertesi gün yakınlardaki marangoz atölyesinde konferanslarını sürdürdü.

1923 Ölümünden sonra, 1925-1928 yılları arasında inşa edilen ve artık betonarme olan ikinci Goetheanum'un tasanına başladı. Noel Konferansı sırasında, yeni Genel Antropozofi Derneği'ni (Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft) kurdu.

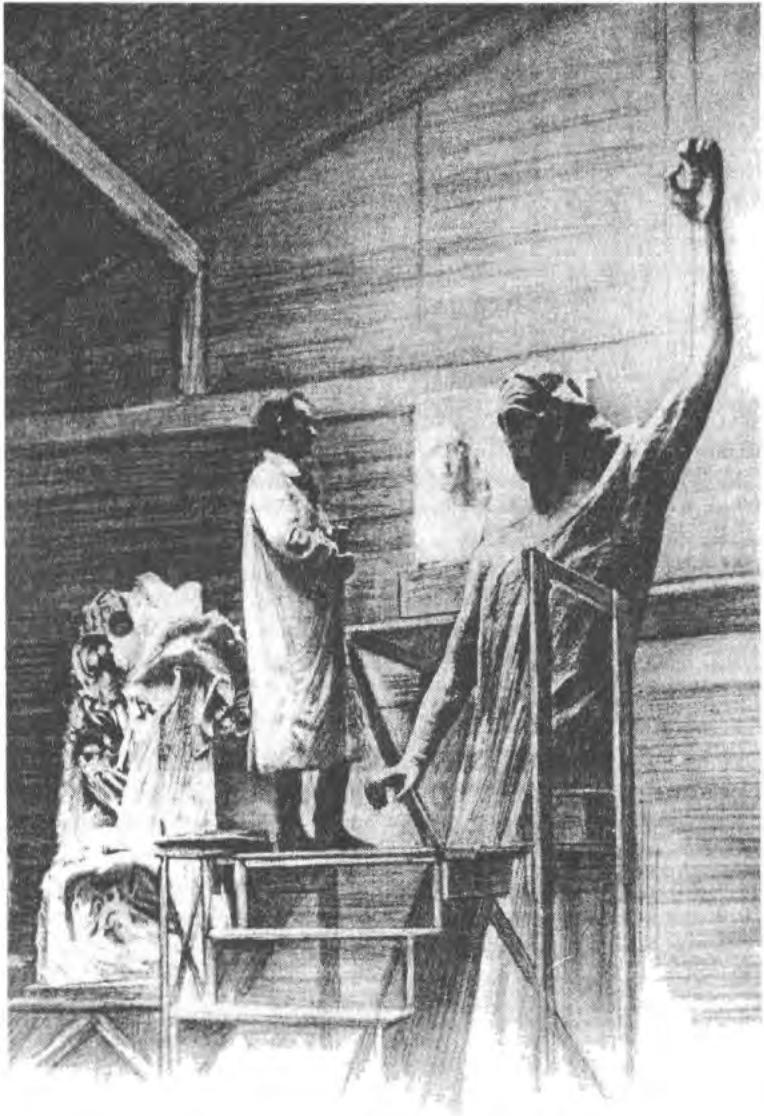
1923 – 1925 Her hafta Das Goetheanum'da özyaşam-öyküsünü yayımlıyordu. 1907 yılına kadar gelen özya-

şamöyküsü tamamlanamadı. Dr. Ita Wegman'la birlikte antropozofik tıpla ilgili bir kitap yazdı.

1924 Koberwitz'te bio-dinamik çiftçiliğin kaynağını oluşturan tarım ve Antropozofi'nin uygulama alanının kaynağını oluşturan sağaltıcı eğitim kursları vermeye başladı. Konferanslarla ve kurslarla geçen yoğun bir etkinlik döneminin ardından, son konferansını 9 Eylül'de derneğin üyelerine verdi. Ölümcül hastalığa yakalanmıştı.

1925 Dornach'ta yaşama veda etti.

Bu resim, 1926'da yayımlanan *Anthroposophy Quarterly*'nin (Antropozofi Dörtlüsü) 1. cildinden alınmıştır. R. Steiner resimde, *Der Menschheits Representant* (İnsanlığın Sunumu) adını taşıyan heykel üzerinde çalışırken görülüyor.

1894. 7. 1. 1894. 7. 1.

2007/10/27

75-6

7-10 1- 1000 1000 1000

הן אצלם קנה אצלך איין קד חסדן: חסדן קד חסדן.

የዘመናዊ የፍትሕ ሥርዓት ማሳሰቢያ

[illegible][illegible][illegible][illegible]

[Faint handwritten text at the bottom of the page]

1944-45

ጥራት ምርታችንን ለማረጋገጥና ለማረጋገጥ

‘ቲወዘዚ ጥራ’ ቅ ኢየሱስ፡ገሰ፡ገሰ ሳይሆን ሳይሆን ሳይሆን ሳይሆን

የብሔራዊ የሥነ ምግባርና የሥነ ምግባር ምርምር ቤት

[illegible]

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

[illegible][illegible] $\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{\rho} \right) = - \frac{1}{\rho^2} \frac{d\rho}{dt}$

1. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$
 2. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{8}$
 3. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{16}$
 4. $\frac{1}{4} \times \frac{1}{8} = \frac{1}{32}$
 5. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{8} = \frac{1}{64}$
 6. $\frac{1}{8} \times \frac{1}{16} = \frac{1}{128}$
 7. $\frac{1}{16} \times \frac{1}{16} = \frac{1}{256}$
 8. $\frac{1}{16} \times \frac{1}{32} = \frac{1}{512}$
 9. $\frac{1}{32} \times \frac{1}{32} = \frac{1}{1024}$
 10. $\frac{1}{32} \times \frac{1}{64} = \frac{1}{2048}$
 11. $\frac{1}{64} \times \frac{1}{64} = \frac{1}{4096}$
 12. $\frac{1}{64} \times \frac{1}{128} = \frac{1}{8192}$
 13. $\frac{1}{128} \times \frac{1}{128} = \frac{1}{16384}$
 14. $\frac{1}{128} \times \frac{1}{256} = \frac{1}{32768}$
 15. $\frac{1}{256} \times \frac{1}{256} = \frac{1}{65536}$
 16. $\frac{1}{256} \times \frac{1}{512} = \frac{1}{131072}$
 17. $\frac{1}{512} \times \frac{1}{512} = \frac{1}{262144}$
 18. $\frac{1}{512} \times \frac{1}{1024} = \frac{1}{524288}$
 19. $\frac{1}{1024} \times \frac{1}{1024} = \frac{1}{1048576}$
 20. $\frac{1}{1024} \times \frac{1}{2048} = \frac{1}{2097152}$
 21. $\frac{1}{2048} \times \frac{1}{2048} = \frac{1}{4194304}$
 22. $\frac{1}{2048} \times \frac{1}{4096} = \frac{1}{8388608}$
 23. $\frac{1}{4096} \times \frac{1}{4096} = \frac{1}{16777216}$
 24. $\frac{1}{4096} \times \frac{1}{8192} = \frac{1}{33554432}$
 25. $\frac{1}{8192} \times \frac{1}{8192} = \frac{1}{67108864}$
 26. $\frac{1}{8192} \times \frac{1}{16384} = \frac{1}{134217728}$
 27. $\frac{1}{16384} \times \frac{1}{16384} = \frac{1}{268435456}$
 28. $\frac{1}{16384} \times \frac{1}{32768} = \frac{1}{536870912}$
 29. $\frac{1}{32768} \times \frac{1}{32768} = \frac{1}{1073741824}$
 30. $\frac{1}{32768} \times \frac{1}{65536} = \frac{1}{2147483648}$
 31. $\frac{1}{65536} \times \frac{1}{65536} = \frac{1}{4294967296}$
 32. $\frac{1}{65536} \times \frac{1}{131072} = \frac{1}{8589934592}$
 33. $\frac{1}{131072} \times \frac{1}{131072} = \frac{1}{17179869184}$
 34. $\frac{1}{131072} \times \frac{1}{262144} = \frac{1}{34359738368}$
 35. $\frac{1}{262144} \times \frac{1}{262144} = \frac{1}{68719476736}$
 36. $\frac{1}{262144} \times \frac{1}{524288} = \frac{1}{137438953472}$
 37. $\frac{1}{524288} \times \frac{1}{524288} = \frac{1}{274877906944}$
 38. $\frac{1}{524288} \times \frac{1}{1048576} = \frac{1}{549755813888}$
 39. $\frac{1}{1048576} \times \frac{1}{1048576} = \frac{1}{1099511627776}$
 40. $\frac{1}{1048576} \times \frac{1}{2097152} = \frac{1}{2199023255552}$
 41. $\frac{1}{2097152} \times \frac{1}{2097152} = \frac{1}{4398046511104}$
 42. $\frac{1}{2097152} \times \frac{1}{4194304} = \frac{1}{8796093022208}$
 43. $\frac{1}{4194304} \times \frac{1}{4194304} = \frac{1}{17592186044416}$
 44. $\frac{1}{4194304} \times \frac{1}{8388608} = \frac{1}{35184372088832}$
 45. $\frac{1}{8388608} \times \frac{1}{8388608} = \frac{1}{70368744177664}$
 46. $\frac{1}{8388608} \times \frac{1}{16777216} = \frac{1}{140737488355328}$
 47. $\frac{1}{16777216} \times \frac{1}{16777216} = \frac{1}{281474976710656}$
 48. $\frac{1}{16777216} \times \frac{1}{33554432} = \frac{1}{562949953421312}$
 49. $\frac{1}{33554432} \times \frac{1}{33554432} = \frac{1}{1125899906842624}$
 50. $\frac{1}{33554432} \times \frac{1}{67108864} = \frac{1}{2251799813685248}$
 51. $\frac{1}{67108864} \times \frac{1}{67108864} = \frac{1}{4503599627370496}$
 52. $\frac{1}{67108864} \times \frac{1}{134217728} = \frac{1}{9007199254740992}$
 53. $\frac{1}{134217728} \times \frac{1}{134217728} = \frac{1}{18014398509481984}$
 54. $\frac{1}{134217728} \times \frac{1}{2684354592} = \frac{1}{36028797018963968}$
 55. $\frac{1}{2684354592} \times \frac{1}{2684354592} = \frac{1}{72057594037927936}$
 56. $\frac{1}{2684354592} \times \frac{1}{5368709184} = \frac{1}{144115188075855872}$
 57. $\frac{1}{5368709184} \times \frac{1}{5368709184} = \frac{1}{288230376151711744}$
 58. $\frac{1}{5368709184} \times \frac{1}{10737418368} = \frac{1}{576460752303423488}$
 59. $\frac{1}{10737418368} \times \frac{1}{10737418368} = \frac{1}{1152921504606846976}$
 60. $\frac{1}{10737418368} \times \frac{1}{21474836736} = \frac{1}{2305843009213693952}$
 61. $\frac{1}{21474836736} \times \frac{1}{21474836736} = \frac{1}{4611686018427387904}$
 62. $\frac{1}{21474836736} \times \frac{1}{42949673472} = \frac{1}{9223372036854775808}$
 63. $\frac{1}{42949673472} \times \frac{1}{42949673472} = \frac{1}{18446744073709551616}$
 64. $\frac{1}{42949673472} \times \frac{1}{85899346944} = \frac{1}{36893488147419103232}$
 65. $\frac{1}{85899346944} \times \frac{1}{85899346944} = \frac{1}{73786976294838206464}$
 66. $\frac{1}{85899346944} \times \frac{1}{171793953889676412928} = \frac{1}{147573952589676825856}$
 67. $\frac{1}{171793953889676412928} \times \frac{1}{171793953889676412928} = \frac{1}{2951479051793528257536}$
 68. $\frac{1}{171793953889676412928} \times \frac{1}{3543878077593528257536} = \frac{1}{5887757155187056515072}$
 69. $\frac{1}{3543878077593528257536} \times \frac{1}{3543878077593528257536} = \frac{1}{11775514310374056515072}$
 70. $\frac{1}{3543878077593528257536} \times \frac{1}{7087756155187056515072} = \frac{1}{23551028620748113030144}$
 71. $\frac{1}{7087756155$

[illegible]

המחיר הנמוך ביותר של המוצר הוא 1.50 ש"ח.

הנהגתו של השר לא תיבחן על ידי שופט או בית דין.

— — — — —

[illegible]

$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{r^2} \right) = -\frac{2}{r^3} \frac{dr}{dt}$

የሕዝብ ጥቅም ላይ የዋለው የፍትሕ ፍልጎች ምረቃ

וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמַח בְּיְהוָה בְּיוֹם הַהוּא כִּי יִשְׁמַח בְּכָל הַיּוֹם וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמַח בְּיְהוָה בְּיוֹם הַהוּא כִּי יִשְׁמַח בְּכָל הַיּוֹם

[illegible]

17. יְהוָה יִשְׁמַר אֶת צִדְקָתְךָ יְהוָה יִשְׁמַר אֶת צִדְקָתְךָ
 18. יְהוָה יִשְׁמַר אֶת צִדְקָתְךָ יְהוָה יִשְׁמַר אֶת צִדְקָתְךָ

[illegible]

የጥቅም ሆኖ የሚያገለግል ሲሆን

Volunteer Faculty: N...

101. 77 71' 1111111111

RUDOLF STEINER'E YAPITLARI EKSENİNDE DERUNİ BİR BAKIŞ

Bugün bütün dünyada, özellikle de Batı Avrupa'da, varlıklarını Rudolf Steiner'e borçlu oldukları kabul edilen okullar, özürölüler için dernekler, çiftlikler, hastaneler ve tıbbi uygulamalar, bankalar, sanatçılar ve mimarlar bulunur.

Steiner'in hayatı XIX. yy. sonlarından XX. yy.'ın başlarına uzanır. Ancak kaynağını oluşturduğu esin, azalmaktan ziyade çoğalan bir güçle XX. yy.'ın sonuna ulaşabileceğini kanıtlıyor. Onu kişisel olarak tanıyan pek az insan kaldı. Bazıları yazılı olarak anılarını bıraktılar, ancak şimdi canlı belleğin ipliğiyle tarihin dokusu örölüyor. Rudolf Steiner kimdi? Yaşamı ve yapıtları zamanımızda nasıl bir anlam taşıyor?

Steiner, 1861'de (o zamanlar Avusturya-Macaristan'da, bugün Slovenya sınırları içinde kalan) Kraljevec'te doğdu, 1925'te Dornach'ta (İsviçre) öldü. Böylece eski bir çağın sonuna ve yeni bir çağın doğum sancılarına tanık oldu. Yaşamı bu geçişi yakinen yansıtıyor. XIX. yy. sonlarına yüzeysel bir bakış XX. yy.'ın getireceği olağanüstü olaylar hakkında pek az ipucu veriyordu. Steiner'in yaşamının ilk dönemini ele alan yüzeysel bir biyografide, daha sonraki yıllarının olağanüstü etkinlikleri kolaylıkla öngörölmebilir.

Dışarıdan baktığımızda, demiryollarında pek ağırlığı olmayan bir memurun, Avusturya'nın aşağı kesimlerindeki küçük köylerde büyüyen yetenekli oğlunu görüyoruz. Köy okullarına, sonra da Wiener Neustadt'taki mo-

dern bir okula devam eder. Babası kalıplaşmış düşünceleri sorgulamaksızın kabul etmeyen biridir ve oğlunu bir rahipten (rahiplik köylerde büyüyen parlak çocuklar için daha alışılmış bir varış noktasıdır) çok bir demiryolu mühendisi olarak görür. Steiner üniversitede matematik, fizik ve kimya okur, sonra da felsefe alanında bir doktora tezi yazar. Üniversite sayesinde, daha sonra da öğretmenlik yaparak geçimini sağlar. Yazınsal ve bilimsel çalışmaların içinde bulur kendini. Genç adama dostluk elini uzatan ünlü **Goethe** uzmanı Profesör **Karl Julius Schroer**, ona Goethe'nin tüm yapıtlarını bilimsel bir yöntemle yayına hazırlayacağı bir iş ayarlar. Steiner Viyana'nın zengin kültür yaşamına aktif olarak katılır. Sonra **Schopenhauer**'in bütün yapıtlarının yayına hazırlanmasına katkıda bulunmasının yanı sıra bilimsel yazılar üzerinde daha çok çalışarak yedi yıl geçirdiği Weimar'a, ünlü Goethe arşivine davet edilir. Burası Orta Avrupa kültürünün etkili kişilerinin ziyaret ettiği ünlü bir merkezdir; Steiner zamanının sanat ve kültür hayatının önemli kişilerinin büyük bir bölümüyle tanışır. 1894'te *The Philosophy of Spiritual Activity*'yi yayınlar, ancak kitabın karşılanış biçimi onu düş kırıklığına uğratar (bu yapının önemine daha sonra döneceğiz). Sonra, XIX. yy.'ın sonu yaklaşırken, Berlin'de avante-garde bir yazın dergisinin editörlüğünü üstlenmek üzere Weimar'ın yerleşik dünyasını terk eder. Burada, çoğunlukla umarsız bir biçimde, çeşitli alternatifler arayan oyun yazarlarıyla ve şairlerle tanışır. Kent birçok radikal grubun ve hareketin odağıdır. Steiner sendikaların ve sosyal demokratların mali açıdan desteklediği Berlin'li İşçilerin Eğitim Okulu'nda ders vermek üzere davet edilir. Öğretimin büyük bir bölümü Manrist'tir, ama o sınırsız bir hareket özgürlüğü için ısrar eder. Tarih ve hayat bilgisi dersleri verir, işçilere halka hitap etme konusunda bazı pratik yöntemler öğretir. Cazibesi öyle bir boyuta varır ki Gutenberg'in matbaayı icadının yıldönümü dolayısıyla Berlin'deki sirk stadyumunda yapılan şenlikte 7000 matbaacıya hitap etmek üzere davet edilir. Ancak herhangi bir partinin ku-

rallarına uymayı reddetmesi siyasi eylemcilerin onu sevmesini engeller ve XX. yy.'ın başlarında, bu işi bırakmaya zorlanır.

1899'da, Steiner'in yaşamı son derece hızlı bir biçimde değişmeye başlar. 1890'lar boyunca olgunlaşarak etkisi yaygın bir karara varmasını sağlayan içsel mücadelesine ancak daha sonra daha kişisel bir göz atar. 28 Ağustos 1899'da dergisinde Goethe'nin gizemli 'periması' *Yeşil Yılan ve Güzel Zambak* hakkında şaşırtıcı bir makale yayınlar. Makale 'Goethe'nin Gizli Açıklaması' başlığını taşımaktadır ve ihtiyatlı bir biçimde de olsa, kesin olarak bu öykünün gizemlilik açısından önemine işaret etmektedir. Makale, Kont ve Kontes Brockdorff'un dikkatini çeker; Steiner'i haftalık toplantılarından birinde konuşmak üzere davet ederler. Brockdorfflar Teozofist'tir. Steiner'e ilk kez yüzyılın son yıllarında vardığı karar, benzer deyişle çocukluğundan beri tanıdığı ve o zamandan beri beslediği, geliştirdiği, disipline soktuğu ruhani algının içsel olanaklarından açıkça ve dolaysız olarak söz etme kararını kavraması için bir fırsat verirler.

Kısa bir süre sonra Steiner, Teozofist gruplara düzenli olarak hitap etmeye başlar ki bu durum birçok eski arkadaşını altüst eder ve şaşırtır. Giordano Bruno Derneği'nde ortaçağ skolastikleri üzerine verdiği konferansta gürültü kopar. Çoğunlukla radikal olsa da, saygın alim, tarihçi, bilim adamı, yazar ve felsefeci, bir 'deruni' olup çıkmıştır. Bu, çevresindeki birçok kişiyi gerçekten sarsar. Steiner tecrit edilme tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğu bilmektedir. Yan kültürde, ilkin Teozofistler şimdi söylemek istediği şeylere kulak verirler. Ancak Steiner etrafında çürümekte olan bir kültürle, gelecekte şiddetle hissedilecek krizleri görür. Çok sonra, şöyle yazar: "Ruhani alanda insanlığın evrimine açıklık kazandıran yeni bir bilgi, on dokuzuncu yüzyılın yaklaşık son otuz yıllık döneminde elde edilen bilgiyi aşmaya çalışıyordu. Ancak edinilen bu bilgilerin özdekçi yorumunun neden olduğu ruhani uyku bunun belirtilerinin ortaya

çıkmasını, hatta bunun farkına varmamızı engelliyordu. Böylece tam da, kendi doğasına ait ruhani bir yönde gelişmiş olması gereken, ancak kendi doğasını yalanlayan zaman – aslında yaşamın olanaksızlığına neden olmaya başlayan zaman geldi.”¹

Steiner’in kendi ruhani araştırmasından dolaysız olarak söz etme kararına kendisini ruhani bir öğretmen olarak gösterme, merakı besleme ya da bir tür eski bilgeliği canlandırma isteği neden olmadı. Bu karar zamanın gereklerini algılamasından doğdu. Yüzyılımızın sonuna yaklaşırken, Steiner’in yaşamın olanaksızlığına neden olmaya başlayan zamanlar derken neyi kastettiğini kavramak belki de daha kolaydır. Bu, “Yaşama ruh dünyasının itkilerini katmayı yürekten istedim, ama bunun için, hiç anlayış gösterilmedi.”² diye tanımladığı şeyin ardında yatıyordu.

Gündelik yaşamda başlatmayı hedeflediği yenilenen itkiler için bir temel oluşturması neredeyse yirmi yılını aldı. Başlangıçta esas olarak Teozofistler’e ve başkalarına konferanslar vererek, makaleler ve kitaplar yazarak çalışmalarını yürüttü. Bu yapıtlar İngilizce konuşulan dünyada halen pek az bilinen olağanüstü zengin bir kaynak olarak kalır. Birkaç yıllık oldukça kısa bir dönem içinde, Steiner doğanın krallıklarında ve kainatta işlemekte olan ruhani gerçeklikleri, insan ruhuyla tininin içsel doğasını ve bunların daha fazla gelişme gizilgücünü, tefekkürün doğasını ve uygulanmasını, doğumdan önce ve ölümden sonra ruhun deneyimlerini, insanlığın ve yeryüzünün ruhani tarihini ve evrimini, ruh göçü ve karma ile ilgili çalışmalara yönelik ayrıntılı araştırmaları net bir biçimde, yakından inceledi. Tarzı baştan sona yalın ve dolaysızdır; bu iletişimlerin son derece dikkate değer özünü kavramak için çaba gösterilmesini talep eder. Çünkü bu iletişimler daha önceki kaynaklardan türemezler, Steiner de ruhani bir rehberin sözcüsü olarak

1. *The Course of My Life*, Rudolf Steiner, Anthroposophic Press, 29. Bölüm.
2. *Adı geçen eser*, 30. Bölüm.

hareket etmiyordu. Bunlar, doğa bilimlerinde uğruna çaba harcanan düşüncenin ve kavrayışın bütünlüğüne tamamen aşına ve o bütünlük söz konusu olduğunda son derece ciddi bir bireyin özgürce üstlendiği dikkatli bir ruhani gözlemin ve algının – ya da Steiner'in adlandırmayı yeğlediği gibi, 'ruhani araştırmanın' – meyveleridir.

Yedi sekiz yıl sonra, Steiner 'ruhani bilim'le ilgili yapıtlarına insani bilimlerle ilgili giderek artan etkinliklerini eklemeye başladı. İnsani bilimleri, ruhani bilimi toplumsal ve kültürel yeniliğe dönüştürmek açısından can alıcı önem taşıyan bir köprü olarak görmesi anlamlıdır ve Steiner'e özgü bir özelliktir. (Artık doğa bilimleri insan yüreğinin yanından geçip, zarafet, güzellik ya da şefkat olmaksızın teknolojiye dönüştüğü zaman ne olduğunun canlı bir biçimde farkındayız.) 1910-1913 yılları arasında bir grup insanın birbirini izleyen ruh göçleri boyunca yaşamını takip eden ve yeryüzünün yanı sıra ruhta ve ruhani dünyalarda da geçen sahneleri içeren dört dini oyun yazdı. Oyuncu olan eşi Marie von Sievers'le birlikte, konuşmaya ve tiyatroya yönelik yeni yaklaşımlar geliştirdi. Dilin ve müziğin içsel biçimlerini ve hareketlerini görünür kılan devinim sanatı eurythmy de bu dönemde başlar. 1913 yılında İsviçre'de, Dornach'taki Goetheanum'un temel taşı yerine yerleştirildi. Birbirlerine bağlanan geniş kubbecikleriyle, bu olağanüstü ahşap bina, Birinci Dünya Savaşı yıllarında, uluslararası bir gönüllü grubunun Steiner'in tasarladığı benzersiz yontu biçimlerine ve yapılara şekil vermek üzere yerel müteahhitlerle ve ustalarla işbirliği yapmasıyla yavaş yavaş şekillendi. Bina şekil ve renk kullanımında büyük ölçüde yenilik getirdi ve bugün XX. yy. mimarisinde bir dönüm noktası olarak giderek daha fazla kabul görüyor. Ancak etkileyici bir anıt dikmek Steiner'i ilgilendirmiyordu. O mimariyi insan yaşamının bir hizmetkârı olarak görüyordu ve Goetheanum'u gelişen antropozofi (Steiner'in tercih ettiği; bir keresinde, son derece yalın bir biçimde, 'kişinin insanlığının farkında olması' olarak anlaşılması gerektiğini söylediği terim) çalışmalarını, özellikle de ti-

yatro ve eurythmy alanındaki çalışmaları desteklemek için tasarladı.

Kundakçılar 31 Aralık 1922 gecesi bu binanın temeline dek yanmasına neden oldular. Yalnızca Steiner'in yakınlardaki bir atölyede İngiliz heykeltıraş **Edith Mar-
yon**'la birlikte üzerinde çalıştığı 'İnsanlığın Temsilcisi' heykeli ayakta kaldı. Steiner kısa bir süre sonra, ölümünden sonra tamamlanan ve bugün dünya çapındaki Antropozofi Derneği'yle, onun Ruhani Bilim Okulu'nun merkezi olarak hizmet veren bir bina daha tasarladı. Bu binada Goethe'nin Faust'unun yanı sıra dini oyunların kısaltılmadan düzenli olarak sahnelendikleri, başka oyunların sahnelendiği, konserlerin verildiği ve sık sık eurythmy gösterilerinin düzenlendiği muhteşem bir sahne ve salon bulunur.

Birinci Dünya Savaşı'nın sonu yaklaşırken, Steiner yaşamın ve kültürün birçok alanda yenilenmesi için daha geniş çapta ve derin bir çalışma yürütmenin yollarını aramaya başladı. Avrupa harap olmuştu ve bütünüyle yeni itkilere hazır olabiliyordu. Siyasi ve toplumsal bir alternatif olarak 'üç örgenli toplumsal yapı'yı gerçekleştirme girişimleri o zaman başanya ulaşmadı, ancak Steiner'in geliştirdiği kavramsal temel bugün pratik değeri daha bile fazla bir tohum olarak varlığını sürdürüyor. Steiner'in toplumsal düşüncesi ancak, Marks'la dolaysız bir karşıtılık içinde, temelde, daha üstün ruhani varlıkların aktif bir biçimde katıldıkları insan bilincindeki içsel değişimlerin biçimlendirdiğini düşündüğü, tarih görüşü bağlamında yeterince kavranabilir. Tam da bu yüzyılda, insan ruhunda bütünüyle yeni deneyimler uyanıyor. (Bu, Steiner'in zamanından beri çok daha açık seçik ortada.) Ancak salt özdeğe değil, ruha, ruhani doğaya ve bugün var oldukları şekilde insanların gereksinimlerine yönelik gerçek ve derin bir kavrayış temelinde sağlıklı bir toplumsal düzen kurmayı umut edebiliriz yalnızca.

Bu gereksinimlerin ayırt edici özelliğini topluluk arayışıyla bireysellik deneyimi arasındaki güçlü gerilim

oluşturur. Maddi açıdan birbirine bağımlılık anlamında, topluluk, ekonomik yaşamın ve bugün içine gömüldüğü dünya ekonomisinin temel gerçeğidir. Ancak aklın bağımsızlığı ve ifade özgürlüğü anlamında bireysellik, her yaratıcı girişimin, her türlü yeniliğin ve insan ruhunun insani bilimlerde gerçekleşmesinin esasını oluşturur. Ruhani özgürlük olmaksızın, kültürümüz solup gider. Steiner bireysellikle toplumun ancak, çelişki olarak değil, insanın esas doğasında kök salmış yaratıcı bir iki kutupluluk olarak kabul edilmesi halinde, aralarındaki çatışmanın önlenebileceğini ileri sürdü. Her bir kutup uygun toplumsal biçimlere sahip olması halinde meyve verebilir. Ruhani yaşamın bütün anlatımları için özgürlüğü güvenceye alacak biçimlere, ekonomik hayatta kardeşliğin gelişmesine yardımcı olacak biçimlere gereksinim duyarız. Ancak bu iki kutupluluğun esenliği insanın üçüncü bir gereksiniminin ve isteginin, insanlar arasında insan hakları konusundaki sezgilerimizle ilgili toplumsal ilişkilerin bütünüyle kabul görmesine dayanır. Steiner burada yine, eşitlik kaygısının esinlediği bu etkinlik sahasını desteklemek üzere ayrı bir toplumsal düzen alanı geliştirmemiz gerektiğini vurguladı – söz konusu eşitlik ruhani yetinin ya da maddi durumun eşitliği değil, her insanın esas ruhani doğasının kabul görmesi sayesinde uyanan o eşitlik duygusudur. Her insanın aynı zamanda ruh özgürlüğünün ve kendini besleme hakkının anlamı ve kaynağı da bu eşitlik duygusunda yatar.

Bu kavrayışlar Steiner'in pek çok alanda çok çeşitli yeni başlangıç ve pratik yardım isteklerine karşılık vermeye başlamasının temelini oluşturdu. Kendisine doktorlar, terapistler, çiftçiler, işadamları, akademisyenler ve bilim adamları, ilahiyatçılar ve papazlar, öğretmenler başvuruyordu. XX. yy.'ın bütün gerginliklerinden, kargaşalarından sonra ayakta kalan ve bütün dünyaya yayılmayı sürdüren pek çok etkinlik böyle başladı.

Bunların arasında en çok bilineni, kuşkusuz eğitim ve sağaltıcı eğitim alanındaki çalışmalardır. Eğitim konu-

sundaki çalışmalar, Waldorf-Astoria tütün fabrikası müdürü Emil Molt'un fabrika çalışanlarının çocuklarını gönderebilecekleri bir okul ricasından kaynaklandı. Bugün bütün dünyada Waldorf okulları var. Engelli çocuklar ve yetişkinler için evler, okullar ve köy toplulukları da yayılıyor. 1924'te Koberwitz'de, bilimsel çiftçilikteki yıkıcı eğilimler yüzünden endişelenen bir grup çiftçinin isteği üzerine verdiği konferanslar sırasında bio-dinamik tarım ortaya çıktı. Asıl etkisi şimdiye kadar Avrupa ülkelerinde görüldü, ancak şimdi dünyanın birçok başka bölgesinde hızla artan bir ilgiyle karşılanıyor. Steiner'in doktorlarla çalışmalarından, klinikleri, hastaneleri ve çeşitli sağaltıcı çalışmaların içeren tıbbi bir hareket gelişti. Bir grup Alman rahibinin isteği üzerine, bir dini yenilenme hareketi olan Hristiyan Toplumu gelişti. Eğitimle ve sağaltımla ilgili çalışmalarda da kullanılan eurythmy sanatı sağlam temellere dayanarak gelişti; bugün dört yıllık eğitimin verildiği bir grup eurythmy okulu var. Diğer eğitim merkezleri – öğretmenlerin eğitimiyle, tanımla, insani bilimlerle, toplum hizmetiyle ve antropozofideki genel yönelimle ilgili – son yıllarda gelişmiştir.

Rudolf Steiner 30 Mart 1925'te, yeni başlangıçlarla kuşatılmışken öldü. Yaşamının son dönemlerinde ortaya koyduğu çok yönlülük ve yaratıcılık bütün standartlara göre olağanüstüydü. Bütün bunları nasıl başardı. XX. yy.'ın son bölümünde, şimdilik yalnızca bilincin değişen durumları sayesinde doğrudan erişebildiğimiz, ruhani diyebileceğimiz daha derin bir gerçeklik içinde yaşadığımız giderek daha fazla kabul görüyor. Aynı zamanda, geçmişte bu gerçekliklerin, başka imgelerle, başka dillerde tanımlanmış olarak bilindiğinin ve bütün büyük dinlerle, ruhani öğretilerin kaynağını oluşturduğunun farkına varmayı öğreniyoruz. Bilimsel kültürümüz kendini duyulann ortaya koyduğu maddi dünyaya adarken, bunlar gizlenmiş ve unutulmuştur. Hayatları boyunca birçok kişi ruhani gerçekliklerle karşılaşmıştır. Kimisi çocukluğuna ait daha tutarlı bir deneyim hatırlar. Birkaçı yetişkin olarak kalıcı bir kavrayış biçimine ulaşır. Rudolf

Steiner kişisel olarak kendi ruhani yaşamını pek söz konusu etmiyordu. Ancak özyaşamöyküsünde çocukluğundan itibaren gündelik hayat içinde görünmeyen bir gerçekliğin dünyasının bütünüyle bilincinde olduğunu belirtiyor. Yaşamının ilk kırk yılı boyunca sürdürdüğü içsel mücadele ruhani deneyime ulaşmak değil, bunu bütünüyle zamanımızın bilgi ve kavrayış biçimleriyle, özellikle de doğa bilimlerinin diliyle ve öğretiliş yöntemiyle birleştirmekti. Bu, tarihsel açıdan, Steiner'in yaşamının ve çalışmalarının özel bir meydan okuması ve katkısı olarak görülebilir. O kendisi bilim çağını, en materyalist yanlarıyla bile, insanlığın ruhani eğitiminin temel bir evresi olarak gördü. Yalnızca ruhani dünyayı bir süre için unutup, maddi dünyaya dikkat ederek, yeni ve esas yetilerin, özellikle gerçek bireysel içsel özgürlük deneyiminin uyanabileceğini söyledi. Steiner, her meslekten ve her düzeyden insanların hayatlarındaki sorunlarla ve işle ilgili gereksinimleriyle, en pratik biçimde karşı karşıya gelme yetisinin, içsel deneyimleri konusunda neredeyse bütünüyle sessiz kaldığı ve yavaş yavaş bu deneyimlerin bilimin doğduğu bilinç tarzıyla ilişkisini kavramaya ve ifade etmeye eğildiği, yaşamının ilk yıllarından kaynaklandığını belirtti. *The Philosophy of Spiritual Activity* adlı kitabı bu mücadelelerin ilk meyvesini oluşturur – kendisi bunu "insan ruhunun özgürlüğe zorlu tırmanışının yaşamöyküsel bir açıklaması." olarak tanımlamıştır. Daha yakından incelendiğinde, bu kitap tam da sıradan düşünce ve deneyimlerin dünyasında ruhani deneyimi ve gerçekliği keşfetmesi için ruha rehberlik edebilecek bir bilgi yolunun temelini içerir. Steiner, bu yol boyunca, daha çok doğa bilimlerinin gerçek ruhundan kaynaklanan bir gelişme olan ruhani bir bilim geliştirmeye çalıştı.

Bu yol Steiner'in otuzlu yaşlarında, İsa olarak bildiğimiz Varlığın vücut bulmasının neden olduğu, insanın ruhani tarihindeki 'zamanın dönüm noktası'nın içsel olarak kabulüne uyanmasını sağladı. Bu olayın anlamının bütün din, ırk, ülke ayrımlarını aştığını ve bütün insanlığı etkileyecek sonuçlar doğurduğunu, bizlerin henüz bu

sonuçların başlangıcından haberdar olduğumuzu fark etti. Bu onu aynı zamanda, İsa'nın fiziksel dünyada değil de, yeryüzünün ve insanlığın görünmeyen yaşam güçlerinin alanında, tam da XX. yy.'da başlayan yeni varlığını ve işlerini öğrenmeye sevk etti. Steiner bu nedenle eski öğretileri yeni biçimlerde sunmakla ya da herhangi türden bir doktrini geniş çapta yaymakla değil, zamanımızın derin ve ivedi gereksinimlerini karşılayabilecek, özgür bir bilgi yolunu, eylemde sevgi yolunu beslemekle ilgileniyordu. Bunlar, ne denli yetkinlikten uzak bir biçimde gerçekleştirilmiş olsalar da, antropozofide yaşamı ve işleri için süregelen bir esin bulanların rehberliğini istedikleri ideallerdir.

John Davy
Anthroposophic Press

Çeviren:
Gamze Varım

YENİ BASIMA ÖNSÖZ

1918 yılında 9. basımı yeni basıma vermeden önce, kitabı titizlikle gözden geçirdim.

O zamandan bu yana antropozofik dünya görüşünün kitaptaki ortaya konuş şekline karşıt yazılarda bir hayli artış var. 1918'deki düzeltmeler büyük çapta genişletme ve eklemelere yol açmıştı. Bu yeni baskının düzeltmesinde aynısı olmadı. Yazının değişik yerlerinde, olası eleştirilerin yoğunluklarını tayin edebilmek ve çürütmek amacıyla kendime yaptığım eleştirileri görenler, karşı görüşler hakkında söyleyeceklerimi kaba hatlarıyla anlayacaklardır. 1918'de olduğu gibi iç nedenlerden dolayı içerikte değişiklikler yapmak bu sefer gerekmedi. Halbuki o zamandan bu yana, özellikle de son dört yılda antropozofik dünya görüşüm ruhumda her bir yana genişledi ve bana, içinde derinleşmem ihsan edildi. Ama bu genişleme ve derinleşme bu kitapta yazılanları değiştirecek boyutta değildi. Bilakis şimdiye kadar bulunanları haklı bile çıkardı. Bu nedenle içerikte önemli bir değişiklik yapmadım.

Rudolf Steiner
Stuttgart, 24 Kasım 1922

DOKUZUNCU BASKIYA ÖNSÖZ

Bu kitabın basımında, geçmişte yeni baskılarda yaptığım gibi, bu sefer de içeriği üzerinde çalıştım ve bu, elinizdeki baskının oldukça geliştirilmiş ve eklentili bir içerik kazanmasına neden oldu. Özellikle “Tin’in Yeniden Bedenlenmesi ve Yazgı” bölümünün neredeyse tümünü değiştirilmiş bulacaksınız. Genelde tinbilimsel sonuç olarak bundan önceki baskılarda geçerli kılınanları değiştirmeye gerek duymadım. Bu yüzden, kitapta daha önce yazılmış olanlardan önemli bir şey atmadım, buna karşılık çok şey ekledim. Tinbilimsel alanda sunmuş olduğumuz bir imgelemede her zaman, bir defa söylenmiş olanın daha büyük berraklığa kavuşması amacıyla, aynı noktayı değişik açılardan verilmiş ışıklar altında aydınlatmak gereksinimi duyulur. Yerleştirilecek kelimenin doğru seçimi ve ruh deneyimlerinin öngördüğü terimin oluşturulmasında duyulan sorumluluk hakkında altıncı baskının önsözünde kendimi ifade ettim. Ama özellikle *bu* yeni basımda, buna kendimi zorunlu hissettim. Bu yüzden özellikle bu yeni basım “çok değiştirilmiş ve eklemeli” olarak adlandırılabilir.

Rudolf Steiner
Berlin, Temmuz 1918

ALTINCI BASKIYA ÖNSÖZ

Bu kitap ne zaman yeni bir baskıya gereksinim duysa, eseri dikkatle inceledim. Bu sefer de aynı görev bilinci içindeydim. Bu yeni denetlemede, üçüncü baskıda söylediklerimin neredeyse aynısını söylemem gerekiyordu. Bu nedenle içindekilere “üçüncü baskıya önsözü” ekledim. – Ama *bu sefer* diğer basımlarda yapamadığım kadar özel bir titizlikle, *birçok detayın* daha da açıklığa kavuşması için uğraştım. Biliyorum, bu konuda çok, pek çok şey yapılmalıydı. Özellikle tin dünyasının ortaya konuşunda yerleştirilecek kelimenin doğru seçiminin, bir gerçeği, bir serüveni dile getirecek olan uygun anlatımı bulmanın, ruhun gittiği yola bağımlı olduğunu biliyorum. Bu yollarda, zorladığın zaman nafile bulamadığın uygun bir terim ancak “doğru saat çaldığında” akla gelir. Sanırım bu basımın bazı yerlerinde tinsel dünyanın kavranmasındaki önemli detaylara kimi önemli katkılarda bulunabildim. Ancak şimdi bazı şeyler yerine oturdu. İtiraf etmeliyim ki bu kitap, on yıl önceki ilk basımından bu yana, tinsel dünyada yeni kavrayışları kazanmak adına ruhumun verdiği mücadeleden nasibini aldı. Önemli olan her şeyin, ilk basımın neredeyse aynısı kalmış olmasına karşın, kitabın birçok yerinde okuyucu onun, benim karşıma *canlı olarak* çıktığını, benim de sanırım, bu on yılda tin araştırmaları açısından kavrayabildiğim her şeyi ona vermeye çalıştığımı görecekler. Tümüyle yeni bir kitap değil de eski kitabın yeni basımı olacaksa eğer, doğal olarak değiştirmelerimi çok mütevazı sınırlar içinde tutmam gerekecekti. Ayrıca “Genişletmeler ve Ekler” bölümünde, okurun bazı yerlerde sorabileceği şu ya da bu

sorunun cevabını teker teker bu kitapta bulmasını sağlamaya çalıştım.

Bu kitabın altıncı basımına önsöz olacak bu cümleleri hareketli bir zamanda ve hareketli bir ruhla yazıyorum. Baskısı 189* sayfasına kadar gerçekleştiğinde Avrupa'da, şimdi insanlığın yaşadığı, kader değiştiren olay başladı. Bu önsözü yazdığımdan dolayı böyle zamanlarda ruha doluşanlara değinmeden geçmek bana olanaksız gibi geliyor.

Rudolf Steiner
Berlin, 7 Eylül 1914

* Bu orijinal kitabın 155. sayfası

ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ

Bu kitabın ikinci baskısının yayınlanmasında söylenenler, bu üçüncüde de söylenebilir. Bu baskıda da “Ekler ve Geliştirmeler” tek tük eklendi. Amacım, bana önemli gelen tasvirlerin doğru yerleşmesi. Birinci ve ikinci baskılarda yapılmış olan değişikliklerde önemli bir değişiklik yapma gereği duymadım. – Ve bu eserin görevi hakkında ilk baskıda söylenenler ve ikinci baskının önsözünde ilave edilenlerin bir değişikliğe gereksinimleri yok. Bu nedenle buradan itibaren birinci ve ikinci baskının önsözleri eklenecek:

Bu kitapta duyuüstü dünyanın bazı bölümleri açıklanıyor. Sadece duyusallığı gerçek saymak isteyenler bu açıklamaları, anlamsız düşlem ürünü diye değerlendirebilirler. Duyusal dünyanın ötesine uzanan yolları arayanlar ise, insan yaşamının değer ve anlam kazanması için başka bir dünyanın da gözlenmesi gerektiğini er geç öğreneceklerdir. Böyle bir gözlem, –çoğunluğun korktuğu gibi– kişiyi “gerçek” sayılan yaşama yabancılaştırmaz. Tersine daha güçlü, daha güvenli olmayı öğretir. Çünkü insan yaşamın *nedenlerini* kavrar, bu nedenlerle *sonuçları* arasında kör gibi bocalamaktan kurtulur. Duyuüstünün kavranması ile, duyusal “gerçeklik” asıl anlamını kazanır. Bu da yaşamda beceriksizliğe değil, becerikli olunmasına yol açar. Çünkü, ancak yaşamda “becerikli” birisi, yaşamdaki uygulamalarında başarılı olabilir.

Bu kitabın yazar, kendi deneyimleri ile kanıt göstere-

meyeceği hiçbir şeyden söz etmiyor. Tüm açıklananlar yazarın kendi yaşantılarının sonuçlarıdır.

Burada yazılanlar, alışılmış kitap okuma yöntemleriyle okunmamalıdır. Okurun her sayfa, bazen her cümle üstünde çalışması, *emek vermesi* gerekir. Kitabın böyle yazılmış olması tümüyle bilinçlidir, çünkü ancak o zaman okur için amaçlanan anlamı kazanabilir. Şöyle bir okuyup geçmekle okunmuş sayılmaz. Sunduğu gerçekler yaşanmalıdır. Tinbilimin gerçek değerlendirilmesi için zorunludur bu.

Bu kitap, çağdaş bilimden yola çıkılarak değerlendirilemez. Eleştirilmesi için gerekli yaklaşım ancak kitabın kendinden kaynaklanabilir. Böyle yaklaşan bir eleştirmen, buradaki açıklamaların hiçbir gerçek bilimselliğe aykırı olmadığını görecektir. Yazarın kullandığı bir tek sözcük bile bilimsel sorumluluk duygusu ile çelişkili değildir.

Buradaki gerçeklere başka bir yoldan giderek varmak isteyenler, *Die Philosophie der Freiheit* (Özgürlük Felsefesi) adlı kitabımdan yararlanabilirler. Bu iki kitabın yöntemleri değişik de olsa amaçları aynıdır. Birinin anlaşılması için öbürünün okunması zorunlu değil, ama yararlı olabilir.

“En son gerçekler”i arayanlar kitabı doyurucu bulmayarak ellerinden bırakabilirler. Oysa burada güdülen amaç, her şeyden önce, tüm tinbilim alanlarından *temel gerçeklerin* aktarılmasıdır.

İnsanlar doğaları gereği, dünyanın başlangıcını ve sonunu, varoluşun nedenini, Tanrının özvarlığını çabucak anlamak isterler. Oysa *anlağı* doyuran sözcük ve kavramlarla yetinmeyip, yaşamla ilgili gerçek kavrayışlara ulaşmak isteyenler bilirler ki tinbilime bir giriş olan böyle bir kitapta bilgeliğin daha yüksek basamaklarını açıklamak *olmaz*. Daha yüksek konularla ilgili sorular sorul-

ması gerektiği de, bu başlangıcın anlaşılması ile daha bir açıklık kazanacaktır. Burada söylenenleri tamamlayan daha ileri düzeyde açıklamalar yazarın *Die Geheimwissenschaft* (Gizli Bilim'in Ana Hatları) adlı kitabında bulunabilir.

İkinci baskıya eklenen: Bugün duyuüstü gerçekliklerden söz edilirken iki şeyin iyi bilinmesi gerekiyor. Birincisi duyuüstü kavrayışı geliştirmenin çağımızda bir gereksinme olduğu; ikincisi, ama bugünkü düşünsel yaşamda böyle açıklamaların saçma düşlem ürünleri olduğu izlenimini uyandıracak pek çok duygu ve düşüncenin etkinlik kazandığı. Zamanımızın duyuüstü kavrayışlara gereksinimi vardır. Çünkü insanın alışılmış yöntemlerle öğrendiği, dünya ve yaşamla ilgili her şey, ancak duyuüstü gerçeklerle yanıtlanabilecek sayısız soruya yol açar. Derinden duyabilen bir ruh için bugünkü düşünce akımlarının, varoluş nedenleriyle ilgili sözleri, dünya ile yaşamın büyük bilmecelerine yanıt değil ancak soru olabilir. Zaman zaman, bazı çağdaş düşünürlerce yapılan araştırmaların “kesin bilimsel sonuçlarının” varoluş bilmecesi ni çözdüğü kanısına kapılmak olasıdır. Ama ruh kendisini anlamak için gerekli derinliklere ulaşınca, başlangıçta bir çözüm gibi görünenin gerçek soruya bir hazırlık olduğunu görecektir. Bu sorunun yanıtı, sadece insanın merakını gidereceği için önemli değildir. Ruhsal yaşamın huzur ve bütünlük kazanması ona bağlıdır. Böyle bir yanıt bilgi edinme isteğini doyumakla kalmaz, insanın çalışkan olmasını, yaşamın getirdiği görevleri yerine getirebilecek olgunluğa varmasını da sağlar. Oysa bu soruları çözemeyen kişi önce ruhsal sonra fiziksel dünyada eli kolu bağlanmış gibidir. Duyuüstünün kavranması yalnız kuramsal olarak değil, yaşama uygulamak için de gereklidir. Özellikle çağdaş düşünsel yaşamın yapısı nedeniyle tin kavrayışının geliştirilmesi çağımızın bir zorunluluğudur.

Öte yandan, bugün çoğunluğun en çok gereksinme duyduğu şeyi güçlü bir biçimde yadsıdığı da bir gerçektir. "Güvenilir bilimsel deneyler"den yola çıkılarak oluşturulan birçok görüşün etkisi öylesine güçlüdür ki, birçokları, ister istemez, örneğin bu kitabı temelsiz bir saçmalık olarak değerlendirecektir. Yazar, duyuüstünü açıklarken hiçbir yanılsamaya kapılmadan bunlara karşı durabilir. Kendisinden "kusursuz" kanıtları istemeye kalınlar olacaktır: Böyleleri bir yanılgı içinde olduklarını bilmezler. Çünkü bilinçsizce istedikleri, konunun getirdiği kanıtlar değil, kendi kabul etmek istedikleri ya da kabul edebilecek durumda oldukları kanıtlardır. Kitabın yazarı kitapta, çağdaş doğa bilgisi temelinden yola çıkarak kabul edemeyeceği hiçbir şey olmadığını biliyor. Duyuüstünden kaynaklardan bu açıklamaların, fen bilimin beklentilerine karşılık verebilecek yapıda olduğunu bilincinde. Evet, özellikle gerçek fen bilim yöntemleri ile düşünenlerin bu kitaptaki yöntemle yabancılaşma duymamaları gerekir. Böyle düşünenler bazı tartışmalarda Goethe'nin derin bir gerçeği dile getiren şu sözüne katılacaklardır. "Yanlış bir öğretiyi çürütülemez, çünkü onda, yanlışın doğru olduğu inancından hareket edilmiştir." Yalnız kendi düşünce yöntemine uygun kanıtları kabul edenlerle tartışmalar kimseye hiçbir şey kazandırmaz. Bir şeyin nasıl "kanıtlandığını" bilenler için insan ruhunun tartışmadan başka yöntemlerle gerçeği bulabileceği açıktır. Yazar bu kitabı böyle bir yaklaşımla kamuoyuna sunar.

Rudolf Steiner

GİRİŞ

Johann Gottlieb Fichte 1813 yılı sonbaharında, tümüyle gerçeğe adanmış yaşamının olgun meyvesi olan "öğretisini" açıkladığında söze şöyle başladı: "Bu öğretiyi anlayabilmek için önkoşul, sıradan insanın sahip olamayacağı, yeni bir dünyanın kapılarını açacak güçte, yepyeni bir iç-dünya-duyum-aracına sahip olmak gerekiyor." Sonra öğretisini, sıradan duyu organlarının algılamalarıyla değerlendirecek olanların onu kavrayabilmelerinin nasıl güç olacağını bir benzetmeyle pekiştirdi: "Şeyler ve aralarındaki ilişkileri yalnızca dokunma duyularıyla değerlendirebilen doğuştan körlerden oluşan bir dünya tasarlayın. Aralanna girip onlara renklerden ve yalnızca ışık sayesinde görülebilen ilişkilerden bahsedin. Şanslıysanız, sözlerinize hiçbir anlam veremediklerini söyleyecekler. Gözlerini açabilme yeteneğiniz de yoksa eğer, boşuna konuşmakta olduğunuzu kısa bir sürede anlayıp susacaksınız." Gerçekten de Fichte'nin burada değindiklerinden söz eden birisi, kendini çoğu kez doğuştan körler arasında gibi hissedecektir. Ne var ki bu konular, insanın gerçek varlığının ve en yüksek hedefinin temel taşlarıdır. Bu nedenle kimi insanların "boşuna konuştuğunu anlayıp susmaları gerektiğini" sanmaları, tüm insanlıktan umutlarını kesmiş olduklarının göstergesidir. Oysa bu konulara iyi niyetle yaklaşan herkesin "gözlerinin açılabilmesine" kimse bir an bile kuşku duymamalıdır. – Bugüne dek içlerinde "iç-dünya-duyum-aracı" gelişmiş olduğunu fark edip insanı, dış duyu organlarına saklı kalan gerçek varlığıyla kavra-

yabildiklerini hisseden kişilerin konuşmaları ve yazmaları da bu yüzdendir. Bu nedenle çok eski zamanlardan bu yana durmadan bir "gizli bilgelik"ten söz edilmektedir. – Nasıl gözleri gören bir insan için renklerin var olduğuna "kanıt" gerekmezse bu "gizli bilgelik"de onu kavrayan birisi için tartışılmaz bir gerçekliktir. Böyle birisi, kendi gibi "yüksek duyularını" geliştirmiş kişilere seslendiğinde kanıtlar göstermesi gerekmediğini de bilir. Onlarla bir seyyahın, gerçi Amerika'yı bizzat görmemiş, ama fırsat bulduklarında onun görmüş olduğu her yeri görecektiklerinden onu iyi anlayacak kişilere anlatıyormuş gibi konuşur.

Ama duyuüstünün gözlemcisi, yalnızca tinsel dünyanın araştırmacılarına seslenmemeli, sözlerini tüm insanlara yöneltmelidir. Çünkü anlatacakları tüm insanları ilgilendirmektedir; bu konularla tanışmamış birisinin gerçek anlamda "insan" olamayacağının da bilincindedir. Söyleyeceklerinin farklı derecelerde algılanacağını bilinci içinde, bütün insanlara seslenir. Tinsel arayış yolunun açılacağı anın çok uzaklarında olanların bile onu anlayacaklarını bilir. Çünkü gerçeği *hissetme* ve *anlama* gücü *her* insanın içinde vardır. Ve önce her sağlıklı ruhta uyanmayı bekleyen anlayışa yönelir. Bilir ki anlayabilme, insanı zamanla daha yüksek kavrayışlara götürecektir; bilir ki başlangıçta ona bahsedilen *hiçbir şeyi* göremeyen duyumsayabilme "tinin gözünü açan" bir sihirbazaya dönüşecektir. Karanlıkta önce bu duygu canlanır. Ruh *göremez*, ama canlanan duygularıyla *gerçeğin gücünü* hisseder; gerçek giderek ruha yaklaşır, "yüksek duyusunu" uyandırır. Kimilerinin uzun, kimilerinin daha kısa zaman gereksinmesi olabilir, ama sabırla ve yılmadan çaba gösterenler amaçlarına ulaşırlar. – Doğuştan fiziksel kör olan her göz ameliyatla açılmasa da *her tinsel göz* açılabilir. Ne zaman açılacağı ise bir zaman meselesidir.

"Yüksek duyunun" açılması için okumuşluk ya da bilimsel bir eğitim görmüş olmak gerekmez. Yüksek eğitim almış birinde açılacağı gibi çok nahif birinde de açılabilir.

labilir. “Yegane bilim” olarak adlandırılan çağdaş bilim bu amaç için yardımcı olacağına engelleyici bile olabiliyor. Çünkü çağdaş bilim, yapısı gereği yalnızca olağan duyularımızla algılayabildiklerimizi “gerçek” sayıyor. Her ne kadar *bu* gerçekliğin algılanmasında küçümsenmeyecek başarılar elde ediyorsa da, bütün insanlığın bilgisi için esas olarak getirdiklerinin içerdiği önyargılar, yüksek gerçeklere giden yolları tıkıyor.

Yukarıda söylenenlere sık sık, insan kavrayışının “aşılamaz sınırları” olduğu, bunları aşmanın olanaksız olmasından bu “sınırları” tanımayan hiçbir görüşün kabul edilemeyeceği gibi gerekçelerle karşı konulur. İnsanın kavrama yeteneğinin sınırlarını aştığı varsayılan şeyleri bildiği savıyla ortaya çıkanlar da burnu büyüklükle suçlanır. Böyle yargılayanlar önemli bir noktayı göz ardı ediyorlar: Yüksek bir kavrayış için insanın olağan kavrama yeteneklerinin bir *gelişme sürecinden* geçmesi gerekli. Bu süreç sırasında kavrama sınırlarının ötesinde gibi görünenler, aslında her insanın içinde olan bu yeteneğin gelişmesinden sonra tamamen kavrayış sınırları *içine* girebilir. – Yalnız burada bir şeyi unutmamak gerekiyor. Şöyle düşünmek mümkün: İnsanlara algılama kapasitelerinin ötesinde, kendilerine bile henüz kapalı olan şeyleri anlatmanın bir anlamı var mı? Ama yanlış değerlendirmiş olursunuz. Söz konusu şeylerin *farkına varmak* için belli bir yetenek gerekiyorsa da, bir kere farkına varıldığında, başkalarına da *aktarılırsa*, koşulsuz bir mantık ve sağlıklı bir gerçeklik duygusunu kullanmak isteyen *herkes* tarafından da kavranır. Bu kitapla, varoluşun ve insan yaşamının gizlerine doyurucu bir biçimde yaklaşılabılır; yeter ki onu eline alanın önyargılarla gölgelenmemiş bir düşünme yeteneği ve özgür bir gerçeklik duygusu bulunsun. Burada anlatılanlar doğruysa, yaşamın doyurucu bir açıklaması var mı, diye sorulabilir. Bu soruya, her insan *yaşamının* tek tek olumlu bir yanıt olduğu görülecektir.

Varoluşun bu yüksek düzeylerinde “öğretmen” olabilir.

mek için yalnız yüksek duyu yeterli değildir. Olağan gerçeklikte olduğu gibi burada da bir "bilim" gereklidir. Nasıl duyusal gerçeklikte salt sağlıklı duyular alim olmaya yetmiyorsa, tinsel alanda da "yüksekleri seyreden" olmak, "bilge" olmak anlamına gelmiyor. İnik tinsel gerçeklik ve yüksek tinsel gerçeklik, yani *tüm* gerçeklik, aynı temel özvarlığın iki yüzü olduğundan genellikle, inik kavrayışlarda bilgisiz birisinin duyuüstü alanlarda farklı bir durumda olması söz konusu değildir. Bu gerçek, kendisini tinsel dünyalardan –tinsel bir çağrı ile– söz etmeye görevli hissedene yüce bir sorumluluk yükler. Alçakgönüllü, adımlarını ölçen birisi olmasına neden olur. Ama tüm bunlar hiç kimseyi yüksek gerçeklerle uğraşmaktan alıkoymamalıdır. Gündelik yaşamda olağan bilimlerle uğraşmayan biri olmak bile, tinsel dünyayı tanımaya engel değildir. İnsan botanik, zooloji, matematik ve benzerlerinden hiçbir şey anlamadan da insanlık görevini yerine getirebilir, ama duyuüstü kavrayışını açıkladığı gerçek varlığına ve varoluşunun amaçlarına herhangi bir biçimde yaklaşımadan, sözcüğün tam anlamıyla "insan" sayılamaz.

"Tanrısal", insanın düşünebildiği en yüce şeye verdiği addır. Ve en yüksek amacını bu tanrısallıkla herhangi bir şekilde bağlantılı olarak düşünmek ister. Bu nedenle ona gerçek varlığını ve dolayısıyla varoluş nedenini açıklayan, duyulannın ötesine geçmiş bilgeliğe "tanrısal bilgelik" ya da *teozofi* der. İnsan yaşamı ve evrendeki tinselliğin gözlenmesi de *tin-bilim* diye adlandırılabilir. Bu kitapta tinbilimin özellikle, insanın tinsel çekirdeği ile ilgili sonuçların üstünde durulduğundan, yüzyıllardır kullanılan "teozofi" adı uygun görüldü.

Bu eserde Tanrıbilimsel dünya görüşü, ana hatlarıyla çizilecek. Kitabı yazanın söz ettikleri kendisi için dış dünyada gözün görüp kulağın duydukları ve mantığın kabul ettikleri kadar *gerçektir*. – Anlattıklarını yaşayabilmek ise, bu kitabın özel bir bölümünü oluşturan "kavrayış yoluna" girmeye kararlı herkes için olasıdır. Yüksek

dünyaların gerçek kavrayışlarından akabilecek her şeyin, sağlıklı duyumsayıp düşünebilme yeteneğiyle anlaşılması mümkündür; ve *bu* anlamaktan yola çıkılarak, *bununla* sağlam bir temel oluşturulduğunda, aynı zamanda, her ne kadar daha başka şeylerin eklenmesi gerekiyorsa da, kendi gözlemleyebilmesinde de önemli bir adım atmış olacaktır. Bu, duyuüstü dünyaya doğru yaklaşımın önkoşuludur. Bu aşamayı geçirmeden, onu küçümseyerek ve *sadece* başka yollardan yüksek dünyalara sızmak isteyenlerse, kendilerine gerçek yüksek kavrayışın kapılarını kapatırlar. "Ben ancak kendi gördüğümüne inanırım." düşüncesi, görebilmeyi yalnızca engeller. Daha sonra yaşanabilecek olanı önce sağlıklı düşünceyle anlama isteği bu seyredebilmeyi destekler. Ruhun, "gören kişinin seyretmesine" olanak sağlayacak önemli güçlerini uyandırır.

1. BÖLÜM

İNSANIN ÖZVARLIĞI

Goethe'nin şu sözleri, insanın özvarlığını anlamak için gidilecek yollardan birinin çıkış noktasını güzel tanımlar: "İnsan çevresindeki nesnelerin farkına varır varmaz onları, kendisiyle olan ilişkisine göre değerlendirmeye başlar: Haklıdır da, çünkü tüm yazgısı bu şeylerden hoşlanıp hoşlanmamasına, onu kendine çekmesine ya da kendinden itmesine, ona yararlı ya da zararlı olmasına bağlıdır. Bu çok doğal bakış açısı hem kolay hem de gerekli gözükmeyle birlikte, sık sık insanı utandıracak ya da yaşamını zehir edecek sayısız yanılgıya yol açabilir. – Doğanın nesnelerini kendi içlerinde ve birbirleriyle olan ilişkilerinde gözlemlemeyi canlı bir içgüdü olarak içlerinde taşıyanlar çok zor bir görev üstlenmiş olurlar, çünkü kısa süre sonra, *kendisiyle olan ilişkisine göre değerlendirmeye yardımcı olan o ölçeği yitirirler; yani hoşlanıp hoşlanmama, cazip gelme ya da itme, yararlı veya zararlı bulma ölçeğini*. Bunların tümünü bir kenara bırakıp, aynı zamanda hem lakayt hem de tanrısal varlıklar olarak, neyin hoşlarına gittiğini değil, neyin ne olduğunu aramaları ve araştırmaları gerekir. Örneğin gerçek bir botanikçinin, bir bitkinin güzelliği ya da yararlılığından duygulanmadan, yalnızca yapısını ve diğer bitkilerle olan ilişkisini araştırması; tıpkı onları topraktan dışarı çağırıp aydınlatan güneş gibi hepsini hem değişmeyen sakin bir bakışla seyredip hem de görmezden gelebilmesi ve kavrayışının ölçeğini kendi içinden gelenlerden değil, gözlediklerinden alması gerekir."

Goethe'nin dile getirdiği bu düşünceler insanın ilgisi- ni üç değişik yöne çekiyor. Birincisi, insana duyu organ- ları yoluyla sürekli veriler gönderen, dokunulur, kokla- nır, tadılır, duyulur ve görülebilir nesneler. İkincisi, bu nesnelerin insan üzerinde bıraktıkları izlenimler: O şey- den hoşlanıp hoşlanmaması, çekici veya itici bulması, o şeyin kendisi için sempatik veya antipatik, yararlı ya da zararlı olması. Üçüncüsü ise "aynı zamanda Tanrısal bir varlık" olarak kazandığı, nesneler ile ilgili kavrayışlar, ya- ni varlıkların yaptıkları ve varoluşuyla ilgili gizlerin, onun için açıklığa kavuşması.

İnsan yaşamında bu üç alan birbirinden belirgin çiz- gilerle ayrılır. Bu nedenle insan, dünya ile etkileşiminin de üç biçimi olduğunun farkına varır. – Birincisini, ken- dinden önce de var olduğundan, verilmiş bir olgu olarak kabul eder. İkincisiyle dünyayı kendi meselesi haline ge- tirir, kendisi için bir anlamı olan hale dönüştürür. Üçün- cü biçimi ise, durmadan ulaşmaya çalışması gereken bir hedef olarak görür.

Neden dünya insana bu üç biçimiyle gözükür? Bu, ya- lınç bir gözlemle anlaşılabilir: Çiçeklerle dolu bir çayır- da yürüyorum. Çiçekler gözlerim yoluyla bana renkleri- ni belirtiyorlar. Bunu verilmiş bir olgu olarak kabul edi- yorum. – Renk cümbüşü bana sevinç veriyor. Böylece bu olguyu kendi meselem haline getiriyorum. Duygula- rım yoluyla çiçekleri kendi varoluşuma bağlıyorum. Bir yıl sonra gene aynı çayırdayım. Çayırdaki başka çiçekler var. İçime yeni bir sevinç dolduruyorlar. Bir yıl önceki sevincim de anı olarak canlanıyor. Sevinci oluşturan nesne yitip gittiği halde anısı içimde. Ama şimdi gördü- ğüm çiçekler de geçen yılınkiler ile aynı cinsten, aynı ya- salara göre yetişmişler. Eğer bu türün, bu yasaların ne- ler olduğunu biliyorsam, bu yılın çiçekleri için de geçen seneninkiler kadar geçerli olduklarını da biliyorum. Ve belki şimdi şöyle düşünebilirim: Geçen yılın çiçekleri so- lup gittiler; bana verdikleri sevinç yalnızca anılarımda kaldı. Bu duygu yalnızca *benim* varoluşumla bağlantılı.

Ama hem geçen seneninki, hem de bu senenin çiçeklerinde fark ettiklerim, bu türde çiçekler yetiştiği sürece var olacak. Benim için aydınlanmış olan bu konu sevinçim gibi varoluşuma tabi değil. Sevinç duygum benim *içimde* yaşıyor, çiçeklerin *varlıkları* ve yasaları ise benim *dışında*, *dünyadalar*.

İnsan dünyayla sürekli bu üç biçimde ilişki kurar. Bu gerçek şimdilik yorum yapmadan, olduğu gibi kabul edilsin. Demek oluyor ki insanın *özvarlığında* üç yön vardır. Şimdilik yalnızca bu yönleri şu üç kelimeyle, *beden*, *ruh*, *tin* olarak adlandıralım. Bu üç sözcükle ilgili herhangi bir önyargı ya da varsayımı olanlar, şimdi tartışılacakları haliyle yanlış anlayacaklar. Burada *beden* ile, az önceki kırdaki çiçekler misali, insanda çevrenin verilerini algılayabilen örgeylerden söz edilecek. *Ruh* kelimesi ile, insanın dünyayı kendi varlığına bağlayıp, hoşlanıp hoşlanmama, istek veya isteksizlik, mutluluk ve acı gibi duyguları beslediği yerden. *Tin* ise, Goethe'nin dediği gibi, şeyleri "aynı zamanda tanrısal bir varlık" gibi gözlediği zaman kendini gösteriyor. – Bu anlamda insan *beden*, *ruh* ve *tinden* oluşuyor.

İnsan, bedeni sayesinde o an için şeylerle bağlantı kurabilir, ruhu sayesinde üstünde bıraktıkları etkileri içinde korur ve tini ile de şeylerin kendi gerçekliklerini algılar. İnsanı yalnızca bu üç yönüyle gözlemlediğimizde varlığının özüne inebilmeyi belki başarırız. Çünkü bu üç yön onu üç farklı biçimde diğer dünya ile hısımlaştırır.

İnsan bedeni sayesinde, dış dünyanın duyularıyla algılayabildiği kısmıyla haşır neşir olur. Bedeni dış dünyanın özdeklerinden oluşur; dışındaki etkin güçler, içinde de etkindir. Duyuları sayesinde kendi bedensel varlığını da, dış dünyayı gözlediği gibi gözlemleyebilir. Ruhsal varlığı için ise aynı yöntemi uygulamak olanaksızdır. Bedensel süreçlerin hepsini bedensel duyularıyla algılayabilirim, ama zevk alıp almayışımı, mutluluk ve acımı bedensel duyular yoluyla ne ben ne de bir başkası algılayabilir. Ruhsal alana bedensel algılamaya girişi yoktur. İn-

sanın bedenini herkes görebilir; ruhu, *kendi* dünyası olarak, içinde saklıdır. *Tiniyle* ise dış dünyayı daha yüksek bir düzeyde kavrar. Dünya, insanın içinde gizlerinden sıyrılıyorsa da, insan ancak tiniyle kendi dışına çıkabilip varlıkların seslerinin, kendisi için değil *onlar* için önemli olan kısmını duyar. İnsanın yıldızları seyrederken duyduğu hayranlık kendisininindir; düşünceleriyle, *tiniyle* yakaladığı ebedi yasalar ise yıldızların.

Buna göre insan, *üç dünyanın* mukimidir. *Bedeniyle*, gene onunla algıladığı dünyaya aittir. *Ruhuyla* kendi dünyasını kurar. *Tiniyle*, diğer ikisinin üstünde aydınlanan bir dünyayı algılar.

Görülüyor ki farklılıklarından ötürü bu üç dünyayı ve insanın her birinin içindeki yerini açıklayabilmek için üç değişik bakış şekli gerekecek.

I. İnsanın Bedensel Özvarlığı

İnsan bedeniyle, bedensel duyular yoluyla tanışınız. Duyularla algılayabildiğimiz diğer nesneleri tanımak için kullandığımız yöntemlerden farklı bir yöntem kullanmak söz konusu değildir. İnsanı da mineral, bitki ve hayvanı incelediğimiz tarzda inceleyebiliriz. Çünkü insan, varoluşun bu üç biçimiyle akrabadır. Bedenini, minerallerde olduğu gibi doğanın özdeklerinden oluşturur, bitkiler gibi gelişip çoğalır, hayvanlar gibi çevresindeki nesneleri algılar ve izlenimleri sonucu iç serüvenler geliştirir. Bu nedenle insanda bir maddesel (Alm. Mineral) varoluş, bir bitkisel varoluş bir de hayvansal varoluştan söz edilebilir.

Mineral, bitki ve hayvanların yapılarındaki farklılık, varoluşlarındaki üç biçime uygundur. Duyularla algılayabildiğimiz ve sadece beden diye adlandırabileceğimiz de bu biçim- yapıdır. Ne var ki insan bedeni hayvanlarınkinden farklıdır. Bu farklılığı, insanla hayvanın akrabalığı konusunda ne düşünürse düşünsün, herkesin kabul

etmesi gerekir. Her çeşit ruhsallığı yadsıyan radikal bir materyalist bile, herhalde **Carus**'un *Doğa ve Tin Farkındalığının Organonu* adlı eserinden alıntı şu cümleyi onaylamak zorunda kalacaktır: "Sinir sisteminin en iç hassas yapısının, özellikle de beynin, fizyolog ve anatomist için bir bilmece olmayı sürdürüyor olsa da, bu oluşumların yoğunluğunun hayvanların gelişmişlik sıralamasına göre giderek arttığı, ama yalnızca insanda, başka hiçbir varlıkta rastlanmayan bir dereceye ulaştığı, kesinleşmiş bir gerçektir. Bu, insanın tinsel gelişimi için büyük bir önem taşıyor. Hatta bu gelişmenin yeterli bir açıklaması olduğunu bile söyleyebiliriz. Mikrosefal ve idyotlarda olduğu gibi beynin yeterli büyümediği, küçük ve büzük kaldığı durumlarda kendine özgü düşünceler oluşturmak ya da kavrayabilmek, cinsel organları sağlıklı gelişmemiş insanların nesillerini sürdürebilmeleri kadar olanaksızdır. İnsanın tüm bedeninin, özellikle de beyin yapısının güçlü ve güzel gelişmesi ise dehayı doğurmasa da kuşkusuz yüksek kavrayışlar için kaçınılmaz bir zorunluluktur."

İnsan bedeninin varlığının üç formunu, yani madenselliğini/mineralden, bitkiselliğini ve hayvansallığını saptadığımız gibi, bunlara bir dördüncü öğeyi, kendine özgü *insancılığını* da eklememiz gerekiyor. İnsan, maddesel varoluş biçimiyle görülebilen, bitkiselliğiyle üreyen ve gelişen, hayvansallığıyla ise çevresini algılayıp dış etkenlerden iç yaşantılar oluşturan tüm varlıklarla akrabadır; insanlığıyla ise bedensel anlamda başlı başına bir dünya oluşturur.

II. İnsanın Ruhsal Özvarlığı

İnsan ruhu, herkesin *kendi* iç dünyası olma özelliğinden dolayı, bedenden farklıdır. Bu kendine özgülük, en yalın bir duyum izleniminde bile hemen ortaya çıkar. Hiç kimse ilk bakışta bir başkasının en basit duyumsaması-

nın bile kendisinininkiyle aynı olup olmadığını bilemez. Bazı insanların renk körü olduğu bilinir; her şeyi grinin çeşitli tonlarında görürler. Bazılarıysa kısmen renkkörüdür ve sadece bazı renkleri algılayamazlar. Gözlerinin onlara ilettiği dünya görüntüsü, normal sayılan insanlardan farklıdır. Diğer duyularda da benzeri durumlarla karşılaşılır. Bundan çıkartılan sonuç, hiç şüphesiz ki en yalın bir duyumun bile iç dünyaya ait olduğudur. Bedensel duyularıyla, başkalarının da algıladığı kırmızı masayı algılayabilirim, ama onların kırmızıyı nasıl duyumsadıklarını algılayamam. – Bundan hareket ederek, duyularla algılananlar *ruhsaldır* diyebiliriz. Bu gerçekliği açıkça görebilen herkes, iç yaşantıları *yalnızca* beyindeki gelişmelerin bir ürünü ya da benzeri saymaktan vazgeçektir. – Duyularla algılamaya önce *duygu* katılır. İnsan hissettiklerinin bazılarından hoşnut olur, diğerlerinden hoşnutsuzluk duyar. Bunlar kendi içinin, ruhsal yaşamının tepkileridir. Duygularında, onu dışarıdan etkileyenin yanında ikinci bir dünya yaratır. Ve bir de üçüncü dünya katılır bunlara: istenç. İnsan istenciyle dış dünyanın etkilerine karşılık verir. Ve istenciyle iç dünyasını dışarıya yansıtır. Ruh, istencin eylemleriyle dış dünyaya da yayılır. İnsanın davranışlarını dış doğanın olaylarından ayıran, davranışların onun iç dünyasının damgasını taşımalarıdır. Böylelikle *ruh*, insanın kendine ait oluşuyla dış dünyanın karşısında yerini alır. Gerçi dış dünyadan ivmeleri alır, ama iç dünyasını, bu ivmelere orantılı olarak kendisi yaratır. Beden ise ruhun zeminini oluşturur.

III. İnsanın Tinsel Özvarlığı

İnsanın ruhsallığını yalnızca beden belirlemez. İnsan ne yönsüz ve amaçsız bir duyu izleniminden diğerine koşar ne de dış dünyadan ya da bedeninden kaynaklanan lalettayin uyarılara göre hareket eder. Algıladıkları ve davranışları üstünde *düşünür*. Algıladıklarını düşünerek kavrayışını geliştirir; davranışları üstünde düşünerek de

yaşamına ussal bir düzen getirir. Algılama ve davranışlarında ancak *doğru düşünceleri* izlediğinde insanlık görevini onurlu bir biçimde yerine getireceğini de bilir. Ruh bu durumda iki zorunlulukla karşı karşıyadır. Bedenin kuramlarıyla doğanın yasalarına bağlıdır; doğru düşünceye götüren zorunlu yasaları ise bağımsız olarak görür ve kendisini belirlemelerini kabul eder. Metabolizmasının yasalarına bağlılığı doğası gereğidir; düşünme yasalarına ise kendisi teslim olur. – Bu sayede kendini, bedeniyle olduğundan daha yüksek bir düzenin mensubu yapar. İşte bu düzen *tin*sel olan düzendir. Nasıl beden ruhtan farklıysa, ruh da tinden farklıdır. Yalnızca bedende devinen karbon, hidrojen, karbondioksit ve oksijen parçacıklarından söz edildiğinde ruh göz önünde bulundurulmaz. Ruhsal yaşam, böyle devinimlere ancak duyum eklendiğinde başlar: Şekerin tadını aldığım ya da hoşnutluk duyduğunda olduğu gibi. Aynı şekilde, insanın kendini tümüyle dış dünyaya ve bedensel yaşamına teslim ettiğinde ona hakim olan ruhsal yaşantıları göz önünde bulundurduğumuzda da *tinden* söz edemeyiz. Ruhsallık tin için daha çok bir zemin oluşturur, tıpkı fiziksel bedenin ruha zemin olması gibi. – Fen bilimci beden, ruhbilimci (psikolog) ruh, tinbilimci de *tin* üstüne eğilmişlerdir. İnsanın özvarlığını düşünce yolu ile kavramak isteyenlerin ilk adımı, beden, ruh ve tinin farklılığını kendi benliğinden yola çıkarak anlamak olmalıdır.

IV. Beden, Ruh ve Tin

İnsanın kendini doğru bir biçimde anlayabilmesi için *düşünmenin*, varoluşundaki yerini kavraması gerekir. Düşünmenin bedensel aracı beyindir. İnsan nasıl iyi eğitilmiş gözlerle renkleri ayırt edebiliyorsa, sağlıklı bir beyin de ona düşünebilmekte hizmet eder. Beden, tinin organı beyinle taçlandırılarak oluşturulmuştur. İnsan beyninin yapısı ancak, görevi göz önünde bulundurulursa anlaşılabilir. Bu görev, düşünen tinin bedensel zemini olmak-

tır. Hayvanlar dünyasına karşılaştırmalı bir bakış bunu doğrular. Beyin, kurbağagillerde omuriliğe göre daha küçüktür; memelilerde buna oranla daha büyüdüğü görülür. İnsansa, bedenine oranla beyni en büyük olan yaratıktır.

Düşünmenin buradaki gibi değerlendirilmesine karşı pek çok önyargı hüküm sürüyor. Bazıları *düşünmeyi* küçümsemek, "yoğun duygu yaşamını" ve "duyumu" daha değerli bulmak eğilimindedir. İnsanın "kuru düşüncele riyle" değil, duyguların sıcaklığı, duyumun dolaysız gücüyle daha yüksek kavrayışlara erişebileceğini söylerler. Bunları savunanlar, berrak düşünmenin duyguları körelteceğinden korkarlar. Kuşkusuz yalnız faydacılıktan yola çıkan gündelik düşünme için doğru bir kaygıdır bu. Ama insanı varoluşun daha yüksek bölgelerine taşıyan düşünceler bunun tam tersine yol açarlar. Hiçbir duygu, hiçbir coşku, yüksek dünyalara istinat edilen saf, kristal saydamlığındaki düşüncelerin verdiği sıcaklığa, güzelliğe ve yücelik duygusuna erişemez. En yüksek duygular "kendiliğinden" oluşanlar değil, enerji dolu bir düşünme uğraşının sonunda elde edilenlerdir.

İnsan bedeninin yapısı *düşünmeye* elverişlidir. Mineraller dünyasına da has özdek ve güçler insan bedeninde öyle bir araya getirilmiştir ki sonucunda düşünme kendini ifade edebilir. Bu, görevine uygun biçimde oluşturulmuş mineral yapı, aşağıdaki incelemede insanın *fiziksel bedeni* olarak adlandırılacaktır.

Merkezi beyin olan ve ona tabi olan bu mineral yapı, *üremeye* oluşup, *büyümeyle* de son biçimini alır. İnsan, üreme ve büyüme özelliklerini bitki ve hayvanlarla paylaşır. Üreme ve büyüme canlıları, cansız minerallerden ayırır. Canlılar, tohum aracılığıyla gene canlılardan oluşur. Yeni yetişen, canlılar silsilesinde atalarına katılır. Bir minerali oluşturan güçler, mineralin özdeklerine yöneldir. Bir necef taşı, yapısında birleşen silisyum ve oksijenin içindeki güçlerin ürünüdür. Meşe ağacını ortaya çıkaran güçleri ise dolaylı yoldan, ana ve baba bitkinin to-

humlarında aramak gerekir. Meşenin *biçimi* de üremeyle atalardan sonraki nesillere geçer. Canlıları belirleyen doğuştan gelme *iç* koşullar vardır –Ham bir doğa görüşü, yalınç hayvanların, hatta balıkların bile çamurdan oluşabileceklerini ileri sürmüştü. Oysa canlıların *biçimi kalıtım* yoluyla ürer. Bir canlı varlığın nasıl geliştiği, hangi ana ya da baba varlıktan kaynaklandığına, başka bir deyişle hangi *türe* ait olduğuna bağlıdır. Onu oluşturan özdekler hiç durmadan değiştiği halde *türü*, yaşamı boyunca hep aynı kalır ve kendisinden sonra gelenlere geçer. Yani özdeklerin bir araya geliş biçimini belirleyen, türdür. Türleri oluşturan güce “*yaşam gücü*” adı verilsin. Mineral güçlerin kristallerde etkin oluşu gibi, yapıcı yaşam gücü de bitkilerle hayvanların tür ve biçimlerinde kendini ifade eder.

İnsan, mineral güçleri, bedensel duyularıyla algılar. Ve ancak uygun bir duyusu olduğu takdirde o şeyi algılar. Göz yoksa ışık, kulak yoksa da ses algılaması yoktur. Yalınç organizmaların, insandaki duyulardan bir tek dokunma duyusuna benzer bir duyuları vardır. Onlar için yalnız, *dokunma duyusu* ile tanıyabildikleri mineral güçler mevcuttur. Daha üst düzeydeki hayvanların, insanların da algıladığı çevreyi çok yönlü ve daha zengin algılaması, farklı duyularının gelişmişliği oranında değişir. Demek ki bir varlık için, kendi dışındaki bir şeyin var olup olmaması, onları algılama ve duyumsama organları olup olmamasına bağlıdır. Havada olan kimi devinimler insan için sestir – yaşam gücünün tezahürü ise olağan duyularla algılanamaz. İnsan bitkinin rengini *görür*, kokusunu *koklar*, ama yaşam gücü *bu* gözleme gizli kalır. Gene de, doğuştan körlerin renkleri yadsıyamadıkları gibi, olağan duyular da yaşam gücünün varlığını yadsıyamazlar. Kör, ameliyat olup gözleri açıldığında, renkler onun için de var olur. Aynı biçimde insan gerekli organını geliştirdiğinde, yaşam gücünün yarattığı bin bir çeşit bitki ve hayvan, sadece birer *birey* olmaktan çıkıp, *türleri* de algılanabilir hale gelir. – Bu organı edinmesiyle insanın önünde yepyeni bir dünya açılır. Artık canlı varlıkların

yalnız koku, renk gibi özelliklerini değil, *kendilerine özgü* yaşamlarını da algılayabilir. Her bitki ve hayvanda fiziksel bedenin yanı sıra, *yaşam dolu tinsel biçimi* de duyumsar. Bu tinsel biçime *eter-beden* ya da *yaşam bedeni* adı verilsin.*

Tinsel yaşamın araştırmacısı için eter-beden, yalnızca fiziksel bedenin bahsi geçen özdek ve güçlerinin bir sonucu değil, asıl onları yaşama geçiren, bağımsız, gerçek bir varlıktır. Tin-bilim ağızıyla konuşacak olursak: Sadece fiziksel bedenden oluşan bir varlığın – örneğin bir kristalin – biçimini, içindeki yapıcı fiziksel güçler oluşturur; *bu* güçler, canlı bir beden biçimini oluşturmak için yeterli *değildir*, çünkü canlı bir bedende yaşam onu terk edip yerini salt fiziksel güçlere bıraktığında, beden kısa sürede dağılır. Yaşam bedeni, yaşamın herhangi bir anında fiziksel beden dağılıp çürümemesini sağlayan bir olgudur – bu olguyu *görebilmek*, başka bir varlıkta onu algılayabilmek içinse uyandırılmış bir *tinsel göz* ge-

* Bu kitabın yazarı, aynı kitabın basımından uzun süre önce (bkz.: "Das Reich" dergisinin 4. kitabı, 1917 yılının ilk yansında (Ocak sayısı)) burada eter-beden ya da yaşam-bedeni olarak adlandırdığını "yapıcı-güçler-bedeni" olarak adlandırmıştı. Bu adlandırmaya onu götüren neden, burada eter-beden ile kastedilenin, eski fen bilimlerinde kullanılan "yaşam bedeni" ile karıştırılması yanılgısının önüne geçmek için yapılacak her şeyin az olacağı düşüncesinde olmasıdır. Modern fen bilimleri bakış açısından reddedilmesi gereken *bu* eski anlamında kullanılmaktansa, *böyle* bir güce karşı olanların görüşünü desteklemeye bile meyillidir. Çünkü bununla organizmadaki organik olmayan güçlerin özel etkileşimi açıklanmak istenmişti. Ama organizmada organik olmayan bir etki, organik olmayan dünyadaki etkiden farklı değildir. Organik olmayan doğanın kuralları organizmada, bir kristalde ve benzerlerinde olduğundan farklı değildir. Ama organizmada öyle bir şey vardır ki, organik olmayan *değildir*: Yapıcı yaşam. Temelinde yatan ise eter-beden ya da yapıcı-güçler-bedenidir. Bunu kabul etmekle, araştırmalarımızın fen bilim açısından hak ettiği bilimselliğini zedelemiş olmayız: Güçlerin birbirini etkilemesinde organik olmayan doğada gözlenenleri organizma dünyasında da gözlemlemek olası. Ve organizma içindeki *bu* birbirini etkileşimi özel bir yaşam gücünün değiştirebileceğini düşünmeyi inkar etmeyi, bunu gerçek bir tinbilim bile haklı görür. Tinbilim araştırmacısı, organizmada cansıza kıyasla daha farklı şeyler kendini belli ediyorsa, eter-bedenden konuşur. – Bütün bunlara karşın bu kitabın yazarı kendini, burada eter-beden diye adlandırdığının yerine yapıcı-güç-bedeni terimini kullanmak zorunda hissetmiyor, çünkü burada tüm anlatılanların bağlantısı içinde gerçeği görmek isteyen herkes, bir yanlış anlamanın söz konusu olamayacağını anlayacaktır. Bu terimi kullandığı takdirde bu bağlantıların kaybolacaktı. (Bu konuyu aynı zamanda kitabın sonundaki notlarda söylenenlerle de karşılaştırm.)

reklidir. Mantıkla bir şeyin var olduğu sonucuna varabilir, fakat fiziksel gözün renkleri seyredebildiği gibi, ancak tinsel gözle eter-bedene *bakabiliriz*. Burada "eter-beden" deyiimi yanlış anlaşılmalıdır. Söz konusu eterle fizikteki eter mevhumunun hiçbir ilgisi yoktur. Yalnızca burada anlatılan yaşam bedeni için bir isim olarak değerlendirilmelidir. Fiziksel beden için bir isim olarak değerlendirilmelidir. İnsanın fizik bedeni gibi eter-beden de yapısıyla, işlevlerinin bir imgesi gibidir. Eter-beden ancak, düşünebilen-tin göz önünde bulundurulduğunda, anlaşılabilir. Eter-beden insanda düşünebilen-tine bağlı oluşuyla, bitki ve hayvanlarınkinden ayrılır –İnsan, fiziksel bedeniyle mineraller dünyasının bir parçası olduğu gibi, eter-bedeniyle de yaşam dünyasına aittir. Ölümden sonra fiziksel beden mineral, eter-beden de yaşam dünyasına ayrışır. Herhangi bir varlık türüne "biçim" ya da "form" vereni "beden" olarak adlandıralım, ama bu çalışmada ruhsal ya da tinsel tüm varlıklar için kullanabileceğimiz "beden" sözcüğünü, gözle görülen beden biçimiyle karıştırmayalım.

Yaşam bedeni, insan için ancak zahiridir. İç-kendi, duyumun daha ilk kıpırtılarıyla dış dünyanın uyarılarına karşılık verir. İnsanın dış dünya diye adlandırmaya hakkı olan alan ne kadar araştırılırsa araştırılsın, hislerle karşılaşmayacaktır. – Işığın ışınları gözün üstüne düşünce ağ tabakaya kadar ilerleyip orada (erguvani göz dedikleri (sehpurpur) yerde) bazı kimyasal değişimler oluşturlar. Bu uyartıların etkisi göz siniri yoluyla beyne ulaşır ve başka fiziksel oluşumlara yol açar. Bunlar gözlelenebilse, tıpkı dış dünyadaki gibi fiziksel olaylarla karşılaşılır. Yaşam bedenini gözlemlemeyi beceriyorsam, beyindeki bu fiziksel sürecin, aynı zamanda bir yaşam süreci olduğunu da algılayabileceğim. Gelgelelim, ışınlarla karşılaşmanın mavi renk karşısında neler hissettiğini bilebilmem için yeterli olmayacaktır. Çünkü hisler, önce bu kişinin ruhunda oluşacaktır. Demek ki insan sadece fiziksel ve eter-bedenden yaratılmış olsa, hissetme yeteneği de olmayacaktı. Duyumu gerçekleştiren gücün fa-

aliyeti, yaşam yapıcı gücün etkisinden tümüyle farklıdır. Bir iç serüven, bu faaliyetin etkisinden doğar. Bu faaliyet olmasa, yalnız bitkisel yaşam gerçekleşirdi. İnsanın, her yönden gelen izlenimleri alışını göz önüne getirelim. Onu, izlenim aldığı tüm yönlerde doğru sözünü geçen etkinliğin aynı zamanda kaynağı olarak da görmemiz gerekiyor. Her yönden gelen izlenimlere hisler tepki gösteriyor. Bu etkinlik kaynağı da *duyum ruhu* diye adlandırılmalı. Duyum ruhu, tıpkı fiziksel beden gibi gerçektir. Karşımda duran bir insanın duyum ruhunu görmezden gelip onu yalnızca bir fizik-beden olarak görmek, bir tabloyu yalnız tuval olarak görmeye benzer.

Fiziksel organlar, aynı eter-beden için olduğu gibi, duyum ruhu için de "kördür". Hatta "yaşamı yaşam olarak görebilen organ" bile duyum ruhunu algılayamaz. Bu organ sayesinde eter-bedenin görülebilmesi gibi, daha yüksek diğer bir organla da duyumların iç dünyası özel bir duyuyüstü algılama alanına dönüşebilir. O zaman insan, fiziksel dünya ve yaşan dünyasının etkilerini duyumsamakla kalmaz, duyumları *seyredebilir* de. Bu organını geliştiren biri için bir diğer varlığın duyum dünyası, bir dış gerçeklik gibidir. Kendi duyum dünyasını yaşamakla bir başkasınınkini görebilmek ayırt edilmelidir. Doğal olarak her insan kendi iç dünyasını izleyebilir. Bir başka varlığınkini görebilmek içinse, "tinsel gözü açılmış" *gören* bir *kahin* olmak gerekir. İnsan bu yeteneğini geliştirmeden duyum dünyasını ancak "*iç dünyası*" olarak, kendi ruhunun gizli duyum serüvenleri olarak tanır; açılan "tinsel göz" ile ise, o zamana kadar diğer varlıkların yalnızca "içinde" yaşamış olan, dış tinsel görünümünde ışıldar.

*

Burada bazı yanlış anlaşmaları önlemek için özellikle belirtilmeli ki gören kişi kendi içinde, diğer varlıkların duyum dünyasında olanların içeriğini yaşamaz. *Varlıklar* duyumları kendi içlerinde yaşarken *gören kişi* bunların bir dışavurumunu, kendini gösterişini algılar.

Duyum Ruhu, etkinliği açısından eter-bedene bağlıdır. Çünkü oluşturduğu duyumları ondan sağlar. Eter-beden, fiziksel bedenin içindeki yaşam olduğuna göre duyum ruhu da fiziksel bedene dolayısıyla bağımlıdır. Renk duyumları yalnızca gerçekten yaşayan, sağlıklı bir gözle olasıdır. Bedensellik bu şekilde duyum bedenini etkiler. Yani etkinliği beden tarafından tayin edilip sınırlanır. Duyum ruhu, bedenin kendisi için çizdiği sınırların içinde yaşar. – *Fiziksel beden* madensel özdeklerden oluşturulur, eter-bedenle yaşam kazanır ve duyum ruhunu etkiler. Ruhu “görebilme” organını geliştirmiş olan kişi baktığında, duyum ruhunun bu sınırlarını fark eder. – Duyum ruhu, daha büyük ve görkemli görünmekle birlikte sınırlarını belirleyen güç fiziksel bedendir. Böylece insan özvarlığının bir örgeni daha fiziksel ve eter-bedenle duyum ruhu arasında yer alır. Bu örgene *ruh beden*, ya da duyu bedeni denir. Şöyle de söylenebilir: Eter-bedenin bir bölümü daha ince bir yapıdadır. Bu ince bölüm *duyum ruhuyla* bir bütün oluşturur daha kaba bölümse fiziksel bedenle bir anlamda birleşir. Gene de belirtildiği gibi duyum ruhu, ruh bedeninin büyüklüğünü aşar.

Burada duyum denilen, ruhsal varlığın yalnızca bir bölümüdür. (‘Duyum ruhu’ deyimini kolaylık açısından seçildi). Duyumlara istek ve isteksizlik gibi duygular, itkiler, içgüdüler ve tutkular eklenir. Hepsi, duyumlar gibi öznel bir karakter taşır ve onun gibi bedene bağımlıdır.

*

Duyum ruhunun bedenle olduğu gibi düşünmekle, yani tinle de alışverişi vardır. Düşünmek ona önceleri hizmet eder. İnsan, duyumlarıyla ilgili düşünceler oluşturur; böylece dış dünyayı tanır. Yanan çocuk düşünerek, “ateş yakar” sonucuna varır. İnsan itki, içgüdü ve tutkularını da körü körüne izlemez; onları doyurabilme fırsatını düşünerek bulur. Maddeci dediğimiz kültürü tamamen bu anlayış belirler; yani düşüncenin görevi, duyum ruhuna hizmetten ibarettir. Bu yöne harcanan düşünce gücü, ölçülemez boyutlardadır. Gemiler, trenler,

telgraf ya da telefon hep duyum ruhunun gereksinimlerinin doyumu için, düşünce gücü harcanarak gerçekleştirilmiştir. Nasıl yaşam-yapıcı-güç, fiziksel bedenin içine işliyorsa, aynı biçimde düşünce gücü de duyum ruhuna işler. Yaşam-yapıcı-güç, fiziksel bedeni atalardan torunlara ilişkilendirilerek, onun madensellikten çok öte bir düzenin içinde yer almasını sağlar. Aynı biçimde düşünme gücü de ruhu, yalnız duyum ruhu olarak ulaşamayacağı bir düzene bağlar. – İnsan duyum ruhu aracılığıyla hayvanlarla akrabadır. Hayvanda da duyum, itki, içgüdü ve tutkular olduğunu fark ediyoruz. Fakat hayvan bunlara dolaysız uyar. Duyumsadıkları, bağımsız, dosdoğru yaşamayı aşan *düşüncelerle* işlenmez. Az gelişmiş insanın durumu da, belirli bir noktaya kadar hayvaninkine benzer. Bu yüzden de salt duyum ruhu, düşünceyi hizmetine alan gelişmiş yüksek ruhun örgeninden farklıdır. Düşünce gücünün hizmet ettiği bu ruhsal örgene *anlak ruhu* denir. Gönül ruhu ya da sadece gönül de denebilir.

“Anlak ruhu, duyum ruhuna derinliklerine işler. Bu nedenle ruhu “görme” organına sahip kişi, onu duyum ruhunun ötesinde, özel bir varlık olarak görür.

•

İnsan düşündüğünde öznel dünyasının dışına çıkar. Ruhunu aşan bir şey kazanmış olur. Düşünme yasalarıyla dünya düzeninin uyumlu olduğu, onun için doğal bir kanıdır. Bu uyumun varlığından ötürü kendini dünyanın bir parçası olarak görür. Bu uyumluluk insanın özvarlığını tanımasını sağlayan çok önemli bir gerçekliktir. İnsan, ruhu ile gerçeği arar ve gerçek, yalnız insan ruhunu değil, dünyadaki her şeyi dile getirir. Düşünme sayesinde gerçekliği fark edilen dünyevi bir şeyin *kendi başına bir anlamı* vardır ve yalnızca ruhuyla bağlantılı değildir. Yıldızlı gök karşısında duyduğum hayranlık içimde yaşar; gök cisimlerinin yörüngeleriyle ilgili fikirlerim ise, her kesin düşünceleriyle aynı anlamı taşır. Ben var olmasam, *benim* hayranlığımdan söz etmek anlamsız olurdu, ama düşüncelerimi *kendimle bağlantı* olmasalar da ak-

tarmak, anlamsız değil. Çünkü benim yalnız bugün ilgilendiğim gerçek, dün de *gerçektir*, yarın da gerçek olacak. Bir kavrayış bana sevinç verdiğinde, sevinç içimde yaşadığı sürece anlamlı; kavrayışın *doğruluğuysa* sevincimden tümüyle bağımsız. Ruh gerçeği anlarken, kendi içinde taşıdığı farklı bir değerle ortak hareket eder. Bu değer, ruhun duyumlarıyla oluşmadığı gibi onunla birlikte yok da olmaz. Gerçekten gerçek olan şey ne oluşur, ne de yiter: gerçeğin yok edilemez bir anlamı vardır. –Yukarıda belirtilen, bir süre sonra kısmen ya da tümüyle yanılgı olduğu ortaya çıkan kimi insani “gerçekler”in geçiciliğiyle çatışmaz. Çünkü insan, *kişisel* düşüncelerinin ebedi gerçeğin gelip geçici görünüşleri olduğunu bilse de, gerçeğin bağımsız varlığının kendi başına var olduğunu kabul etmek zorundadır. – **Lessing**’in söylediği gibi “Tüm ve arı gerçek yalnız bir tanrı için var olmasına rağmen, ben gerçeği sürekli bulmaya çabalarım.” diye düşünenler de, gerçeğin öncesiz-sonrasızlık değerini yadsımaz, tersine vurgulamış olurlar. Çünkü yalnız kendi içinde ebedi değeri taşıyan bir şey, ilelebet bir ulaşma isteği uyandırabilir. Gerçek, kendi başına buyruk olmayıp, değerini ve anlamını insan ruhunun duyumundan alıyor olsaydı, bütün insanlar için *o tek amaç* da olmazdı. Ona ulaşma isteğimiz ile onun *bağımsız bir varlık* olduğunu da kabul etmiş oluruz.

Ve gerçeğe ilgili olarak söylenenler, *gerçekten iyi* olan için de geçerlidir. Ahlaksal iyilik, eğilim ve tutkuların egemenliğine göz yummayıp kendisi egemen olduğu takdirde, onlardan bağımsızlaşır. Hoşlanıp hoşlanmamak, çekici ya da itici bulmak, insanın kendi ruhunun ürünüdür; görev duygusunu hoşlanmak ve hoşlanmamanın üstünde düşünmek gerekir. İnsan için görev duygusu, uğruna canını verecek kadar yüksek bile olabilir. Eğilimlerini, hoşlanıp hoşlanmamasını inceltip, baskı ya da zorlanma duymadan, kendiliğinden, görev olarak benimsediklerine uyabildiği oranda kendi de yükselmiş olur. Ahlaksal iyiliğin de bir ebedi değeri vardır ve bu değeri duyum ruhu yoluyla edinmez.

İnsan, içinde bağımsız gerçeği ve iyiliği yaşattığında, salt duyum ruhunu aşar. Öncesiz-sonrasız tin, ruhu aydınlatır. İçinde sönmeyecek bir ışık yanar. Ruh, bu ışık içinde yaşadığı sürece öncesiz-sonrasızlığın bir parçası olur. Ona kendi varoluşunu bağlar. Ruhun içinde taşıdığı gerçek ve iyilik *ölümsüzdür*. –Ruhta ışıldayan bu öncesiz-sonrasızlığa, *bilinç ruhu* diyelim. – *Bilinç* sözcüğünü ruhtaki daha inik düzeydeki gelişmeler için de kullanabiliriz. En yalınç gündelik duyum, bilincin ürünüdür. Bu anlamdaki bilinç, hayvanlarda da vardır. Burada *bilinç ruhu* diye adlandırılmış olan, insan bilincinin çekirdeği, *ruhun içindeki ruhtur*. Bilinç ruhu, ruhun özel bir örgeni olarak anlak ruhundan ayrılır. Anlak ruhu duyum, itki, tutku ve benzerleri ile haşır neşirdir. Herkes, nasıl önce duygulan vs. ile algıladıklarını gerçek olarak görme meylinde olduğunu bilir. *Kalıcı* gerçekse *tüm bu* sempati, antipati vs. gibi duyum etkilerinden kendini kurtarmış olan gerçektir. Gerçek, tüm kişisel duygulara ters düşse de gene gerçektir. Ruhun *bu* gerçeğinin yaşadığı bölümüne bilinç ruhu denilsin.

Böylece bedende olduğu gibi ruhta da üç örgen ayırt edildi: *Duyum ruhu, anlak ruhu ve bilinç ruhu*. Ve bedenin ruhu aşağıdan yukarı doğru *sınırlaması* gibi tin de üstten aşağı doğru *geliştirici* bir etki yapar. Çünkü ruh, gerçek ve iyilikle dolduğu oranda içindeki ebediliğin genişliği, etkinliği de artacaktır. – Ruh *"görebilen"* kişi için, içindeki öncesiz-sonrasızlığı geliştiren bir insanın saçtığı ışık, bir alevin ışığı kadar gerçektir. "Gören" kişi vücudu, *tüm insanın* yalnızca bir bölümü olarak kabul eder. Fiziksel beden, kendisine işleyen diğer oluşumlar ortasında en kaba olanıdır. Eter-beden fiziksel bedeni bir yaşam biçimi olarak kaplar; sonra eter-bedenin her tarafından taşmasından algılayabildiğimiz ruh-beden (astral-cisim) gelir. Onu da içine alan duyum ruhu ve nihayet hakikati ve iyiyi içine alabildiği ölçüde büyüyen anlak-ruhu fark edilir. Çünkü bu gerçek ve iyi, anlak ruhunun esnemesini sağlar. Yalnızca meyillerinin peşinde koşan, hoşlanıp hoşlanmamayı kıstas alan bir kişinin

anlak ruhunun sınırları, duyum ruhu sınırlarıyla özdeş olurdu. Fiziksel beden, bir bulutun içindeymiş gibi gözüktüğü bu oluşumlara *insanın aurası* diyebiliriz. Aura, bu kitaptaki bakış açısıyla görüldüğü takdirde "insanın özvarlığını" zenginleştiren şeydir.

•

Her insanın çocukluğunda er ya da geç, kendini dünyanın karşısında bir başına bir varlık olarak hissettiği bir an gelir. Duyarlı insanlar için son derece önemli olan bu olayı şair Jean Paul, yaşam öyküsünde şöyle anlatmaktadır: "Yaşamımda, henüz hiçbir insana anlatmadığım bir görünümü hiç unutamam. Onurumun doğduğu o anı ve yeri bugün gibi hatırlarım. Henüz çok küçük bir çocukken bir sabah ev kapısının önünde durmuş, solumda yığılı odunlara bakıyordum. Birden 'ben bir benim' şeklinde bir içgörü içimde şimşek gibi çaktı ve o gün bugündür orada parlıyor. O anda benliğim kendisini ilk kez, ve sonsuza kadar görmüştü. Bunu başkalarının bana anlatmış olduğunu ya da yanlış bir anımsama olarak düşünmek çok zor, çünkü yalnız insanın içindeki gizli kutsal tapınakta oluşan, yeniliğiyle en gündelik olayları bile kalıcı kılan bu gelişmenin karıştırılması olanaksız." – Küçük çocukların kendileri için "Karl uslu duracak." ya da "Marie bunu istiyor." demeleri bilinen bir şeydir. Kendilerinden bir başkasıymış gibi söz etmeleri, henüz varlıklarının bağımsızlığının bilincinde olmadıkları, kendilik bilinci içlerinde doğmadığı için yadırganmaz. İnsan kendini-bilirlik ile kendisini bağımsız, her şeyden ayrı, bir "ben" olarak görür. Bedensel ve ruhsal bir varlık olarak yaşadığı her şeyi "ben"inde birleştirir. Beden ve ruh "ben"in taşıyıcılarıdır; ben etkinliklerini onlar aracılığıyla yapar. Beynin beden, merkezi oluşu gibi, "ben"de ruhun merkezidir. İnsanın duyumları dış dünya tarafından uyarılır; duygular dış dünyanın etkileri olarak kendini gösterirler, istenç dış dünyaya indekslidir, çünkü kendini zahiri davranışlarla gerçekleştirir. "Ben" ise, insanın asıl özvarlığı olarak, tümüyle görünmezdir. Bu nedenle

Jean Paul'un "ben" in farkındalığını, "insanın içinde gizli kutsal tapınakta oluşan bir gelişme." diye adlandırışı çok uygun. Çünkü insan, "ben" i ile yapayalnızdır. – Ve "ben" i, insanın ta kendisidir. Bundan ötürü insan "ben" ini gerçek özvarlığı olarak değerlendirmekte haklıdır; bedenini ve ruhunu da, içinde yaşadığı "kılıflar", etkinlikleri için gerekli koşullar olarak görebilir. Gelişmesi sürecinde bu aletleri "ben" inin hizmetinde kullanmakta ustalaşır. "Ben" sözcüğü, örneğin Alman dilindeki kullanımıyla, tüm diğer isimlerden ayrılan bir isimdir. Bu ismin yapısını doğru bir biçimde düşünebilen kimseye insan özvarlığının derinliklerini kavrayabilmenin kapıları açılır. Herkes, adları aynı biçimde kullanabilir; masaya masa, sandalyeye de sandalye diyebilir. "Ben" adında ise aynısını yapamayız. Kimse bir başkasının "ben" ini "ben" olarak tanımlayamaz, ancak kendine "ben" diyebilir. "Ben" adıyla, eğer *ben* çağırılıyorsa, hiçbir zaman dışarıdan kulağıma gelemes. Yalnızca ruh, o da içinden, *kendi kendisini* "ben" diye adlandırabilir. Yani insanın kendisine "ben" demesiyle, şu ana kadar sözü edilen "kılıflarını" aldığı dünyaların *hiçbiriyle* alakası olmayan bir şey, içinde konuşmaya başlar. "Ben" giderek beden ve ruh üstünde egemenlik kazanır. – Bunu da aurada gözlemek olasıdır. "Ben" in beden ve ruh üzerindeki hakimiyeti güçlendikçe, aura daha ayrılmış, daha çok yönlü ve renkli gözükür. "Gören kişi" i "ben" in auradaki etkisini seyredebilir, ama "ben" in kendisi, onun için bile görünmezdir: Ben gerçekten de "insanın içindeki gizli kutsal tapındadır." – Ama "ben" insanın içinde parlayan ebedi ışığın ışınlarını içine alır. Bu ışık, beden ve ruhun yaşadıklarını "ben" de birleştirdiği gibi, doğruluk ve iyilik düşüncelerinin de "ben" e akmalarını sağlar. Bir yandan duyumsamalar, diğer yandan da *tin* "ben" de yansılır. Beden ve ruh hizmet etme amacıyla, kendilerini "ben" e adarlar; "ben" ise kendini, içini dolduran tine adar. "Ben", beden ve ruhta, tin ise "ben" de yaşar. "Ben" de tinden olan şey ebedidir. Çünkü "ben", varlık ve anlamını, ilişki içinde olduklarından alır. Fiziksel be-

dende yaşıyorsa minerallerin yasalarına, eter-bedeniyle üreme ve büyüme yasalarına, duyum ve anlak ruhlarıyla da ruh dünyasının yasalarına tabidir; tinselliği içerdiği oranda da tinin yasalarına tabidir. Minerallerin ve yaşamın kurallarını oluşturan gelip geçicidir; tin ise ne oluşur ne de yok olur.

*

Ben, ruhta yaşar. "Ben" en yüksek etkinliğini bilinç ruhunda gösterse de, oradan tüm ruha yayılıp ruh yoluyla bedende etkisini gösterdiğini söylememiz gerekir. Ve tin, "ben"de canlanır. Onu aydınlatır ve tıpkı beden ve ruhun "ben"in kılıfları olmaları gibi, o da beni kılıf olarak kullanır. Tinin "ben"i içten dışa doğru, mineral dünyası ise dıştan içe doğru oluşturur. Bu, bir "ben" ortaya çıkaran ve "ben" olarak yaşayan, insanın "ben"i ya da "kendi" olarak görünen tine "tin-kendi" denir. "Tin-kendi" ile "bilinç ruhu" arasındaki farklılık şöyle açıklanabilir: Bilinç ruhu, sempati ve antipatiden bağımsız, kendiliğinden var olan gerçeğe yalnızca *dokunur*; tin-kendi ise *aynı* gerçeği, ama "ben"in içine alınmış ve benle çevrilmiş, böylelikle bireyselleştirilmiş ve insanın bağımsız varlığına mal edilmiş bir biçimde içinde taşır. Öncesiz-sonrasız gerçek bağımsızlaştığı ve "ben"inde bir varlığa bağlandığında da "ben" öncesiz-sonrasızlık kazanır.

Tin-kendi, tinsel dünyanın ben içindeki bir dışavurumdur; tıpkı duyusal algılamamanın, aksi yönden, fiziksel dünyanın bendeki bir dışavurumu olduğu gibi. Kırmızı, yeşil, açık, koyu, sert, yumuşak, sıcak, soğuk olanda bedensel dünyanın dışa vurumu vardır; tinsel dünya ise kendini gerçek ve iyi olanda yansıtır. Bedenselin kendini açıklayışına *duyum* denildiği gibi, tinselin dışavurumuna da *sezgi* denir. En yalın düşüncede bile sezgi vardır, çünkü ne elle tutulur ne de gözle görülür; kendini dışavurumunu tinden "ben" yoluyla almak zorundayız. – Bir az gelişmiş ve bir gelişmiş iki kişi birlikte bir bitkiyi gözlediklerinde, "ben"lerinde yaşayan şeyler çok farklıdır. Oysa ikisinin duyumlarını da uyandıran aynı nesne-

dir. Aradaki fark, birinin nesneyle ilgili düşüncelerinin, öbürüne oranla çok daha yetkin olabilmesidir. Nesneler kendilerini yalnızca duyum yoluyla açıklasalardı tinsel gelişmede tekamül söz konusu olamazdı. Yabanıl bir insan da doğayı duyumsar; ama doğa yasaları yalnızca, gelişmiş insanların sezgiyle tohumlanmış düşüncelerinde ifade bulurlar. Dış dünyanın ivmelerini istencin dürtüsü olarak küçük bir çocuk da algılar, ama ahlaksal iynin yasalarını, gelişmesi süresince, tininde yaşayıp onun dışavurumlarını anlamayı öğrenerek geliştirir.

Nasıl göz olmadan renk duyumları olanaksızsa, tinselinin yüksek düşünmesi olmadan da sezgiler olanaksızdır. Duyumun, rengini algıladığı bitkiyi yaratmamış olması kadar sezgi de tinseli yaratamaz. Sezgi daha çok tinsel dünyanın ulaşığıdır.

İnsanın "ben"i yukarının, yani tin dünyasının iletilerini ruhunda canlanan sezgileriyle alır; tıpkı duyumlarıyla fiziksel dünyanın iletilerini aldığı gibi. Böylece nasıl fiziksel dünyayı duyuları yoluyla tanıyıp iç yaşamına mal ediyorsa, tinsel dünyayı da ruhunun iç yaşamına mal eder. Ruh, ya da içinde parlayan ben, kapılarını iki yöne açar: Fiziksel ve tinsel dünyalara.

Ben'e ulaşabilmek için fiziksel dünya, özdek ve güçleri aracılığıyla, içinde bilinçli ruhun yaşamasına elverişli ve kendi dışındaki fizikseli algılama organlarına sahip bir beden oluşturur. Aynı biçimde tinsel dünyanın da, tinsel özdekler ve tinsel güçleriyle bir tin-beden oluşturması gerekir; içinde benin yaşadığı ve sezgileri sayesinde tinseli algıladığı bir tin-beden. (Tinsel-özdek ve *tin-beden* deyimleri anlam açısından çelişkili gibi gözüküyorlarsa da amaç yalnızca düşünceleri tinselde, insanın fizik bedenine tekabül eden şeye yönlendirmektir).

Ve nasıl fiziksel dünyada her bir insan bedeni çevresinden ayrılan bir bağımsız varlık olarak kurgulanıyorsa, tin-beden de tinsel dünyada o şekilde kurgulanır. İnsan için iç ve dış kavramı, fiziksel dünyada olduğu gibi tinsel dünyada da vardır. İnsan fiziksel bedeniyle fiziksel

dünyanın özdeklerini alıp işlediği gibi tinsel çevreden de tinselliği alıp kendine mal eder. Tinsellik, insanın öncesi-sonrasız besinidir. İnsan fiziksel dünyadan doğduğu gibi, gerçek ve iyiliğin yasaları sayesinde de tinden doğar. Kendi dışındaki tin dünyasından ayrılmıştır; tıpkı tüm fiziksel dünyadan kendi başına bir varlık olarak ayrıldığı gibi. Bu bağımsız tinsel varlığa “tin insanı” denir.

İnsanın fiziksel bedenini incelediğimizde, onu oluşturan özek ve güçlerin fiziksel dış dünyada da bulunduklarını görürüz. Aynı şey tin-insanı için de geçerlidir. İçinde, tin dış dünyasının elementleri devinir, ögeleri eylemedir. Fiziksel derinin, yaşayan ve duyumsayan bir varlığı dış dünyadan ayırması gibi, bir tinsel deri de tin-insanının kendi içinde yaşayan, sezgileriyle dünyanın tinsel içeriğini kavrayan, bağımsız bir tinsel varlık olmasını sağlar. – Bu “tinsel deriye” *tin kılıfı* (aura kılıfı) diyelim. Burada belirtilmesi gereken önemli bir nokta, bu “tinsel derinin” insan geliştikçe genişlemesi ve tinsel bireyselliğinin (onun aura kılıfının) sınırsız bir büyüme yeteneği olmasıdır.

Bu tin kılıfının içinde tin insanı *yaşar*. Tinsel yaşam *gücü* onu, aynı fiziksel yaşam gücünün fiziksel bedeni oluşturduğu gibi oluşturur. Dolayısıyla eter-bedenden söz ettiğimiz gibi tin-insanı için de bir eter-tinden söz etmemiz gerekir. Bu oluşumun adına *yaşam tini* diyelim. – Böylece insanın tinsel varlığının da üçe ayrıldığı görülür: *tin insanı, yaşam tini ve tin-kendi*.

Tinsel alanı “görebilen” için insanın bu tinsel varlığı, auranın daha yüksek –ve asıl tinsel– bölümü olarak, algılanabilir bir gerçekliktir. Tin kılıfının arasından, içindeki tin-insanını yaşam tini olarak “görür”; “yaşam tininin” dış tinsel dünyadan aldığı tinsel-besinle nasıl sürekli büyümekte olduğunu “*izler*”. Tin kılıfının sürekli genişlediğini, tin-insanının giderek büyüdüğünü görür. Doğal olarak bu “büyüme” mekânsal anlamda “görülürse”, gerçekliğin yalnızca bir *imgesi* olduğu anlaşılır. Buna rağmen bu imgeyi tasarlayan insan ruhu, tinsel gerçekliğe

yönelmiş olur. İnsanın tinsel varlığının fiziksel varlığından farkı, ikincisinin sınırlı bir büyüklüğü olmasına karşın birincinin sınırsız büyüebilmesidir. Alınan tinsel beşinin bir ebedi değeri olduğunu biliyoruz. Bu nedenle insan aurası, iç içe geçen iki bölümden oluşur. Bölümlerden birinin renk ve biçimini insanın fiziksel varlığı, diğerinin renk ve biçimini de tinsel varlığı verir.

Bu iki bölüm arasındaki ayrımı ben sağlar: fiziksel güçler kendilerine özgü bir biçimde kendilerini *adayaarak*, içinde ruhun yaşama geçebileceği bir beden oluştururlar; ve ben gene kendisini adayarak içinde tine yaşam verir; ve tin ise ruha işleyerek ona tin dünyasında bir hedef verir. Ruh, beden yüzünden fiziksel dünyaya kısılmıştır, tin-insanı sayesinde tinsel dünyada devinmesini sağlayan kanatlara kavuşur.

•

Bütün insanı ele almak istiyorsak onu, sözü edilen bölümlerin tümünün birleşimi olarak düşünmemiz gerekir. Beden kendini fiziksel özdek dünyadan, düşünen-bene yönlenmiş olarak inşa eder. Yaşam gücüyle dolu oluşundan eter-beden ya da yaşam-bedeni adını alır; duyu organlarıyla kendini dışarıya açar ve ruh-beden olur. Duyum-ruhu, ruh-bedene sızarak onunla bütünleşir. Duyum-ruhu yalnızca dış dünyanın izlenimlerini duyum olarak algılamakla yetinmez; özel bir yaşamı vardır ve bu yaşam bir yandan duyumlarla, diğer yandan da düşünmeyle tohumlanır. Böylece anlak-ruhu olur. Bunu, kendini aşağıdaki duyumlara ve yukarıdaki sezgilere açık tutarak başarır. Böylece de bilinç-ruhu olur. Bunun gerçekleşmesi için tinsel dünya ona sezgi organları verir; tıpkı fiziksel dünyanın ona duyu organları verdiği gibi. Duyuların ruh bedeniyle duyumsamaları gibi, tin de sezgi organıyla sezer. Böylece tin-insanı, bilinç ruhuyla bir birlik oluşturur; fiziksel bedenin duyum ruhuyla, ruh bedende bir birlik oluşturduğu gibi. Bilinç ruhuyla tin-kendinde birleşirler. Bu birlikte tin insanı, yaşam tini olarak *yaşar*;

eter-bedenin ruh beden için bir yaşam zemini olması gibi. Ve nasıl fizik-beden fiziksel deriyle kaplanmışsa, tin-insanı da tin kılıfının içindedir. *Tüm* insanın örgenleri şöyle sıralanabilir:

- A-** Fizik beden
- B-** Eter-beden ya da yaşam bedeni
- C-** Ruh beden
- D-** Duyum ruhu
- E-** Anlak ruhu
- F-** Bilinç ruhu
- G-** Tin-kendi
- H-** Yaşam tini
- İ-** Tin insanı

Dünyevi insanda ruh-beden (C) ve duyum ruhu (D) ve aynı biçimde bilinç ruhu (F) ve tin-kendi (G) birleşirler. Böylece dünyevi insanda *yedi* bölüm ayırt edilir:

- 1-** Fizik-beden
- 2-** Eter-beden ya da yaşam bedeni
- 3-** Duyumsayan ruh-beden
- 4-** Anlak ruhu
- 5-** Tinle dolu bilinç-ruhu
- 6-** Yaşam-tini
- 7-** Tin-insanı

“Ben” ruhta şimşek gibi çakar, tinden gerekli dürtüyü alarak tin insanının taşıyıcısı olur. Böylelikle insan üç dünyada (bedensel, ruhsal ve tinsel) yer alır. Fiziksel dünyada fizik-beden, eter-beden ve ruh-bedeniyle kök salar. Tin-kendi, yaşam tini ve tin insanıyla da tinsel dünyada çiçek açar. Bu bir yana kök salıp öbür yana çiçek açan *gövde* ise ruhun ta kendisidir.

İnsanın bu tasnifine tamamen sadık kalınarak ona

daha yalın bir biçim vermek de olasıdır. İnsanın "ben"i bilinç ruhunda ısıdığı halde, gene de tüm ruhsal varlığa işler. Bu ruhsal varlığın bölümleri, bedenın örgenleri gibi kesin hatlarla ayrılmaz, daha yüksek bir anlamda birbirlerine geçerler. Anlak-ruhu ve bilinç-ruhunu ben'in birbirine bağılı kılıfları ve ben'i de bu ikisinin çekirdeğı olarak ele aldığımızda, insanı şu bölümlere ayırabiliriz: fizik-beden, yaşam-bedeni, astral beden ve ben. Astral beden deyimi, burada ruh-beden ve duyum-ruhu için kullanılıyor. Bu eski deyim, insanda duyularla algılananın ötesini adlandırmak için uygun görüldü. Duyum-ruhu, ben tarafından da belli bir oranda güçlendirildiğı halde ruh-bedene öylesine bağılıdır ki, ikisine tek isim vermek yanlış olmaz. Ben kendini, tin-kendi ile doldurduğunda, tin-kendinin davranışları sonucu, astral beden derhal ruh tarafından dönüştürölür. Astral bedene önce, şayet duyumsanıyorlarsa, insanın dürtüleri, arzuları ve tutkuları işler. Ve duyumsanan algılamalar astral bedende kendini gösterir. Duyumsanan algılar ruh-beden aracılığıyla, insanın içinin bir parçası olarak, dış dünyadan gelme ivmelerle oluşur. Dürtüler, arzular, tutkular vs. "iç dünyanın" kendini ruh-benliğe teslim etmeden önce bunu taşıyabildiğı oranda, duyum-ruhunda oluşur. "Ben" kendini tin-kendi ile doldduğunda, ruh da yeniden astral bedeni bu tin-kendiyle güçlendirir. Benin tinden aldıklarıyla itki, istek ve tutkuların aydınlanması olarak da kendini ifade eder. Ben, tin dünyasındaki payı sayesinde itki ve tutkular vs. dünyasının efendisi olmuştur. Bu gerçekleştiğı oranda da tin-kendi, astral bedende gözükür ve onu değıştirir. Astral beden, bir kısmı değışmemiş bir kısmı değışmiş bölümleriyle, iki örgenli bir varlık olarak görünür. Bu nedenle tin-kendinin kendini insanda ortaya koyuşunu, dönüşüme uğramış astral beden olarak adlandırabiliriz. Benzer bir durum, insanın ben'inin içine yaşam tinini aldığı zaman gerçekleşir. Yaşam-bedeni değışir. İçi yaşam tiniyle dolar. Bu, yaşam-bedeninin bir başkası olmasıyla kendini gösterir. Bu nedenle yaşam tininin, dönüşüme uğramış yaşam bedeni olduğı da söy-

lenebilir. Ve ben, içine tin-insanını da alırsa, fizik-bedeni etkileyebilen büyük gücü kazanır. Doğal olarak fizik-bedenin dönüşümünü, fiziksel duyular *algılayamaz*. Çünkü fiziksel bedenin tam da tinselleştirilmiş bölümü, tin-insanı olmuştur. O zaman fiziksel algı için fiziksel olarak gözükür, tinselleştiğinde ise görülmesi için tinseli algılayabilen yetenekler gerekir. Dış duyular için fiziksel şeyler, içlerine tin işlese de fiziksel olarak görünürler. – Tüm söylenenler göz önünde bulundurularak insanın örgenleri şöyle de sıralanabilir:

- 1– Fiziksel beden
- 2– Yaşam bedeni
- 3– Astral beden
- 4– Ben – Ruhun çekirdeği olarak
- 5– Tin-kendi – Dönüşüme uğramış astral beden olarak
- 6– Yaşam tini – Dönüşüme uğramış yaşam bedeni olarak
- 7– Tin insanı – Dönüşüme uğramış fiziksel beden olarak.

2. BÖLÜM

TİNİN YENİDEN BEDENLENMESİ VE YAZGI

Beden ve tinin ortasında *ruh* yaşar. Ruhun beden yoluyla aldığı izlenimler gelip geçicidir. Bedenin, organlarını dış dünyaya açık tuttuğu sürece de vardırırlar. Gözüm, gülün rengini yalnız bir gülün karşısında durduğu ve açık olduğu sürece algılar. Bir izlenim, bir duyum ya da bir algının oluşabilmesi için, gerek dış dünyadan algılanan şeyin, gerekse bedensel organın *aynı yer ve zamanda* bulunmaları gerekir. Gül ile ilgili, tinimde kavradığım *gerçekler* ise, o anla birlikte gelip geçmez. Gerçek oluşları da hiçbir biçimde bana bağlı değildir. Gül, onunla hiçbir zaman karşılaşmamış olsam da gene gerçektir. Tin yoluyla kavradığım gerçek, ruhsal yaşamın belirli bir ögesinden kaynaklanır. Ruh bu ögesiyle, kendini ölümlü bedenden bağımsız olarak açığa vuran bir dünya kapsamına bağlıdır. Belirleyici olan, kendini açığa vuran nesnenin, *kendinin* tümüyle kalıcı oluşu değil, ruhun onda geçici beden yerine kalıcı olanı, geçiciden bağımsız olarak algılayabilmesidir. *Ruhta* sürekli olanın gözlemlenmesi, geçici özellikleriyle sınırlanmayan yaşantıların farkına varıldığı anda başlar. Önemli olan, bu serüvenlerin, bedenin geçici organları aracılığıyla farkına varılmaları değil, ruhta yaşıyor olmalarına rağmen gerçeklikleriyle, algının geçiciliğinden bağımsız *bir şeyi* taşımalarıdır. Ruh, şimdiki zamanla süreklilik arasında yer alır. Bunu beden ve tinin ortasında bulunuşuyla gerçekleştirir. Ama aynı zamanda şimdiki zamanla sürekliliğin *aracılığını* yapar. Şimdiki zamanı, *anı* olarak saklar. Böylece onu geçicilikten kurtarır ve tinsel sürekliliğine mal

eder. Gelip geçici etkilere kapılmayıp, şeyleri kendi varlığının davranışlarıyla belirlediğinde ise, geçici yaşantılara kalıcılık kazandırır. Ruh, dünü anılarında saklar, davranışlarıyla da yannı hazırlar.

Ruhum gülün kırmızısını anımsayamasaydı, bilincine varmak için her defasında kırmızıyı yeniden algılaması gerekecekti. Ruhta bir dış izlenim sonrası hatırdaki kalabilen, bu dış izlenimden bağımsız olarak, tekrar bir *tasavvur* haline dönüşebilir. Ruh, bu yeteneği sayesinde dış dünyayı kendi iç dünyası haline dönüştürür, dış dünyayı –anılan için– *belleğinde* sakladığı halde, algıladıklarından bağımsız olarak kendi yaşamını sürdürebilir. Böylece dış dünyanın geçici algılan, ruhsal yaşamda *sürekli etkinlik* kazanır.

Ama, dış dünyada gerçekleşen davranışların da bir süreklilikleri vardır. Bir ağacın dalını kestüğimde ruhumda öyle bir şey oluşur ki bu, dış dünyadaki oluşumların gidişatını tümüyle değiştirir. Ben bu girişimde bulunmamış olsaydım, ağaç bambaşka bir gelişme gösterecekti. Ben var olmasam gerçekleşmeyecek olan bir etkiler dizisini harekete geçirdim. *Bugün* yaptığım, *yarın* da var olacak. Çünkü serüvenlerimin ruhumda bellek yoluyla kalıcı olmaları gibi, yaptıklarım da *yapılmış oluşlarıyla* kalıcılık kazanırlar.

Bir algılama sonucu yaşanılanın “bellekte” yer etmesi ile bir eylem sonucunun olağan bilinçte kalıcılığı aynı değil. Ama insanın “ben”i, kendi davranışı sonucu dünyada oluşan değişikliğe de, bir izlenim sonucu oluşan anıya bağlı olduğu gibi bağlı değil midir? “Ben”, yeni izlenimleri, şu ya da bu anısının olup olmamasına göre yargılar. Ama “ben” olarak dünyayla bağlantısı da, şu ya da bu davranışta bulunup bulunmamış olmasıyla farklılaşmıştır. Davranışlarımla bir başkasında bir izlenim bırakmış olmam ya da olmamam, dünya ile ben arasındaki ilişkiyi belirler. Çevremi etkileyebildiysem, dünya ile ilişkilerimde bir başkası olmuşumdur. Burada kastedileni, “ben”in yeni bir anı kazanması sonucu değişmesini

fark ettiğimiz kadar fark etmeyişiğimiz sadece, daha oluşması sırasında anının, zaten hep kendimizinki olarak kabul ettiğimiz ruhsal yaşamla hemen birleşmesinden kaynaklanır; eylemin dış etkisi ise bu ruhsal yaşamdan bağımsız olarak, anılarımızda kalandan daha farklı bir şey olarak sürer. Gene de kabul etmek gerekir ki, her davranışla, karakteri "ben" tarafından belirlenmiş bir şey, dünyada baki kalır. Burada sözü edilenler üstünde gerçekten kafa yorulursa şu soru akla gelebilir: Bellekte saklı bir izlenimin, uygun dış nedenler oluştuğunda anımsandığı gibi, "ben" in belirlediği eylemlerin de "ben" e geri dönme eğilimi göstermeleri olası değil mi? Bellekte saklananların böyle bir uygun zamanı bekledikleri açık. Anıların uygun ortamda insanın içinden ruha yükselmeleri gibi dış dünyadaki "ben" vurgulu davranışların sonuçlarının da, ruhun karşısına *dışarıdan* çıkmak için uygun zamanı bekliyor olamazlar mı? Bu düşünceler burada yalnız soru biçiminde aktarılabilir, çünkü şüphesiz, bir davranışın "ben" tarafından belirlenmiş sonuçlarının insan ruhuyla karşılaşması hiçbir zaman vuku bulmayabilir. Ama bu sonuçların *bu şekilde* var olmaları ve "ben" in dünyayla olan ilişkisini belirlemeleri, yukarıda açıklananlar düşünüldüğünde olası bir tasar gibi görünüyor. Aşağıdaki incelemede insan yaşamında bu "olası" tasavvurun bizi gerçeğe götürüp götürmeyeceği araştırılacak.

*

Öncelikle belleği göz önüne alalım. Nasıl oluşur? Anlaşılan duyum ya da algıdan çok daha farklı bir biçimde. Gözüm yoksa, "mavi" duyumum da yoktur. Ama "mavi" yi anımsamam için gözümün bana hiçbir yararı olmaz. Gözümün bana bu duyumu verebilmesi için mavi bir nesneyle karşı karşıya olması gereklidir. Şayet algılama eylemi sonucu bir yandan *halihazırdaki* tasavvur oluşmaktayken, diğer yandan dış dünya ile ruh arasındaki ilişkide bir şeyler oluşmasaydı, yani daha önce *dışarıdan* gelme bir imge olarak etkilemiş olan, sonradan *ken-*

di içindeki oluşumlarda, yeniden bir tasavvur haline dönüşmeseydi, bedensellik, içindeki tüm izlenimleri hiçlikte, sürekli yitirirdi. Ruhsal gözlemlerde deneyimli olanlar, bugün bir şey tasarlandığında yarın *aynı* tasarı, o arada insan içinde bir yerlerde bekledikten sonra, belki yoluyla yeniden ortaya çıkacağı görüşünün doğru olamayacağını bilirler. Hayır, *şimdiki* tasavvurum, "şimdiyle" gelip geçen bir görüntüdür. Anımsadığımda içimde oluşan, çağınlan o anlık imgeden *farklı olarak*, benle dış dünya arasındaki ilişkide oluşmuş olanların bir sonucudur. Anıyla ortaya çıkan tasar saklanmış *eski* bir imge değil, tamamen yenidir. Anı, *yeniden* tasarlayabilmektir, imgenin tekrar canlanması değil. *Tekrar* ortaya çıkan, imgenin kendisinden farklı bir şeydir. (Bu açıklamanın yapılmasının nedeni, tinbilim dalında imgelemenin olağan yaşam ve hatta olağan bilimlerde olduğundan çok daha *detaylı* yapılması gerekliliğindendir). – Ben anımsıyorum; bu şu demektir: ben şu anda, kendisi artık ortada olmayan bir şeyi yaşıyorum. Geçmiş bir serüvenle *şimdiki* yaşamım arasında bir bağlantı kuruyorum. Bu, her hatıra için geçerlidir. Diyelim ki bir insanla karşılaştım ve dün tanışmış olduğumdan onu tanıdım. Eğer *dünya* algımla oluşturduğum imgeyle bugünkü izlenimi birleştiremeseydim, bu insan benim için tümüyle bir yabancı olacaktı. Bugünkü imgemi bana veren algım, yani duyumsal yapımdır. Peki, ama bana dün olanı benim ruhuma işleyen büyücü kim? O içimdeki, gerek *dünya*, gerekse bugünkü serüvenimde hazır bulunan varlıktır ki bu kitapta *ruh* diye adlandırıldı. Geçmişin bu sadık koruyucusu olmasaydı, her dış etken, insan için her seferinde yeni bir etken olurdu. Kesin olan şu ki, ruh bir süreci anılaştırdığında, bedeni sanki bir işaretle damgalar; ama daha sonra, aynı dış dünyayı algıladığı gibi kendi damgasını da algılayan gene *ruhtur*. Bu nedenle anının koruyucusu da ondan başkası değildir.

Geçmişin koruyucusu olarak ruh durmadan tin için zenginlikler toplar. Doğruyla yanlış ayırt edebilmem, düşünen bir varlık olarak gerçeği tinde kavrayabilmemden

kaynaklanır. Gerçek ebedidir; ben geçmişî sürekli gözden kaybetsem de, her izlenim benim için ilkmiş gibi olsa da, o bana her seferinde, şeylerde kendini gösterebilecek yetenektir. Ama içimdeki tin yalnızca halihazır-daki izlenimlerle kısıtlanmış değildir; ruh onun görüş açısını genişlettiğinden, geçmişî de görebilir. Ve ruhun ona geçmişten katkılarda bulunduğu oranda da zenginleşir. Böylece ruh, bedenden aldığı tine aktarır. – Bu nedenle insanın tini, yaşamının her anında içinde şu iki şeyi taşır: Birincisi gerçek ve iyinin öncesiz-sonrasız yaşalannı, ikincisi de geçmişin anılannı. Her yaptığını bu iki etmenin etkisi altında gerçekleştirir. İnsan tinini anlamak istiyorsak onu iki açıdan tanımalıyız: Birincisi öncesiz sonrasızlığının onda ne ölçüde açığa çıktığı, ikincisi de içinde geçmişten ne kadar zenginlik barındırdığı.

Tin için bu zenginlikler asla değişmeden kalmazlar. İnsanın serüvenlerinden kazandığı izlenimler giderek bellekten silinir. Ama meyveleri kalır. İnsan çocukluğunda okuyup yazma sanatını öğrenirken başından geçenlerin tümünü anımsamasa da bunlar yaşanmamış ve meyveleri beceriler olarak kalmamış olsaydı, okuyup yazamazdı. İşte tinin bellek hazinesinde gerçekleştirdiği dönüşüm budur. Tek tek serüvenlerin imgeye götüren şeylerini kendi yazgılarına bırakıp, içlerinden yalnızca yeteneklerini yükseltecek olan gücü kendine mal eder. Böylece hiçbir serüven yararlanılmadan gelip geçmez: Ruh onu anı olarak korur, tin de ondan yeteneklerini, yaşamının içeriğini zenginleştirebilecek gücü emer. İnsanın tini özümmlenen yaşantılarla *gelişir*. – Geçmiş serüvenler tinde, sandık odasında gibi saklanamamasalar da *etkileri*, insanın edindiği becerilerde kendini gösterir.

•

Tin ve ruh, şimdiye değin yalnızca doğum ve ölümün sınırladığı süre içinde gözlemlendi. Burada durmak olmaz. Bununla yetinen, insan bedenini de yalnızca kendi sınırları içinde görmek isteyene benzerdi. Kuşkusuz bu sınırlar içinde de çok şeyler bulunabilir. Ama o zaman do-

ğum ile ölüm arasında kalandan *insan biçimini* açıklamak artık asla mümkün olmaz. Görünümün kendini, yalnız fiziksel özdek ve güçlerle oluşturması olanaksızdır. Ancak kendine benzeyen bir diğer biçemden, üreyerek oluşabilir. Fiziksel özdek ve güçler yaşam süresince bedeni oluştururlar: üreme güçleri onunla aynı biçemi, yani aynı yaşam bedeninin taşıyıcısı olabilecek bir başka varlığın üreyebilmesini sağlar. – Her yaşam bedeni, ondan önce gelen atalarının bir yinelenmesidir. *Yalnızca* böyle olduğu için herhangi bir biçemi değil, kalıtımla kendisine geçeni alır. Benim insan biçemimi olası kılan güçler, atalarımda da vardı. Ama insan tını de kendine göre bir biçem içinde görünür (buradaki biçem kavramı doğal olarak tinsel bir kavramdır). Ve tin, her bir insanda akla gelebilecek en değişik biçemleri alır. İki insanın bile tinsel biçemi hiçbir zaman aynı olamaz. Bu alan da fizikseldeki gibi sakın ve objektif bir izleme gerektirir. İnsanların tisel gelişmelerindeki farklılıkların yalnız çevre, eğitim vs. gibi farklılıklarından kaynaklandığı ileri sürülemez. Hayır, bu gerçekten de olanaksızdır; çünkü aynı çevre, eğitim vs. gibi etkenler altındaki iki insan tümüyle farklı gelişebilir. Bu nedenle yaşam yollarına, birbirlerinden çok ayrı özelliklerle girdiklerini kabul etmek gerekir. – Burada, önemi kavrandığında insanın özvarlığına ışık tutacak bir gerçeklikle karşılaşırız. Görüşlerini yalnızca maddesel oluşumlara yönlendirmek isteyenler, insan kişiliklerindeki bireysel farklılıkların, özdeksel tohumların yapılarındaki farklılıklardan kaynaklandığını ileri sürebilirler. (Ve böyle bir görüş, **Gregor Mendel**’in bulup, diğerlerinin geliştirdiği kalıtım yasaları da göz önünde bulundurulursa, bilimsel anlamda doğru olduğu izlenimini bile verebilir). Ne var ki böyle yargılayan, insanın serüvenleri ile arasındaki gerçek ilişkiyi anlamıyor demektir. Çünkü objektif bir gözlem, dış etmenlerin değişik kişilerde asla *dolaylı olmayan* özdeksel gelişme ile etkileşim içine değişik bir şekilde girdiğini gösterecektir. Konuya gerçekten sağın yaklaşan araştırmacı, özdeksel yatkinliklarından kaynaklananın, insanla se-

rûvenleri arasındaki karşılıklı ilişkide oluşarlardan ayrıldığını, çünkü bunların ancak *ruhun* kendisi bu karşılıklı ilişkiye girdiğinde gerçekleşebileceğini görür. Besbelli ki ruh, *öz-yapısı gereği* dış dünyada, özdeksel tohumlarla bağlantısı olamayacak bir şeyle ilişkidedir.

İnsanlar fiziksel biçemleriyle, yeryüzünü paylaştıkları hayvanlardan ayrılırlar. Ama gene biçemleri açısından, belirli bir noktaya kadar birbirleriyle benzeşirler. Yalnız bir insan cinsi vardır. Irk, soy, halk ve kişilikler ne kadar değişik olursa olsun, insanla insan arasındaki benzerlik, insanla herhangi bir hayvan cinsi arasındaki benzerlikten çok daha büyüktür. İnsan cinsinde belirgin olan her şey, kalıtımla atalardan torunlara geçmiştir. Ve insanın biçemi de bu kalıtıma bağlıdır. Aslan nasıl biçimini aslan atalarından alıyorsa, insan da biçimini ancak insan atalarından alabilir.

İnsanların fiziksel benzerlikleri kadar tinsel biçemlerinin farklılığı da, önyargısız tinsel bir bakış için açık seçiktir. – Apaçık ortada olan bir gerçek bunu kanıtlar: Her insanın bir yaşam öyküsünün olması. İnsanın yalnız türre bağlı bir varlık olsaydı, yaşam öyküsü olamazdı. Bir aslan ya da güvercin, ilgiyi aslan ya da güvercin türüne ait oluşlarıyla çekerler. Türlerinin özelliklerini tanımladığımda tek tek varlıklar da esas olarak anlaşılmış olurlar. Baba, oğul ya da torun oluşlarının pek bir önemi yoktur. İnsanın anlamıysa, tür ya da cins değil, birey olduğu yerde başlar. Krâhwinkel’li Bay Schulze’nin özvarlığını kavramam için oğlunu veya babasını tanımlamam yeterli değildir. Onun kendi yaşam öyküsünü bilmem gereklidir. Yaşam öyküsünün temel niteliği üstünde düşünen, tinsel anlamda *her insanın başlı başına bir tür* olduğunu görür. – Doğal olarak, yaşam öyküsünü yalnızca yaşanan serûvenlerin yüzeysel bir sıralaması olarak değerdendirler, insan gibi köpeğin de yaşam öyküsünü yazabileceklerini ileri sürebilirler. Ama yaşam öyküsünde insanın kendine özgülüğünü bütün gerçekliğiyle dile getiren, onda, hayvanlar dünyasında tüm bir cinsi kapsayacak

bir şeyin var olduğunu görecektir. Elbette bir hayvan için de –özellikle de akıllıysa– yaşam öyküsüne benzer bir şeyler söylenebilir, ama belirleyici olan, insan yaşam öyküsünün, bu bir hayvan yaşam öyküsünden çok hayvan cinsinin açıklanmasına uymasıdır. Hayvan bakıcılarının aynı cins hayvanlarda bireysel ayrılıklar gözledikleri bilinir. Bunu ileri sürerek yukarıda söylenenlere karşı çıkanlar olabilir. Böyle düşünenler, bireysel değişikliklerle *yalnız* bireysellikten gelen değişiklik arasındaki farkı anlamamış demektir.

Nasıl fiziksel anlamda türün ya da cinsin anlaşılabilmesinin, kalıtımda sınırlılığının kavranmasına bağlıysa, tinsel özvarlık da ancak ona benzer bir *tinsel kalıtımla* anlaşılabilir. Fiziksel insan biçemimi insan atalardan gelişime borçluyum. Peki yaşam öykümdeki kendine özgülük nereden geliyor? Fiziksel insan olarak atalarımın biçemini tekrarlarım. Peki tinsel insan olarak neyi tekrarlarım? Yaşam öykümde görünenin açıklanmasına gerek olmadığını, olduğu gibi kabul edilip geçilebileceğini savunanlar varsın canlı insanın, toprak bir tepede madde kütlelerinin sıkışivermesiyle, tamamen kendi kendine oluştuğunu gördüklerini de ileri sürsünler.

Fiziksel insan olarak diğer fiziksel insanlardan geliyorum, çünkü insan türünün tümünün biçemine sahibim. Demek ki bir türün özellikleri, o türün içinde, kalıtımla elde edilebiliyor. Tinsel insan olarak, bir yaşam öykümün olduğu gibi, kendime özgü tinsel de bir biçemim var. O halde bu biçemi de, kendimden başka kimseden almış olamam. Muğlak olmayan, çok belirgin olan ve yaşam öykümde dile gelen, yaşam yolumu belirleyen ruhsal yeteneklerle dünyaya geldiğime göre, kendi üzerimdeki çalışmalarım da doğumumla başlamış olamaz. Tinsel insan olarak doğumumdan önce de var olmuş olmam gerekir. Kuşkusuz atalarımın içinde yaşamıyordum, çünkü tinsel insanlar olarak onlar benden değişikler. Yaşam öykümü onlarınki yoluyla açıklamak olanaksız. Olsa olsa, tinsel bir varlık olarak, yaşam öyküsü be-

nimkini açıklayan bir başka varlığın yinelenmesi olabilir. Bu noktada bir başka, *ilk olarak* aklımıza gelen olasılık, yaşam öykümün içeriğini oluşturanları, *yalnız doğum öncesi* (ya da döllenme öncesi) bir tinsel yaşama borçlu oluşum. Böyle bir görüş ancak, insan ruhunu fiziksel çevreden etkileyenle, ruha salt tinsel dünyadan gelen etkiler aynı türden olsalardı, geçerlilik kazanabilirdi. Böyle bir iddia, gerçeklen sağın bir gözlemin sonuçlarıyla uyuşmuyor. Çünkü bu fiziksel çevreden insan ruhunu belirleyen, onu sanki, fiziksel dünyada daha önce duyumsadığı bir şeyi sonradan gene duyumsadığında olanlar gibi etkiliyor. Bu ilişkileri doğru gözlemleyebilmek için insan yaşamında ruhun istidatlarına etkin olan bazı izlenimleri gözden kaçırmamayı başarmak gerekir. İnsan bazen yeni bir işe girdiğinde, bu işi daha önce yapmış olduğu izlenimine kapılır; ne var ki bu tip izlenimler, gerçekten bu yaşamda yapılmış olanlardan değil, alıştırmayla geliştirilmiş beceriler gibi, elde edilen ruhsal temayüllerden kaynaklanırlar. Böyle şeylerin farkına varabilen kişi, şimdiki yaşamdan önce bu dünyada yaşamış olunmasının gerekliliğini görür. Düşündüğünde, yaşam öncesi salt tinsel yaşantıların *şimdiki* dünyevi yaşamı açıklamaya yeterli olmadığını anlar. – **Schiller**’in taşıdığı fiziksel biçem, atalarının mirasıydı. Ama bu fiziksel biçemin, topraktan bitmiş olmasının olanaksız olması kadar, onun, Schiller’in tinsel özvarlığı olması da olanaksızdır. Schiller’in beden biçeminin insani üremeye açıklanabilmesi gibi tinsel özvarlığı da, Schiller’in yaşam öyküsünün açıklanabileceği bir başka tinsel varlığın yinelenmesi olmalıdır. – Yani insanın fizik varlığının, insansal cins-özvarlıklarının tekrar ve tekrar yinelenmesi, yeniden bedenlenmesi gibi, tinsel insanın da, *aynı* tinsel insanın yeniden bedenlenmesi olmalıdır. Çünkü, belirtildiği gibi tinsel insan olarak herkes, kendi öz-cinsini oluşturur.

Burada söylenenlere, salt varsayım oldukları ileri sürülerek karşı çıkılıp, fen bilimlerinden alışık olunduğu üzere kanıtlar istenebilir. Buna cevap vermek için, tinsel insanın yeniden bedenlenmesinin dış fiziksel gerçeklik-

lere ait olmadığı, salt tinsel bir gelişme olduğu belirtilmelidir. Ve *düşünme* dışında hiçbir *olağan* tinsel gücümüzün bu alana giriş olanağı yoktur. Düşünmenin gücüne güvenmek istemeyen, yüksek tinsel gerçeklikleri de anlayamaz. –Yukarıdaki düşünceler, tinsel gözünü açılmamış birisini, fiziksel gözleriyle izlediği bir olayla aynı güçte etkiler. Doğa bilimlerinin yöntemiyle elde edilen “kanıtları”, yukarıdaki yaşam öyküsünün anlamıyla ilgili söylenenlerden daha inandırıcı bulan birisi, alışılmış anlamda büyük bir bilim adamı olsa da, gerçek *tinsel* araştırma yolundan çok uzaktadır.

En düşündürücü ön yargılardan biri de, bir insanın tinsel özelliklerinin anne, baba ya da diğer atalarından kalıtımla geldiğinin açıklanmaya çalışılmasıdır. Örneğin, Goethe’nin özvarlığını anne ya da babasından kalıtımla geçen özelliklerin belirlediğini savunan birisine bir şeyler anlatmak çok güçtür, çünkü böyle insanlarda ön yargısız gözleme karşı derin bir antipati vardır. Özdekçi bir telkin, olayların bağlantılarını doğru bir ışıktaki görmelerini engeller.

Bu açıklamalar, insan varlığını doğum ile ölümün ötesinde izleyebilmek için gerekli ön koşulları getirdi. İnsan, doğumla ölümün sınırları içinde üç dünyaya, bedenselliğe, ruhsallığa ve tinselliğe bağlıdır. Ruh, bedenle tin arasındaki orta halkadır; bedenin üçüncü örgeni olan ruh-bedeni duyumsama yeteneğiyle doldururken, tinin birinci halkası olan tin-kendini de bilinç-ruhu haline dönüştürür. Böylelikle yaşam boyunca gerek bedende gerekse tinde payı vardır. Bu pay, ruhun tüm varoluşunda kendini gösterir. Duyum-ruhunun yeteneklerini nasıl geliştirdiği, ruh-bedenin örgütlenme tarzına bağlıdır. Ve tin-kendinin onun içinde nasıl geliştiği de, bilinç-ruhunun yaşantısına bağlıdır. Duyum-ruhu, ruh-bedenin yetkinliği oranında dış dünya ile ilişki kurabilir. Tin-kendi de, bilinç-ruhunca beslendiği oranda zenginleşip güçlenir. Yaşam süresince özümmlenen serüvenlerin ve bu serüvenlerin meyvelerinin tin-kendini nasıl beslediği yukarıda gösterildi. Ruh ve tin

arasındaki karşılıklı etkileşim, tabii ki yalnızca ruh ve tinin birbirinin içine geçtiği, birbirine işlediği yerde, yani "tin-kendi ile bilinç-ruhunun" bağlantısının içinde olasıdır.

Önce, ruh-bedenle duyum-ruhunun birbirlerini nasıl etkilediklerini gözlemleyelim. Ruh-beden, sonuçlarımıza göre, bedenın en rikkatli bölümü olmakla birlikte, gene de ona ait ve ona bağımlıdır. Fiziksel-beden, eter-beden ve ruh-beden, bir anlamda bir bütün oluşturlar. Bu nedenle ruh-beden, bedenın biçimini kazandığı fiziksel kalıtım kurallarına dahildir. Bedenın en devinimli, aynı zamanda en haşarı şekli olduğundan, kalıtımında da devinimli ve haşarı belirtiler göstermek zorundadır. Fiziksel beden, ırk, halk ve soy dışında fazla değişiklik göstermezken eter-beden, her insanda bireysel özellikler göstermekle birlikte, genellikle hep aynıdır. Bunlara oranla ruh-bedenın, bireylerdeki farklılığı çok daha fazladır. İnsanın *dış, kişisel* kendine özgürlüğü olarak duyumsadığımız şey onda kendini gösterir. Anne, baba, büyükanne, büyükbaba ve atalardan kalıtımla gelen kişisel özgürlüğü taşıyan da gene ruh-bedendir. – Ruh, daha önce söylendiği gibi, tümüyle kendi yaşamını sürdürür; eğilim ve ikrahları, duygu ve tutkularıyla içine kapalıdır. Fakat bir bütün olarak etkin olduğundan, bu bütünlük duyum-ruhunda da görülür. Ve ruh-beden, duyum-ruhu ona işleyip aynı zamanda içine dolduğundan, giderek ruhun yapısına göre biçimlenir ve kalıtım taşıyıcı olarak eğilim, tutku ve benzerlerinin atalardan torunlara geçmesine yol açabilir. Goethe'nin "Babamdan endamımı ve yaşamı ciddiye alışımlı, anneciğimden de neşemi ve düş kurma sevgimi aldım", demesi de bundan ötürüdür. Goethe'nin dehası ise tabii ki ne anne ne de babasından gelmiştir. İnsanın ruhsal özelliklerini aynı zamanda fiziksel kalıtıma nasıl aktardığını böylece görmüş oluyoruz. – Fiziksel bedenın tüm özdek ve güçleri, tüm çevredeki fiziksel doğada da aynı şekilde bulunur. Beden onları sürekli çevresinden alır ve geri verir. Fiziksel bedenimizi oluşturan özdek kitle, birkaç yıl içinde tümüyle yenilenir. Bu özdek kitlenin insan bedenının biçimini alıp, bu

bedenin içindé durmadan yenilenmesini, onu bir arada tutan eter-beden sağlar. Ve biçemi, yalnızca doğum –ya da dölleniş– ile ölüm arasındaki gelişmelerden değil, doğumla ölümü aşan kalıtım yasalarından kaynaklanır. Kalıtım yoluyla ruhsal özelliklerin de aktarılabilmeleri, yani fiziksel kalıtımın ruhsal bir aksan kazanması, duyum-ruhunun ruh-bedeni etkilemesiyle olasıdır.

Peki, ruh ve tin arasındaki karşılıklı etkileme nasıl gerçekleşir? Tin, belirtildiği gibi yaşam süresince ruha bağlıdır. Ruh, ondan gerçekte ve iyide yaşama yeteneğini alır ve böylelikle kendi yaşamında eğilim, itki ve tutkularında, tinin kendisini ifade etmesini sağlar. Tin-kendi "ben"e, tin dünyasından gerçek ve iynin ebedi yasalarını getirir. Bunlar, ruhsal iç serüvenlerle bilinç-ruhu yoluyla bağlantılaşırlar. Bu serüvenler gelip geçicidir. Ama meyveleri kalır. Tin-kendinin onlarla bir zamanlar bağlantılaşmış olması, kendinde kalıcı bir etki yapar. İnsan tını, daha önce bağlanmış olduğu böyle bir serüvene benzer bir serüvenle karşılaştığında, onda tanıdık bir şey bulur ve ilk kez yaşadıklarına kıyasla farklı davranır. Öğrenmek, tamamen budur. Ve edinilen beceriler, öğrenmenin meyveleridir. – Ebedi tine bu şekilde geçici yaşamın meyveleri işlenir. – Bizler bu meyveleri algılamakta değil miyiz? Yukarıda tinsel insan için tipik olduğu söylenen temayül nereden geliyor? Yalnızca ve yalnızca, insanın dünyevi yaşam yoluna başlarken yanında getirdiği şuna ya da buna olan yeteneğinden. Bu yetenekler, insanın yaşam süresince edinebildiklerine bir bakıma benziyorlar. Bir insanın dehasını ele alalım. **Mozart**'ın çocukluğunda, uzun bir müzik eserini belleğinden yazabilmesi için bir kez duymasının yeterli olduğu biliniyor. Ama yalnızca, bir defada eserin bütününe kavrayabildiği için başarılıydı. İnsan kısıtlı da olsa, kavrayış, bağlantıların özüne varış gibi yetenekleriyle yaşam süresince yeni yetenekler geliştirebilir. Lessing kendinde, eleştirici gözlem yeteneği sayesinde dehâya yakın bir şey geliştirdiğinden bahseder. Yeteneklerden kaynaklanan bu tür becerileri mucize olarak görüp şaşmak yerine onları, tin-

kendinin ruh yoluyla edindiği serüvenlerin meyvesi olarak ele almalıyız. Tin-kendine işlenmiş olan yetenekler, bu yaşamda işlenmediklerine göre daha önceki bir yaşamda işlenmiş olmalı. İnsan tını, kendi kendisinin türüdür. Ve insan, fiziksel tür-varlık olarak nasıl fiziksel özelliklerini bağılı olduğu türden alırsa, *tin* de özelliklerini *kendi* türünden, yani kendinden alır. *Bir yaşamda insan tını, geçmiş yaşamlarındaki geçmiş serüvenlerinin meyveleri ile kendi kendinin bir tekrardır.* Demek ki bu yaşam, öncekilerin bir yinelenmesidir ve tin-kendinin daha önceki yaşamlarda kazandıklarını taşır. Tin-kendi, meyve olabilecek yeni bir şey kazandığında, içi yaşam-tiniyle dolar. Nasıl yaşam-bedeni, biçemi türden türe yineliyorsa, yaşam-tini de ruhu, kişisel varoluştan kişisel varoluşa yineler.

Bu gözlemler sonucunda insanın yaşamındaki bazı gelişmelerin nedenlerini, yeryüzü yaşamının yinelenmesinde arayan tasarım geçerlilik kazanıyor. Kuşkusuz bu tasarım tüm anlamını, tinsel görüşten kaynaklanan bir gözlemle kazanabilir. Tinsel görüş yeteneğinin nasıl elde edilebileceğiye, bu kitabın son bölümü olan kavrayış yolunda açıklanacak. Burada yalnız düşünebilmekle doğru yönlendirilmiş bir gözlemin de, bu tasarı geliştirebileceği gösterilmek istendi. Gerçi böyle bir gözleme şimdilik tasarı belli ölçüde flu bırakacak ve onu, doğru düşüncenin yönlendirmediği gözlemcilerin saldırılarından koruyamayacaktır. Ama öbür yandan tasarına, sıradan bir düşünce tarzıyla yaptığı gözlemle ulaşan birinin, duyu üstü gözleme hazır olduğu doğrudur. Böylece, tıpkı duysal gözlemen önce gözlerin gerekli olması gibi, duyu üstü gözlemden önce gerekli olan bir şeyi bir anlamda geliştirmiş olur. Böyle bir tasarla duyu üstü gözlemi kendi başına yapabileceği hüsnükuruntusuna kapılıyor, görüşüyle karşı çıkan, gerçeğe özgür düşünceyle yaklaşmadığını ve karşı koyuşlarının da, *kendi* hüsnükuruntusu olduğunu kanıtlar.

Ruhsal serüvenler böylece yalnız doğum ve ölümün sınırları içinde değil, ölümün ötesinde de korunurlar. Ama ruh, yaşantılarını yalnız içinde parlayan tine değil, açıklandığı gibi (bkz. sayfa 71 ve devamı) *eylemleriyle* dış dünyaya da aktarır. İnsanın dünkü eylemi, etkisiyle bugün de vardır. Neden-sonuç bağlantısının bu anlamda bir imgesi, uyku ve ölümün karşılaştırılmasında görülür. – Uykuya sık sık ölümün küçük kardeşi denmiştir. Sabah kalkarım. Süregelmiş günlük etkinliklerim gece tarafından bölünmüştür. Olağan durumlarda sabah kalkınca, bu etkinlikleri lalettayin bir yerinden yeniden ele almam olanaksızdır. Yaşamımda düzen ve anlam olmasını istiyorsam, dün yaptıklarımla bir bağlantı kurmam gerekir. Dünkü eylemlerim bugün yapacaklarımın önkoşullarıdır. Böylece dün yaptıklarımla bugünkü yazgımı hazırlarım. Gece beni bir süre için etkinliklerimden uzaklaştırır. Fakat yaptıklarım bana aittirler ve bir süre uzak kaldıktan sonra beni gene kendilerine çekerler. Geçmişim bana bağlı kalır; şu anımda yaşamaya devam etmektedir ve geleceğimde de bana eşlik edecektir. Dünkü eylemlerim bugünkü yazgım olmasaydı, sabah yalnızca *uyanmayıp*, yeniden, yoktan var edilmem gerekirdi. Kendim için yaptırdığım bir eve, durumda herhangi bir olağanüstülük olmadığı halde taşınmamam, anlamsız olmaz mıydı?

İnsanı nasıl sabah uyandığında yeniden yaratılmıyorsa, insan tini de dünyevi yaşamına başladığında yeniden yaratılmaz. Yaşam yoluna başladığında neler olduğunu anlamaya çalışalım: Ortaya, biçimini kalıtım yasalarıyla kazanan fiziksel bir beden çıkar. Bu beden, eski bir yaşamı yeni bir biçim içinde yineleyen bir tinin taşıyıcısıdır. Bu ikisinin arasında, kendi içine kapalı yaşamını sürdüren ruh yer alır. Temayülleri ve ikrahları, istek ve tutkuları ruha hizmet eder; düşünmeyi de hizmetine alır. Duyum-ruhu olarak dış dünyanın izlenimlerini alır, onların meyvelerini sürekli toplayabilmesi için tine taşır. Ruhun aynı zamanda aracılık rolü vardır ve bunu gerçekleştirdiğinde, görevini yerine getirmiş olur. Bedenin, onun için biçimlendirdiği izlenimleri duyumlara dönüştürür, ta-

sarımlar olarak bellekte saklar ve süreklilikte taşıması için tine teslim eder. Aslında ruh, insanın, dünyasal yaşamıyla arasındaki bağlantıdır. İnsan bedeniyle fiziksel insan türünün bir *örgenidir*. Tiniyle daha yüksek bir dünyada yaşar. Ruh, belirli sürelerde bu iki dünyayı birleştirir.

Ama insan tini için fiziksel dünya yabancı olduğu bir seyir alanı değildir. Eylemlerinin izleri buraya damgalarını vurmuşlardır. Bu seyir alanında bir yerler ona aittir. Varlığının izlerini taşır. Onunla akrabadır. Ruhun, onda süreklilik kazanmaları için bir zamanlar dış dünyanın izlenimlerini tine getirdiği gibi, tinin organı olarak kazandığı yeteneklerle, etkileri kalıcı olan eylemlerde bulunur. Ruh böylelikle gerçekten bu eylemlere akar. İnsan ruhu, eylemlerinin etkileriyle ikinci ve bağımsız bir yaşam sürdürür. Yazgısal gelişmelerin bu yaşama nasıl girdiklerini anlamaya çalışalım: İnsanın "başına bir şey gelir". Başlangıçta, bu "başına gelenin" bir "rastlantı" sonucu hayatına girdiğini düşünmek eğilimindedir. Kendisinin tüm bu "rastlantıların" bir sonucu olduğunun farkına ise, gene kendisi varabilir. Kendini kırkinci yaşında gözleyen ve anlamsız soyut bir ben düşüncesiyle yetinmek istemeyen birisi şöyle söyleyebilir: Ben, şimdiye kadar yazgım nedeniyle "başıma gelenlerin" sonucundan başka bir şey değilim. Örneğin yirmi yaşında, yaşadıklarımı değil de başka şeyler yaşasa idim, bugün bir başka insan olmaz mıydım? Böyle düşünen birisi "ben"ini, yalnız "içinden" gelen gelişim dürtülerinde değil, yaşamını "dışarıdan" biçimlendirmek yoluyla etkileyen olaylarda da arayacaktır. "Başına gelenler"de kendi benini görecektir. Böyle bir düşünce önyargısız kabul edildiği andan itibaren, yaşamın gerçekten de çok samimi gözleneceği bir adımcık daha attığımızda, benin dışarıdan kavrayıp anının da içerden etkilemeğe çalıştığı bazı yazgısal serüvenlerde görülenin, geçmiş bir yaşantıyı yeniden açığa çıkartmak adına olduğunu görürüz. Kaderin cilvelerini algılama becerimizi geliştirip, ruhun daha önceki bir eyleminin "ben"e geri dönmesini görebiliriz; tıpkı anıların bir dış neden olduğunda anımsanmaları gibi. *Eylem so-*

nuçlannın insan ruhuyla yeniden karşılaşmalarının “ola-sı” bir tasarı olduğu söylendi (karşılaştır s. 73). Her ye-niden dünyaya gelişimizde bu *belli* eylem sonuçlarıyla karşılaşma olası değil, çünkü o yeryüzü yaşamı, o eyle-mi gerçekleştirmek amacıyla istenmişti. Yani, gerçekleşt-irmek, yaşamakla eşdeğer olmuş oluyor. Tam içinde bulunmakta olduğumuz bir serüvenin anımsanmasının olanaksızlığı kadar, eylemin belli bir *sonucu* da ruha ula-şamaz. Demek ki burada yalnızca, “ben”in bu dünyaya gelişinde sahip olduğu yeteneklerle buluşmayan bir ye-tenekle gerçekleştirdiği eylem sonuçlarının yaşanması söz konusu; yani ancak başka dünyaya gelişlerdeki ey-lem sonuçları söz konusu olabilir. İnsan, yazgısıyla, san-ki bir *rastlantıymış gibi* karşılaştığında, onun ben ile bağlantılı olduğunu, sanki benin “içinden” kendi kend-i-ne oluştuğunu duyumsarsa, bu dünyaya gelişinin daha önceki dünyaya gelişlerindeki eylemlerin bir sonucu ol-duğunu fark eder. Bir dünya yaşamının yazgısal serüven-lerinin, önceki dünya yaşamlarının eylemleriyle bağlı ol-duğu görüşü, olağan bilinç için gülünç bir varsayımdır. Fakat içten, düşünceyle yönlendirilmiş bir dünya kavra-yışı sonucu, bu görüşe varılabilir. Bu tasarım da, yalnız duyu üstü kavrayışla tüm içeriğini kazanacak, yoksa bir değinme olarak kalacaktır. Ama olağan bilinçle kazanıl-dığı halde ruhu, kendi gerçeğini duyu üstü gözlemle *gör-meye* hazırlar.

Eyleminin yalnızca bir bölümü dış dünyadadır; diğ-e-riyse içimdedir. Ben ile eylemin ilişkisini fen bilimden yalın bir karşılaştırmayla açıklamaya çalışalım: Gören gözlerle Kentucky mağaralarında yaşamaya başlayan hayvanlar, bir süre sonra görme yeteneklerini yitirdiler. Sürekli karanlıkta yaşamak, gözlerini işlevsiz hale getir-di. Bu gözlerde, normal görme sırasında oluşan kimya-sal ve fiziksel gelişmeler durdu. Daha önce görmek için kullanılan besin akımı da, akmasını başka organlara kaydır-dı. Bu hayvanlar, artık yalnız bu mağaralarda *yaşa-yabilirler*. Kendi eylemleri, yani mağaraya çekilmeleri, bundan sonraki yaşamlarının koşullarını yarattı. Göçleri,

yazgılarının bir bölümünü oluşturdu. Bir kez eylemde bulunan bir varlık, eylemlerinin sonuçlarıyla kendini bağlar. İnsan tını için de bu böyledir. Ruh ona bazı becerileri ancak, eylemde bulunarak verebildi. Bu beceriler de eylemlerle uyumludurlar. Yaptığı bir eylem ile ruhun içinde başka bir eylem yapmanın güçlü isteği canlanır, yani bu eylemin meyvelerini taşır. Ruh bunu, sonraki eylem gerçekleşene kadar içinde bir zorunluluk olarak taşır. Bir başka deyişle: Bir eylem ile ruha, bu eylemin sonuçlarını da gerçekleştirme zorunluluğu damgalanır.

İnsan tını, gerçekten de eylemleriyle yazgısını hazırlamıştır. Daha önceki yaşamlarından birinde yaptıkları ile bu yaşamda da bağlantı içindedir. – Şöyle bir soru ortaya atılabilir: Nasıl oluyor da insan tını yeni bir bedene girdiğinde, daha önce yaşadığından tümüyle farklı, yeni bir dünyaya gelebiliyor? Bu sorunun altında ancak, yaşamı çok yüzeysel ele alan bir yazgi anlayışı yatabilir. Yerleşmek için Avrupa'dan Amerika'ya gitsem, yepyeni de bir ortama girmiş olurum. Gene de Amerika'daki yaşamım Avrupa'daki, önceki yaşamıma bağlıdır. Avrupa'da makinist ya da banka memuru oluşum, yeni yaşamımı biçimlendirecektir. Birinci durumda herhalde makinelerle, ikincisinde bankalarla çevrelenirim. Demek ki önceki yaşamım yeni ortamımı belirler, tüm çevresinden kendine yakın olan şeyleri seçip alır. Bu, tin-kendi için de böyledir. Yeni yaşamında, daha önceden yakınlaştığı şeylerle çevrelenmeye zorunludur. – Bu nedenle uykunun, ölümü çok iyi anlatabilecek bir imge olduğu söylenebilir; çünkü insan uyurken, yazgisının kendini beklediği sahneden uzaklaşır. Biz uyurken bu sahnede olaylar devam eder. Ama bir süre için insanın onu etkileme olasılığı yoktur. Gene de yeni bir gün başladığında yaşamımız, önceki gündeki eylemlerimizin etkilerine bağlıdır. Kişiliğimiz gerçekten de her gün yeniden eylem dünyamızda bedenleşir. Gece bizden ayrılan, gündüz gene çevremizdedir. – İnsanların daha önceki bedenlenmelerinde yaptıkları eylemlerde de bu böyledir. Bu eylemler

insana, onun yazgısı olarak bağlıdır; tıpkı karanlık mağaralardaki yaşantının, bu mağaralara göçtüklerinden görme yeteneğini kaybetmiş hayvanlarla hep bağlı kalacağı gibi. Nasıl bu hayvanlar artık yalnız göçtükleri yerde, kendilerini içine soktukları şartlarda yaşayabiliyorlarsa, insan tını de, *sadece* eylemleriyle kendi kendine yarattığı ortamda yaşayabilir. Olayların olağan gidişatı, dün kendim oluşturduğum ortamı bu sabah gene bulmamı sağlar. Yeniden bedenleştikimde, önceki yaşantımın eylemlerinin sonuçlarına uygun ortamı bulmamı da, tının çevresindekilerle yakınlığı belirler. Buna göre *ruhun*, insan varlığında nasıl bir yer aldığı göz önüne getirilebilir. Fiziksel beden, kalıtım yasalarına bağlıdır. İnsan tınının ise, durmadan ve durmadan yeniden bedenlenmesi gerekmekte. Bağlı olduğu yasa gereği de, önceki yaşamın meyvelerini bir sonrakine taşır. Ruh şimdiki zamanda yaşar. Ama şimdiki yaşamı, öncekinden bağımsız değildir. Bedenlenen tin yazgısını önceki bedenlenmelerinden getirmiştir ve bu yazgı, yaşamı belirler. Ruhun hangi izlenimlerinin olabileceği, hangi arzularının gerçekleşebileceği, hangi sevinç ya da acıyı taşıyabileceği, hangi insanlarla bir araya gelebileceği; bütün bunlar tının daha önceki bedenlenmelerindeki eylemlerine bağlıdır. Ruhun önceki yaşamlarından birinde bağlandığı insanları, daha sonraki yaşamlarında gene bulması gerekecektir, çünkü aralarında gelişen eylemleri sonuçlandırmaları gerekecektir. Bir ruh, belirli zamanda yeniden bedenlenme isteği duyduğunda, ona bağlı ruhlar da bedenlenmek isteyeceklerdir. Yani ruhun yaşamı, insan tınının kendi yarattığı yazgının bir sonucudur. İnsan yaşamı, doğumla ölüm arasında üç biçimde belirlenir. Ve böylelikle doğumla ölüm *ötesindeki* faktörlere üç şekilde bağımlıdır. Beden *kalıtım* yasasına, ruh kendi yarattığı yazgıya. İnsanın kendi yarattığı bu yazgıya, eski deyimle *karma* denir. Tin ise *yeniden bedenlenmek*, dünya yaşamını yinelemek zorundadır. – Buna göre tin, ruh ve beden ilişkisi şöyle açıklanabilir: Tin geçici değildir; doğum ve ölüm fiziksel dünyada beden yasalarına

uyarlar; yazgıya bağımlı ruhsal yaşam ise, bu ikisini yeryüzü yaşamı sırasında birbirine bağlar. İnsanın özvarlığıyla ilgili daha öte kavrayışlar, insanın ait olduğu “üç dünyayı” tanımakla olasıdır. Bir sonraki bölüm bu konuya ayrıldı.

Yaşamı iyice gözleyerek oluşturduğu düşünceleri sonuna kadar izlemekten çekinmeyen birisi, salt mantıkla, yinelenen yeryüzü yaşamına ve yazgı yasalarına *varabilir*. Nasıl *tinsel gözle* görebilen için geçmiş yaşamlar açık bir kitap gibi okunabilirse, *gerçeğin*, gözleyen bir akılda ışıyabileceği de bir gerçektir.*

* Kitabın sonundaki “Bazı Notlar ve Eklemeler” bölümüyle karşılaştırınız.

3. BÖLÜM

ÜÇ DÜNYA

I. Ruh Dünyası

Gözlemlerimizde insanın üç dünyaya bağlı olduğunu gördük. İnsan, bedenini oluşturan özdek ve güçleri fiziksel dünyadan sağlar. Bu dünyayı dış fiziksel duyularıyla algılayarak tanır. *Yalnızca bu* duyulara güvenip, yalnızca onların algı yeteneğini geliştirenlerin diğer iki dünyayla, *ruhsal* ve *tinsel* dünyayla tanışması olanaksızdır. – Bir insanın herhangi bir şeyin ya da varlığın gerçekliğine ikna olabilmesi için onu algılayabilecek bir algı organı, bir duyuya sahip olması gerekir. – Buradaki gibi yüksek algı organlarına tinsel *duyular* denmesi, kolaylıkla bazı yanlış anlaşılmalara yol açabilir. Çünkü “duyu” sözcüğü ister istemez “fizikseli” çağrıştırır. Zaten fiziksel dünyaya da, “tinsel”in zıddı olarak “duyusal” dünya denir. Bu tür yanlış anlaşılmaların önlenmesi için burada “yüksek duyulardan” yalnız karşılaştırmalı olarak söz edileceğini belirtelim. Fiziksel duyuların fizikseli algıladıkları gibi tinsel ve ruhsal duyular da, tinsel ve ruhsalı algılarlar. “Duyu” deyiimi ise ancak “algı organı” anlamında kullanılacak. İnsanın ışığa duyarlı gözleri olmasaydı, ışık ve renk hakkında bir kanısı olamayacaktı; sese duyarlı bir kulağı olmasaydı da, sesleri tanımayacaktı. Alman filozofu **Lotze**’nin bu konuda söyledikleri çok doğru: *“Işığa duyarlı bir gözün ve sese duyarlı bir kulağın olmadığı bir dünya, karanlık ve sessiz olurdu. Ağrıya duyarlı diş sinirlerinin olmadığı bir dişin ağrılamaması gibi, ışıksız ve tınısız bir dünya olacaktı.”* – Burada söylenilenleri doğru de-

gerlendirebilmek için, yalnızca bedenlerinin sathına yayılmış bir çeşit dokunma ya da duyu organlarıyla algılayabilen yalınç canlı varlıklara, insana kıyasla, yeryüzünün ne kadar farklı göründüğünü düşünmek yeterlidir. En azından bu varlıkların ışık, renk ve sesi, gözü ve kulağı olan varlıklar gibi algılamadıkları kesindir. Bir tüfek atışının havada oluşturduğu titreşimler, şayet üzerlerinden geçerse, onları da etkiler. Ama ruhun bu hava titreşimlerini bir patlama olarak algılayabilmesi için kulak gereklidir. Ve eter denen ince özdeki bazı gelişmelerin ışık ve renk olarak algılanabilmesi de ancak gözle olasıdır. – İnsanın bir şeyin ya da varlığın farkına varabilmesi için, o şeyin *etkisini* algılayabilecek bir organı olması gerekir. Goethe'nin şu sözleri, insanın gerçekliğin dünyasıyla olan ilişkisini çok uygun bir biçimde dile getirir: "Aslında biz, bir şeyin doğasını ifade etmek için boşuna uğraşıyoruz. *Etkileri* algılıyoruz, ve bu etkilerin tam bir öyküsü, olsa olsa o şeyin doğasını kapsar. Bir insanın karakterini de boşuna tanımlamaya çalışıyoruz; bunun yerine tüm davranışlarını, eylemlerini bir araya getirsek, kişiliğinin bir imgesiyle karşılaşacağız. Renkler ışığın eylemleridir. Eylemleri ve çektikleri ... Renklerle ışık birbirleriyle çok belirli bir ilişki içinde olsalar da her ikisini de doğanın tümüne ait olarak düşünmeliyiz; çünkü doğadır onlar yoluyla kendini gözün duyumsamasına özellikle sunmak isteyen. Aynı zamanda tüm doğa, kendini başka bir anlamda da keşfetmiş olur... Doğa bu şekilde aşağıdaki *başka duyulara*, bilinen, *yanlış anlaşılan*, *bilinmeyen* duyulara seslenir; böylece binlerce farklı görünümde kendine ve bize ulaşır. *Doğa, dikkatli birisi için hiçbir yerde ne ölü ne de dilsizdir.*" Goethe'nin bu sözlerini, şeylerin *özvarlığını* tanımanın olanaksız olduğu biçiminde yorumlamak yanlıştır. Goethe, bir şeyin yalnız etkileri algılandığında özvarlık bu etkilerin ardında gizlidir, demek istemiyor. Daha çok, "gizli bir varlık"tan söz edilmemesi gerektiğini ileri sürüyor. Varlık, kendini açığa vurduğu belirtilerin ardında gizli değildir. Tersine, bu

belirtilerle ortaya çıkar. Ama bu özvarlık genellikle öyle *zengindir* ki, başka duyulara bambaşka biçemlerde de görülebilir. Açığa vurulan belirtiler, varlığa aittir, ama duyuların sınırlılığı yüzünden varlığın *tümü* değildir. Goethe'nin bu düşüncesi, bu kitaptaki tin-bilim görüşle tamamen uyuşmakta.

Bedende gözün ve kulağın algı organları olarak, bedensel oluşumların duyum organları olarak gelişmesi gibi, insan da kendinde, ruh ve tin dünyalarını ona açan ruhsal ve tinsel algı organları geliştirebilir. Böyle yüksek duyuları olmayanlar için bu dünyalar "sessiz ve karanlıktır", tıpkı gözsüz ve kulaksızlar için bedensel dünyanın "sessiz ve karanlık" oluşu gibi. İnsanın bu yüksek duyularla ilişkisi, bedensel duyularla ilişkisinden biraz farklıdır. Bedensel duyuların tam gelişmesinin sorumluluğunu genel olarak tabiat ana üstlenir. Yani, insanın bir katkısı olmadan oluşurlar. Yüksek duyularının gelişmesi için ama, kendi çabası gerekir. Ruh ve tin dünyasını algılamak istiyorsa, ruhunu ve tinini geliştirmelidir, tıpkı doğanın bedenini, çevresindeki bedensel dünyayı algılayıp yolunu bulabilecek biçimde yarattığı gibi. Doğanın kendisinin henüz geliştirmede olduğu bu tür yüksek organları geliştirmek doğaya aykırı değildir; çünkü *yüksek duyularda* insanın başardığı her şey doğaya aittir. Ancak insan, doğa onun elini bıraktığı gelişme düzeyinde kalmalıdır diyenler, yüksek duyuların geliştirilmesini doğal bulmayabilirler. Böyleleri bu organların önemini, Goethe'nin dediği anlamda "ne anlar ne de tanırlar". Bunların, ama insanın her türlü eğitimiyle de savaşmaları gerekir, çünkü eğitimle de doğanın eseri geliştirmeye çalışılmakta. Ve özellikle kör doğanların ameliyat edilmeye karşı çıkmaları gerekir. Çünkü bu kitabın son bölümünde tarif edilen şekilde yüksek duyularını ortaya çıkaran kişi, gözü açılmış bir körle aynı duyguları paylaşır. Artık dünya ona fiziksel duyuların algılayamadığı yeni özellikler, olaylar ve gerçekliklerle dolu olarak görünmeye başlar. Bu yüksek organlarla gerçekliğe keyfi eklemeler yap-

madığının, bilakis gerçekliğin önemli bir bölümünün bu organlar olmadan kendinden *gizli kalmış* olacağını anlar. Bu ruh ve tin dünyaları, fiziksel dünyanın *yanında* ya da *dışında*, mekânsal olarak ondan ayrı bir yerde değildir. Nasıl kör doğmuş birisine ameliyattan sonra, eski karanlık dünya ışık ve renklerle parlamaya başlarsa, ruhsal ve tinsel anlamda *uyan* birisine de daha önce yalnız bedensel olarak algıladığı şeyler ruhsal ve tinsel özellikleriyle görünmeye başlarlar. Öte yandan bu dünyalar, ruhsal ve tinselliğe uyanmamış birisine tamamen yabancı olan olay ve varlıklarla da doludur. – (Daha sonraki bölümlerde ruhsal ve tinsel duyuların eğitilmesinden ayrıntılı bir biçimde söz edilecek. Şu anda önce bu yüksek dünyaların kendileri tanımlanacak. Bu dünyaları yadsıyan, henüz yüksek duyularını geliştirmedigini belirtmekten başka bir şey yapmış olmaz. İnsanın gelişmesi hiçbir evrede tamamlanmamıştır ve hep ileri gitmelidir.)

Çoğunlukla farkına varmadan “yüksek duyuların” fiziksel duyulara çok benzediği düşünülür. Oysa bu organların ruhsal ya da tinsel oluşumlar oldukları kavranmalı, yüksek dünyalardan algıladıklarımızın, sadece özdeğin sis gibi incelmış bir biçimi olduğu sanılmamalıdır. Böyle *beklentiler* olduğu sürece, burada konu edilen “yüksek dünyalar” hakkında açık seçik bir tasarı geliştirebilmek olası olmayacaktır. Algılanması gereken şeyin fizikselin incelmış hali olduğu önyargısı olmasaydı, pek çokları için “yüksek dünyaları” –başlangıçta, ama sadece yalınç olarak– kavrayabilmek bu kadar güç olmazdı. Bu önyargıları yüzünden uğraştıkları şeyin gerçekte ne olduğunu anlamıyor, doyurucu olmayan, gerçek dışı belirtiler olarak değerlendiriyorlar. Doğal olarak, tinsel gelişmenin daha yüksek basamaklarına tırmanmak kolay değil, ama tinsel dünyanın doğasını kavramak –bu da az bir şey değildir– ruhsalı ve tinseli gene fizikselin incelmış olarak görme önyargısından kurtulmadan olanaksız.

Nasıl yalnız fiziksel dış görünüşü hakkında fikrimiz

olan bir insanı tümüyle tanıımıyorsak, bizi çevreleyen dünyayı da yalnız fiziksel duyularımızın algıladıklarıyla tanıyamayız. Ve nasıl bir fotoğraf, fotoğraftaki kişiyi yakından, ruhuyla tanıdığımızda bambaşka bir anlam ve canlılık kazanırsa, bedensel dünyayı da ancak ruhsal ve tinsel temellerini tanıdığımızda anlayabiliriz. Bu nedenle burada önerilen, daha yüksek dünyalardan, ruhsal ve tinselden söz ettikten sonra fiziksel dünyayı tin-bilimsel bakış açısıyla değerlendirmek.

İçinde bulunduğumuz kültürde yüksek dünyalardan söz ederken bazı zorluklarla karşılaşılıyor. Çünkü bu kültür, her şeyden önce bedensel dünyayı kavrayışı ve ona egemen oluşuyla kendini gösteriyor. Kullandığımız sözcükler ilkin bu fiziksel dünyaya göre oluşmuş ve anlamlarını kazanmışlar. Ama bildik bir şeye istinat edebilmek için bu alışılmış sözcüklerden yola çıkmak zorunlu. Bu da yalnız dış duyularına güvenmek isteyenlerin pek çok şeyi yanlış anlamaları için kapıyı bacayı açmış oluyor. – Tabii bazı şeyler ilkin sadece karşılaştırmalar ile dile getirilebilir ve vurgulanabilir. Bu *gereklidir* de, çünkü bu benzetmeler, insanı yüksek dünyalara yönlendirebilip sonra kendi başına onlara erişmesine yardımcı olacak bir yöntem. (Bu dünyalara nasıl erişilebileceğinden, yani ruhsal ve tinsel algılama organlarını geliştirme yöntemlerinden daha sonra söz edilecek. Şimdilik karşılaştırmalarla yüksek dünyaların farkına *varsın*, sonra onları görme yöntemlerini kendine göre geliştirmeyi düşünebilir).

Mide, kalp, ciğer ya da beynimizi oluşturup etkisi altında bulunduran özdek ve güçlerin bedensel dünyadan kaynaklanmaları gibi, itki, istek, duygu, tutku, dilek, duyum vb. gibi ruhsal özelliklerimiz de ruhsal dünyadan kaynaklanır. İnsan ruhu, bu ruhsal dünyanın bir örgenidir, tıpkı bedenin fiziksel dünyanın bir bölümü oluşu gibi. Bedensel ve ruhsal dünyaların farklılıkları açıklanmak istenirse, ikincinin birinciye göre çok daha ince, devinimli ve biçimlenebilir olduğu söylenebilir. Ama

ruhsala girildiğinde fiziksele kıyasla yepyeni bir dünyaya adım atıldığı da unutulmamalıdır. Bu anlamda kaba ya da inceden söz edilirse temelden ayrı şeylere, yalnız karşılaştırma yoluyla *değiniildiği* bilinmelidir. Bu, ruhsal dünyanın fiziksel dünya için kullanılan sözcüklerle anlatılmaya çalışıldığı tüm durumlar için geçerlidir. Bunu göz önünde bulundurarak, fiziksel dünyanın özdek ve güçlerinde olduğu gibi ruh dünyasının oluşum ve varlıklarının da ruhsal özdekten oluştuklarını ve ruhsal güçlerle yönlendirildiklerini söyleyebiliriz.

Nasıl mekânda büyüme ve mekânsal devinim bedensel oluşumlara özgüyse, tahrik edilebilirlik ve güdüsel hırs da ruhsal şeylere ve varlıklara özgüdür. Bu nedenle ruh dünyasına heves, dilek ya da "arzu" dünyası da denir. Bu deyimler insanın ruh dünyasından ödünç alınmıştır. Bu yüzden, ruh dünyasının insan ruhunun dışında kalan ruhsal güçlerinin ayrı bir yapıda oldukları bilinmelidir, tıpkı fiziksel çevredeki güç ve özdeklerin insan bedenini oluşturanlardan değişik oluşu gibi. (Güdü, dilek, istem gibi deyimler, ruhsal dünyanın özdeksel bölümü için geçerlidir. Bu bölüme "astral" denilsin. Ruhsal dünyanın *güçlerine* önem veriliyorsa, onlar da "arzu varlıkları" diye adlandırılabilir. Gene de ruhsal dünyada özdek ve güç arasındaki ayrımın fiziksel dünyadaki gibi kesin olmadığı unutulmamalıdır. Bir güdü hem "özdek" hem de "güç" diye adlandırılabilir).

Ruhsal dünya ile ilk kez karşılaşan için fiziksel dünya ile aralarındaki fark şaşırtıcıdır. Bu, daha önce çalışmayan fiziksel bir duyunun kazanıldığında duyulanlara benzer. Ameliyatla gözü açılan doğuştan kör birisi de o zamana kadar dokunarak algıladığı dünyada yönünü yeniden bulmayı öğrenmek zorundadır. Örneğin, nesneleri önce gözünde, sonra kendisinin dışında, ama tek bir yüzeye çizilmiş resimler gibi görür. Ancak uzun süre sonra derinliği ve nesnelerin uzaklıklarını algılar. – Ruhsal dünyada fiziksel dünyadan tümüyle farklı yasalar geçerlidir. Pek çok ruhsal oluşumun, başka dünyaların oluşumları-

na bağlı olduklarını biliyoruz. Örneğin insanın ruhu, fiziksel insan bedeni ve insan tinine bağlıdır. Onda gözlebilecek olaylar hem beden hem de tinin etkisi altındadır. Ruh dünyasının gözleminde buna dikkat etmek gerekir ve başka bir dünyanın etki sonuçlarının ruhsal yasalar oldukları söylenmemelidir. – Örneğin insan bir şey dilediğinde bu, tinin bir düşünce ya da tasarımdan kaynaklanır ve onun yasalarına bağlıdır. Fiziksel dünyanın yasalarının insan etkisi dışında saptanması olasılığı ise, ruhsal dünya için de geçerlidir.

Ruhsal ve fiziksel olaylar arasında önemli bir ayrılık da, birincide karşılıklı etkileşimin çok daha *içe dönük* oluşudur. Örneğin fiziksel mekânda “çarpma” yasası geçerlidir. Yuvarlanan bir fildişi küre duran bir diğerine çarptığında ikinci küre, birincinin hareketinden ve esnekliğinden hesaplanabilir bir yönde yuvarlanır. Ruhsal mekânda karşılaşan iki oluşumun aralarındaki etkileşimi ise iç özellikleri tarafından belirlenir. Eğer aralarında akrabalık varsa birbirlerinin içine işler, kaynaşırlar. Uyumuyorlarsa, birbirlerini iterler. –Fiziksel mekânda, örneğin görme için belli yasalar vardır.– Uzaklaşan nesnelerin perspektife göre küçülmeleri gibi. Bu yasaya göre bir yolun kenarındaki ağaçlar, uzaklaştıkça yanındakilere oranla daha sıkışmış gibi gözükürler. Ruhsal mekânda ise gören için yakın ya da uzak, her şey iç doğasının belirlediği aralıklarda gözükür. Bu, doğal olarak, ruhsal dünyayı fiziksel dünyadan getirdiği yasalarla anlamaya çalışanların çeşitli yanılgılara düşmesine yol açabilir.

Ruhsal dünyada yönünü bulmak için ilk öğrenilmesi gereken şeylerden biri, değişik oluşumların türlerini, fiziksel dünyada katı, sıvı, hava ya da gaz halinde oluşumları ayırt ettiğimiz gibi ayırt edebilmektir. Bunu başarmak içinse, en önemli iki temel güç tanınmalıdır: *sempati* ve *antipati*. Bir ruhsal oluşumun türünü bu temel güçlerin etkinlikleri belirler. *Sempati* ile bir ruhsal oluşumun diğerlerini kendine çeken, onlarla kaynaşmaya çalışan, akrabalığını ortaya koyan güç tanımlanır. *An-*

tipati ise, ruhsal oluşumların birbirlerini ittikleri, dışladıkları, dolayısıyla kendilerini öne sürdükleri güce denir. Bir ruhsal oluşumun ruhsal dünyadaki rolü, içindeki bu temel güçlerin hangi oranda bulunduğuyla bağlıdır. Şimdilik içlerindeki sempati veya antipati etkilerine göre üç tür ruhsal oluşum ayırt edeceğiz. Ve bu türlerin birbirinden farkı, içlerindeki sempati ve antipatinin karşılıklı etkileşiminin her birinde çok bariz farklılıklar göstermesinden kaynaklanır. Üçünde de *her iki* temel güç vardır. Önce birinci tür oluşumu ele alalım. İçindeki sempati-den ötürü çevresindeki oluşumları kendine çeker. Ama içinde sempatinin yanı sıra antipati de olduğundan, pek çoğunu da iter. Böyle bir oluşum dışarıdan bakıldığında sanki içinde yalnız antipati güçleri varmış gibi görünür. Ama bu doğru değildir. İçinde hem sempati hem de antipati vardır. Ne var ki ikincisi ağır basmaktadır. Birincisine baskın çıkmaktadır. Böyle oluşumlar ruhsal alanda *bencil* bir rol oynarlar. Pek çok şeyi itip pek azını sevecenlikle kendilerine çekerler. Bu yüzden ruhsal alanda değişmez biçimler olarak devinirler. İçlerindeki sempati gücü nedeniyle *aç gözlü* gibi görününler. Ama daha baskın olan antipati, yaklaşanların pek çoğunu geri çevirdiğinden bu *aç gözlülüğün* doyurulması olanaksız gibidir. Bu tür ruhsal oluşumlar fiziksel dünyadaki bir şeyle karşılaştırılmak istenirse, katı fiziksel nesnelere benzetilebilir. Bu ruhsal özdek yöresini *arzu koru* diye adlandıralım. – Hayvan ve insanların ruhlarına arzu korundan karışmış olanı, bencil içgüdülere yol açan ilkel *duyusal itkileri* tayin eder. – İkinci tür ruhsal oluşumlarda iki temel güç denge içindedir, yani sempati ve antipati eşit oranda etkindir. Bunlar diğer oluşumları belli bir tarafsızlık içinde karşılarlar; onları özel olarak çekip itmeden bir akrabalık içinde oldukları izlenimi verirler. Kendileriyle çevreleri arasında kesin bir sınır çizmezler. Sürekli çevrelerindeki oluşumların kendilerini etkilemesine izin verdiklerinden fiziksel dünyadaki sıvı özdeklere benzetilebilirler. Bu oluşumların diğerlerini kendilerine çekişlerinde açgözlülük yoktur. Burada kastedilen etki, örneğin

insanın renk algıladığında olandır. Kırmızı rengi algıladığımda, çevremden aldığım ilk etki *tarafsızdır*. Ancak bu etkiye bir kırmızıdan hoşlanma eklendiğinde, başka bir ruhsal oluşum söz konusu olur. *Tarafsız* uyanyı ortaya çıkaran, etkileşim içinde olan ruhsal özdeklerde sempati ile antipatinin birbirini dengede tuttukları zamanlardır. Burada söz konusu olan bu tür ruhsal özdekleri tümüyle esnek ve akıcı özdekler olarak tanımlamamız gerekir. Birinciler gibi ruhsal alanda bencil bir rol oynamaz, her yerden izlenimler edinir, kendilerini karşılaştıkları pek çok şeye yakın bulurlar. Bu oluşumlar için uygun bir ad: *akıcı uyarılğanlıktır*. – Üçüncü tür ruhsal oluşumlar ise sempatinin antipatiye üstün geldiği durumlardır. Antipati bencilce kendini öne sürmeye yol açsa da, çevrenin varlıklarına duyulan yakınlığa oranla geride kalır. Ruhsal alan içinde böyle bir olgu göz önüne getirirsek, çevresindeki tüm nesneleri sarmalayan çekici bir gökkürenin merkezi gibi gözükür. Bu tip oluşumlar özellikle *dilek özdeği* diye adlandırılmalı. Sempatiye oranla zayıf da olsa, eksik olmayan antipatinin cazibesine kapılmış nesneleri sempatinin gene de kendi alınına çekme çabasının olması, bu deyimden iyi seçilmiş olduğunu doğrular. Bu şekilde sempati bencilce bir renk alır. Bu dilek-özdeği, fiziksel dünyadaki gaz ya da hava biçimli cisimlere benzetilebilir. Tıpkı gaz gibi tüm yönlerde doğru genişleme yeteneği vardır.

Ruhsal-özdeğinin daha yüksek düzeylerinde tayin edici olan, antipatinin tümüyle geriye çekilip sempatinin gerçekten etkin tek güç olarak kalmasıdır. Artık sempati ruhsal oluşumun örgenlerinde önce kendi etkisini göstermeye başlayabilir, sonra bu örgenler kendi aralarında çekim içine girerler. Sempatinin, bir ruhsal oluşumun içindeki gücü, kendini *isteklilik* olarak gösterir. Ve bu sempatinin her azalması *isteksizliktir*. Soğğun aslında azalmış sıcaklık olması gibi, isteksizlik de yalnızca azalmış istekliliktir. İnsanda *duygu* dünyası, –dar anlamda– isteklilik ve isteksizlikten oluşur. *Duyumsama*, ruhun kendi içindeki dokudur. Ruhun *hoşnutluluğu* ise,

içindeki isteklilik ve isteksizliğin, karşılıklı gidiş gelişlerine bağlıdır.

Sempatileri kendi yaşantıları içinde sıkışıp kalmamış ruhsal oluşumlar, daha üst bir düzeyde yer alırlar. Bu oluşumları diğer üç alt basamaktakilerden ayıran, içlerindeki sempati gücünün, kendine karşı koymak isteyen antipatiyi aşmak zorunda kalmayışıdır. Bu daha yüksek ruhsal-özdeklerin de eklenmesiyle, çeşitli ruhsal oluşumlar ortak bir ruhsal dünya oluştururlar. Antipatinin baskın olduğu durumlarda ruhsal oluşum kendi yaşamını korumak adına, güçlenmek ve zenginleşmek için başka bir şeye erişmeye çalışır. Antipatinin sustuğu durumlarda, o başka şeyin kendini açığa vuruşu, beyan edişi ile kabul edilir. Ruhsal alanda bu yüksek ruhsal-özdek biçimi, ışığın fiziksel alandaki rolüne benzer bir rol oynar. Ruhsal oluşumun başkalarını, varoluşları ve özleriyle, o varlıklar için, kendi içine almasını sağlar. Şöyle de söylenebilir: Oluşum başkalarının kendini ışınlamasına olanak sağlar. Ruhsal varlıklar, ancak bu yüksek yörelerden faydalanmaya başladıklarında gerçek ruhsal yaşama uyanırlar. Karanlıktaki donuk yaşamları dışa açılır, ışınlar yollanmaya ve ruhsal alanı da aydınlatmaya başlarlar; yalnız inik yörelerin özdekleri olduğunda, antipati, oluşumun içine kapanmasına, durağan ve donuk bir yaşam sürmesine neden olur. Yüksek yörelerin özdekleri ise, onlara güç ve canlılık kazandırır, içten dışa doğru coşarak akmalarını sağlar. İkinci yörenin akıcı tahrik edilebilirliği, yalnız oluşumlar karşılaştıklarında etkindir. O zaman, ama oluşumlar birbirlerinin içine akabilirler. Ne var ki, bunun gerçekleşmesi için *temas* gereklidir. Yüksek yörelerde serbest ışınlama, akma vardır. (Haklı olarak bu yörenin özvarlığından bir "ışın saçan" olarak söz edilir çünkü geliştirilen sempatinin yaptığı etki için imge olarak ışığın etkinliğinin terimi kullanılabilir). Bitki nasıl bodrumda gelişemezse, ruhsal oluşum da, yüksek yörelerin can veren ruhsal özdekleri olmadan gelişemez. *Ruh-ışığı, etkin ruh-gücü* ve asıl *ruhsal-yaşam* bu yörededir ve buradan ruhsal varlıklar beslerler.

Ruhsal dünya, üç inik ve üç yüksek bölgeye ayrılır. Bu iki üçlüyü bir dördüncüsü bağlar. Böylece ruh dünyası şu bölümlere ayrılır:

- 1- Arzu koru bölgesi
- 2- Akıcı tahrik olma bölgesi
- 3- Dilekler bölgesi
- 4- İsteklilik ve isteksizlik bölgesi
- 5- Ruh ışığı bölgesi
- 6- Etkin ruh gücü bölgesi
- 7- Ruhsal yaşam bölgesi

İlk üç bölgede ruhsal oluşumlar özelliklerini, içlerindeki sempati-antipati oranından alırlar; dördüncü bölgede sempati ruhsal oluşumun kendi içinde etkindir. Üç daha yüksek bölgedeyse sempatinin gücü giderek özgürlük kazanır; bu bölgenin ruhsal özdekleri çevrelerindeki ruhsal bölgeyi aydınlatıp canlandırır, kendi varoluşları içinde kendilerini kaybedeceklerin uyanmalarını sağlar.

Aslında gerekme de, her türlü yanlış anlamayı önleme adına bu yedi bölümün birbirinden ayrı alanlar olmadıklarını belirtelim. Fizikselde katının, sıvının ve gazın birbirlerine geçmesi gibi, arzu koru, akıcı tahrik olma ve dilek dünyasının güçleri de birbirlerine geçerler. Ve nasıl fiziksel ısı nesneleri ısıtır, ışık aydınlatırsa, aynı biçimde isteklilik ve isteksizlik, ruhsal ışık, etkin ruh gücü ve asıl ruhsal yaşam için de geçerlidir.

II. Ölümden Sonra Ruh Dünyasındaki Ruh

Ruh, insanın tin ve bedeni arasındaki bağlayıcı örgendir. Sempati ile antipati güçlerinin karşılıklı etkileşimi arzu, tahrik olma, dilek, isteklilik ve isteksizlik vs. gibi ruhsal dışavurumları ortaya çıkartırlar. – Bunların etkinlikleri salt ruhsal oluşumların kendi aralarında değil, aynı za-

manda başka dünyaların, yani fiziksel ve tinsel dünyanın varlıklarında da kendilerini gösterirler. Ruh, bedende yaşadığı sürece, bir anlamda bedende olup biten her şeyi paylaşır. Bedenin fiziksel işlevleri düzenli bir biçimde yürüdüğü sürece isteklilik ve hoşnutluk, yürümediğinde ise isteksizlik ve acı ortaya çıkar. – Tinin eylemlerinde de ruhun payı eksik değildir: Bazı düşünceler ona sevinç, diğerleri tiksinti verir; doğru bir yargı ruhun onayını alırken, yanlış bir karar hoşnutsuzlukla karşılaşır. – Evet, bir insanın gelişim düzeyi, ruh eğilimlerinin daha çok hangi yönde olduğuna bağlıdır. İnsan ruhuyla, tinin dışavurumlarıyla hoşlaştığı oranda yetkinleşir; eğilimlerinin ancak bedeniyle doyurulabilir cinsten oluşu da henüz yetkin olmadığını gösterir.

Tin insanın merkez noktasıdır; beden, onun fiziksel dünyayı gözleyebilmesi, tanıyabilmesi ve onu etkileyebilmesi için aracılık yapar. Ruh ise, tin ile bedenin aracıdır. Hava titreşimlerinin kulakta bıraktığı fiziksel etkiyi ses duyumuna çeviren, sestten *zevk* alınmasını sağlayan odur. Tüm bunları tine aktarır, tin de bu sayede fiziksel dünyayı *anlayabilir*. Tinde beliren bir düşünce ruhta, onu gerçekleştirme *dileğine* dönüşür ve ancak o zaman bedeni de araç olarak kullanıp *eyleme* dönüşür. – İnsan, tüm davranışları tin tarafından yönlendirildiğinde, varoluş nedenine uygun yaşar. Ruhun eğilimlerinin tinsel ya da bedensel oluşu, *kendi* seçimidir. Duyarlılık antenlerini aynı zamanda hem aşağılardaki fiziksel dünyaya, hem yükseklerdeki tinsel dünyaya uzatır. Fiziksele bağlandığı oranda, özvarlığı da bu yönde etkilenir, fizikselin rengini alır. Ve tinin fiziksel dünyadaki etkinliği için ruhun aracılığı gerektiğinden, tinin kendisi de fiziksele doğru yönlendirilmiş olur. Ruhun güçleri, tinin oluşumlarını fiziksele doğru çeker. Az gelişmiş bir insanı göz önüne alalım: Ruhunun eğilimleri, bedeninin işlevleri tarafından belirlenir. Yalnız fiziksel dünyanın duyularında bıraktığı izlenimlerden zevk duyar. Ve bu yüzden tinsel yaşamı da

tümüyle bu düzeye indirgenir. Düşünceleri yalnız fiziksel gereksinmelerinin doyumuna hizmet eder. – Tinsel-kendi, bedenden bedene girdikçe tin tarafından daha fazla yönlendirilmelidir. Kavrayışını ebedi gerçek, eylemini ise ebedi iyilik belirlemelidir.

Ölüm, fiziksel dünyanın bir gerçekliği olarak gözlenince, bedenin faaliyetlerindeki bir değişim anlamına gelir. Beden ölümle birlikte, ruhla tinin aracısı olmayı bırakır. Tümüyle fiziksel dünyaya ve onun yasalarına teslim olur; ayrışarak onun bir parçası haline gelir. Fiziksel duyularla yalnızca, ölümden sonraki fiziksel bu değişimler gözlenebilir. Ruhla tinin ne olduklarını bu duyularla izleyebilmekse olanaksızdır. Zaten yaşam sırasında da ruh ve tin, duyularla ancak fiziksel olaylardaki dışavurumlarıyla gözlenebilirler. Ölümden sonra *bu anlamda* bir dışa vurum söz konusu olamaz artık. Bu nedenle, fiziksel duyular ve onlara dayanan bilim için ruh ve tinin ölümden sonraki yazgıları *konu dışı* sayılır. Burada ruh ve tin dünyasının görölmesini sağlayan daha yüksek bir kavrayış gereklidir.

Tin artık bedenden ayrıldığında hâlâ ruha bağlıdır. Fiziksel yaşam süresince bedenin onu fiziksel dünyaya bağladığı gibi şimdi de ruh, onu ruhsal dünyaya bağlar. – Ama bu ruhsal dünyada, tinin özbeöz varlığını bulmak olanaksızdır. Ruh, tinin yalnızca etkinlik alanıyla, yani fiziksel dünya ile ilişki kurmasını sağlar. Tinin yeni bir bedenlenmede daha yetkin bir görünüşe sahip olabilmesi için tinsel dünyadan güç ve kuvvet alması gereklidir. Ne var ki ruh tarafından fiziksel dünyaya bulaştırılmıştır. Fizikselin doğasının etkisinde biçimlenip renklenmiş bir ruhsal varlığa bağlı olduğundan, kendisi de bu yöne yönelmiştir. Ölümden sonra ruh artık bedene değil, yalnızca tine bağlıdır, artık ruhsal bir ortamda yaşar. Bu yüzden de artık yalnızca bu dünyanın güçlerinden etkilendir. Başlangıçta, ruhun ruh dünyasındaki yaşamına tin de bağlıdır, tıpkı fiziksel bedenlenme sırasında bedene olduğu gibi. Bedenin ne zaman öleceğini *kendi* yasaları

belirler. İnsan, ruhsal organizasyonu için gerekli güçlerini yitirdiğinde ruh ile tin, bedeni terk etmezler, beden onlar tarafından azat edilirdi.*

Bu, ruh ile tinin ilişkisi için de geçerlidir. Ruh, insanın ruhsal organizasyonu için gerekli güçlerini yitirdiğinde, ruh tini azat edip onun daha yüksek dünyaya, tinsel dünyaya yönlenebilmesini sağlar. Ruh, yalnızca bedende yaşayabileceklerini çözüp tinde yaşamaya devam edebilecekleri muhafaza ettiği an tin artık serbest kalmış olur. Duru tinsel dünyada ruh ile tini birleştiren, beden ile yaşanmasına rağmen tinin meyvesi olarak belirlenmiş olan, bu muhafaza edilendir. – Demek ki, ruhun ölümden sonraki yazgısını tanıyabilmek için bu ayrışım sürecini göz önünde bulundurmak gerekir. Ruhun görevi, tini fiziksele doğru yönlendirmektir. *Bu* görevi tamamlandığı anda kendisi, tinsele doğru yönelir. Aslında görevinin doğasına uygun olarak beden üstünden düşer düşmez, yani artık *bağlayıcılık* yapamadığında, hemen yalnızca tinsel hareket etmeliydi. Öyle de edebilirdi, şayet beden içindeki yaşamı sırasında bedenin etkisinde kalıp eğilimleriyle ona yönlenmiş olmasaydı. Ruh, bedensellikle olan bağlantısından aldığı bu renk olmasaydı, bedeni terk ettikten hemen sonra salt ruhsal-tinsel dünyanın yasalarına uyar, duyusallığa bir eğilim geliştirmezdi. Ve insan ölüm ile cismani dünyaya olan tüm ilgisini yitirip, varoluşa yapışık olduklarını terk etmek zorunda kaldığı tüm ihtiras, arzu, vs.sini tatmin etmiş olsaydı, böyle de olurdu. Bu noktaya erişilmediği sürece, bu yöndeki artıklar ruha yapışık kalırlar.

Kavram karışıklığına neden olmamak için iki şey birbirine karıştırılmamalıdır: İnsanı, bir sonraki bedenlenmelerden birinde de halledebileceği bir şeye bağlanış ile onu belirli *bir*, yani son bedenlenmesine bağlayan

* (Yayıncının notu: 19. baskıdan (Stuttgart 1922) 26.cı baskıya (Stuttgart 1948) kadar bu sayfa şöyle idi: ...bilakis onun tarafından azat edilirlerdi... 27. baskıdan (Stuttgart 1955) bu yana 1.-18.nci baskılar yeniden ele alındı. 1922'deki değişikliğin yazar tarafından yapıp yapılmadığı kesin değil. Bu nedenle burada her iki versiyon da verildi.)

nedir? Birincisini düzenleyen yazgı yasası yani karmadır. İkincisini ancak ölümden sonra, ruh aşabilir.

Ruhun, ölüm üzerine insan tinini serbest bırakması, fiziksel varoluşun eğilimlerinden sıynlıp hemen arkasından salt tinsel-ruhsal dünyanın yasalanna uyabilmesi, böylece tini serbest bırakması bir süre alır. Doğal olarak bu süre, ruhun fiziksele bağıllığı oranında uzar. Fiziksel yaşama az bağlanmış bir kişide kısa sürecek, tüm ilgisini bu dünyaya bağlayanın ise, ölümden sonra da ruhunda birçok tutku, dilek vs. yaşamaya devam edeceğinden, uzun sürecektir.

Ruhun ölümden hemen sonraki durumunun kolayca anlaşılması için şöyle bir örnek verilebilir: ağzının tadına düşkün birisinin zevkleri. O yemeklerin damağını gıdıklamasından haz alır. Tabii ki bu zevk fiziksel değil, ruhsaldır. Zevk de, zevk duyma istemi de ruhta yaşar. İstemin *doyurulması* için ama damak vs. gibi bedensel organlar gereklidir. Ölümden sonra ise ruh, böyle bir istemi henüz yitirmediği halde onu doyurabilecek bedensel organları artık kalmamıştır. Bu insanın, *-gerçi* farklı bir nedenden, ama benzer, hatta daha güçlü etkileyen- hiç su bulunmayan bir yerde yakıcı bir susuzluk duyar gibi acı çekmesine yol açar. Onun zevk almasını sağlayan bedensel organını terk etmiş olan ruh, yakıcı bir doyum-susuzluk duyar. Bu ruhun arzuladığı ve ancak bedensel organlarla gerçekleştirebileceği her şey için geçerlidir. Yakan mahrum kalma durumu, yalnızca beden aracılığıyla gerçekleşen şeyleri arzulamamayı ruh öğreninceye kadar sürer. Bu durumda zaman geçirilen yere, doğal olarak bir "yöre" söz konusu olmamakla birlikte arzular yöresi adı verilebilir.

Ruh ölümden sonra ruhsal dünyaya girdiğinde onun yasalanna tabidir. Bu yasalar ruhu etkiler ve fiziksel eğilimlerini hangi biçimde açacağını belirler. Ruhun artık bulunduğu bölgedeki ruhsal özdek ve ruhsal güçlerin türlerine göre etkileri de farklı olmalıdır. Her tür kendi yöntemiyle antan, aydınlatan etkisini kullanır. Burada

gerçekleşen, ruhtaki sempati güçlerinin tüm antipatiyi aşması ve bu sempatinin kendi en yüksek noktasına erişmesinin sağlanmasıdır. Bütün diğer ruh dünyasına duyulan bu sempatinin en yüksek noktası sayesinde ruh, aynı zamanda bütün diğer ruh dünyasıyla kaynaşacak, onunla bir bütün olacak; sonra da bencil eğilimlerini tümüyle yitirecektir. Ruh fiziksel-duygusal varoluşa eğilimli bir varlık olmaktan çıkar: tin artık onun sayesinde serbest kalmıştır. Bu nedenle ruhun arınarak çeşitli ruhsal bölgeleri geçmesi ve genel ruh dünyası ile bütünleşeceği mutlak sempati bölgesine erişmesi gereklidir. Ruhunun kurtuluşunun bu son dakikasına kadar tinin ruha bağlı kalmış olmasının nedeni, yaşamı süresince onunla çok kaynaşmış olmasıdır. Tinin ruha yakınlığı, bedenle olandan çok daha güçlüdür. Çünkü bedene bağlanması için ruhun aracılığı gerekirken ruha bağı dolaysızdır. Ruh tinin kendi iç yaşamı değil midir ki? Bu yüzden tin, çürüyen bedene değil, giderek serbest kalan ruha yakındır. – Ruhla dolaysız bir bağlılık içinde olan tin ancak, ruh genel ruhlar dünyası ile bütünleştiğinde, kendini ruhtan serbest kalmış hissedebilir.

Ruh dünyası, insanın ölümden hemen sonra kaldığı yer olduğundan burası “ihtiraslar yöresi” diye adlandırılabilir. Bu ilişkilerin farkındalığını öğretilerine almış birçok dini sistem “ihtiraslar yöresini”, “aritan ateş” ya da “araf” adı altında tanırlar.

Ruh dünyasının en inik bölgesi *arzu-koru* bölgesidir. Ruh ölümden sonra tüm kaba, inik, bedensel yaşama bağlı bencil arzularından burada arınır. Çünkü böyle arzular yüzünden bu ruh bölgesi güçlerinin etkilerine açıktır. Fiziksel yaşamdan geri kalan doyurulmamış arzular, bu güçleri üstlerine çeker. Bu tür ruhların sempatileri yalnızca bencil varlıklarını doyuranlara yöneliktir; antipatileri ise çok daha güçlüdür ve diğer her şeyi kasıp kavurur. Ruh, bu dünyada doyurulması olanaksız fiziksel zevkleri özler. Doyumun olanaksızlığı aç gözlülüğü son derece arttırır. Sonunda aç gözlülüğü yok eden de gene

bu olanaksızlıktır. Arzular, birbiri ardından kendilerini yiyip bitirirler; ruh arzuların getirdiği acılardan ancak bunlardan annarak kurtulabileceğini anlar. Fiziksel yaşam sırasında ikide birde doyuma ulaşılabilmişti ya. Bu yüzden yakıcı arzuların verdiği acılar, bir çeşit aldanış perdesi ardında gizlenir. Ölümden sonraki "tasfiye ateşi"nde doyurulamayan arzuların verdiği acı, tüm yakıcılığıyla duyumsanır. Bu yoksun kalış serüvenlerine bir bir katlanılır. Ruh kendini karanlık, kasvetli bir durumda bulur. Tabii ki yalnızca fiziksel yaşamın en kaba şeylerini arzulayan kişiler bu duruma düşerler. Fazla zevk düşkünü olmayanlar, bu yöreden farkına bile varmadan geçip giderler, çünkü bu çevreye zaten bir yakınlıkları yoktur. Belirtilmeli ki, bir ruhun arzu-koru bölgesinde kaldığı süre, fiziksel yaşamında edindiği tutkuların fazlalığı oranında uzar. Bu arınma sürecinde yaşanan acı, yeryüzündeki *salt* acı çekmekten farklıdır. Çünkü ruh, yetkinliğine ancak böyle erişebileceği için ölümden sonra bu arınmayı *ister*.

Ruh dünyasındaki ikinci süreçte sempati ve antipati birbirleriyle dengededir. Ölümden sonra da içlerinde böyle bir denge bulunan insan ruhları, bir süre bu süreçten etkilenirler. Yaşamın yüzeysel tantanalarında kaybolmak, duyumların gelip geçici etkilerinden zevk almak, bu durumun belirgin özellikleridir. İnsanlar bahsedilen ruh durumları içinde oldukları sürece bu durumda yaşarlar. Böyleleri günlük yaşamın en önemsiz olaylarından bile etkilenirler. Ama hiçbir şeye özel bir sempati duymadıklarından bu etkiler çarçabuk geçip gider. Bir önemsizlik dünyasında yaşar ve dünyalarına uymayan her şeye antipati duyarlar. Ruh ölümden sonra da, doyum için gerekli olan duyusal-fiziksel şeyler ortada olmadan böyle bir durum yaşadığında, istekler eninde sonunda sönmek zorunda kalır. İstekler tümüyle yok olmadan önce duyduğu bu yoksunluklardan ötürü ruh tabii ki acı çeker. Ama ruhun geçirdiği bu acı dolu süreç, insanın fiziksel yaşamında sarıldığı yanılsamalarından kurtulmasını sağlayan bir okul gibidir.

Ruh dünyasındaki üçüncü süreçte belirleyici güç sempatidir, yani dileğin ağır bastığı bir süreç. Ruhlar bu etkinlik alanına girdiklerinde kendilerini ölüm sonrası dileklerden oluşan bir atmosferde bulurlar. Ne var ki, bu dileklerin gerçekleşmeleri de olanaksız olduğundan zamanla yitip giderler.

Yukanda ruh dünyasının dördüncü yöreni olarak adı geçen isteklilik ve isteksizlik yöreninde ruhlar, özel bir biçimde sınanırlar. Ruh, bedende yaşadığı sürece bedenin tüm yaşadıklarını paylaşmıştı. Ruhun isteklilik ve isteksizlik, hoşnutluk ve hoşnutsuzluk arasında gidip gelmeleri beden içinde olmuştur. İnsan, fiziksel yaşamı süresince kendini bedeniyle özdeşleştirir. *Benlik duygusu* dediğimiz şey de bundan kaynaklanır. Ve insanların duygusallığı oranında bu benlik duygusu da artar. – Ölümünden sonra benlik duygusunu sağlayan beden ortadan kalkmıştır. Ama duyulan hala ayakta olan ruh, kendini *içi boşaltılmış* gibi hisseder. Kendi kendini yitirdiği duygusuna kapılır. Bu durum, gerçek insanlığın fizikselde yatmadığı anlaşılınca kadar sürer. Böylece, dördüncü yöredeki etkilerle, benliğin bedensel olduğu kanısının bir yanılsama olduğu anlaşılır. Ruh için bedensellik önemini yitirir, bedene olan düşkünlüğünden arınır. Böylece onu fiziksel dünyaya bağlayan güçlü zincirleri koparır. Ruh, şimdi dışa dönmüş olan sempatinin güçlerini tümüyle geliştirmeye hazırdır. Çünkü bir anlamda kendi içine dönüklüğünü aşmış, genel ruh dünyasında erimeye hazırdır.

Bu yöreyi en yoğun biçimde yaşayanların özellikle kendini öldürenler olduğunu belirtmek gerek. Onlar, henüz tüm duyguları bedenlerine bağlı ve hiç değişmemişken, doğal olmayan bir biçimde bedenlerinden ayrılmışlardır: Doğal ölümden, bedenin çürümesiyle birlikte ona bağlı bazı duygular da ölür. Doyurulmamış arzu ve dilekleri uğruna yaşamlarına son verenlerse, ansızın düşüklere boşlukta daha da çok acı çekerler.

Ruh dünyasının beşinci basamağını *ruh-ışığı* oluştu-

rur. Burada başkalarına duyulan sempati daha da önem kazanmıştır. Fiziksel yaşam sırasında düşük seviyeli gereksinmelerini doyumaktan çok zevk ve neşeyi çevrelerinde bulan ruhlar bu bölgeye aşinadırlar. Örneğin doğaya aşırı düşkünlük, duygusal bir nitelik taşımışsa, burada tasfiye edilir. *Bu* anlamda doğa düşkünlüğü, doğayla baş başa, ruhani yüksek bir yaşam biçimi içinde olanlarla, yani doğanın nesne ve süreçlerinde tinsel arayan yaklaşımla karıştırılmamalıdır. Doğaya tinsel anlamda bir yaklaşım, tinin kendisini geliştirir ve onda kalıcı bir şey bırakır. Bu tarz doğa sevgisi, temelinde duyguların yattığı bir doğadan zevk almakla karıştırılmamalıdır. Bu zevk, tüm diğer fiziksel yaşama dönük eğilimler gibi, anıma muhtaçtır. Pek çok insan bir eğitim sisteminde duygusal konfora hizmet edip duygusal rahatlık getiren düzenlemeleri ideal bir durum olarak görürler. Böyle kişilerin yalnız bencil güdülerine hizmet ettikleri söylenemez, ama ruhları duygusal dünyaya yöneliktir ve ruh dünyasının beşinci bölgesinde etkin olan, fakat bir dış doyum olanağı bulunmayan, sempati gücü tarafından arıtılırlar. Ruh giderek bu sempatinin başka yönleri sapsa gerektiğini anlar. Bu, ruhun sempati ile ruhsal mekâna akıp karıştığı zaman gerçekleşir. – Öncelikle duygusal selametlerini arttırmak adına dindar olan kişiler de burada anırlar. Onların özlemleri, yerde ya da gökte bir cennet bulmaktır. “Ruh ülkesinde” bu cenneti bulurlar, ama yalnızca böyle bir cennetin değersizliğini kavramak için. Burada, beşinci bölgede gerçekleşebilecek arınmalardan yalnızca birkaç örnek verildi. Doğal olarak bunlara pek çok diğerleri eklenebilir.

Etkin ruh gücünün oluşturduğu altıncı yörede ruh, aşırı eylem düşkünlüğünden arınır. Bu eğilim, bencilce olmamakla birlikte, eylemlerinden duygusal bir doyum beklentisindedir. Bu yapıdaki kişiler, yüzeysel yaklaşıldığında tamamen idealist oldukları, kendilerini feda edebilecekleri izlenimini uyandırır. Ama asıl amaçları, bir çeşit duygusal zevk duygusunu yükseltmektir. Pek çok sanatçı ve hoşlandıkları için kendilerini bilime adayanlar

bu gruptandır. Bu insanlar, sanat ve bilimin böyle bir zevk için var olduğuna inandıkları için fiziksel dünyaya bağlıdırlar.

Asıl *ruhsal yaşamın* yöresi olan yedinci yöre, insanları duyuşal-fiziksel dünyaya yönelik son eğilimlerinden kurtarır. Önceki her yöre, ruhtan kendine tanış olanı almıştı. Yedinci yörenin, ruhun tine hâlâ eşlik eden bölümünde etkin görüş, tüm eylemlerin fiziksel dünyaya adanması gerektiğidir. Pek çok yüksek yetenekli kişi, fiziksel dünyadaki olaylardan başka neredeyse hiçbir şeyle ilgilenmezler. Böyle bir inancın materyalistçe olduğu söylenebilir. Bu inanç yok edilmelidir; ve yedinci yörede edilir de. Orada ruhlar, materyalist bakış açısının asıl gerçeklikte hiç yer almadığını görürler. Ruhun bu inancı da, güneşte buzun erimesi gibi eriyip gider. Ruh, şimdi ruh dünyasına soğurulmuş, tin ise zincirlerinden kurtulmuştur. Artık tin kendi çevresinde olduğu bu yörede kanat çırpabilir. – Ruh, bir önceki dünyasal görevini tamamlamış ve ölümden sonra bu görevin tini engelleyen izleri de ortadan kalkmış olur. Ruh, dünyasal yaşamın son izleri silinince, kendi ögesine geri döner.

Yukarıda anlatılanlar sonucu görülüyor ki, ruh dünyasının yaşantıları ve ölümden sonraki ruhsal yaşam, insanın fiziksel yaşamı sırasında bedeniyle olan bağlarını aştığı oranda, iticiliği daha azalmış bir görünüşe sahip olur. – Ruhun çeşitli yörelerinde ne kadar zaman kalacağını da gene fiziksel yaşamı sırasındaki ön koşullar belirler. Tanış olduğu yörelerde bu yakınlık ortadan kalkıncaya kadar kalır. Tanış olmadığı yörelerden ise, etkilenmeden gelip geçer. Burada yalnızca ruh dünyasının temel özellikleri ve ruhun bu dünyadaki yaşam tarzı, ana çizgileriyle anlatılmak istendi. Bu, bir sonraki bölümü oluşturan tinler-ülkesi için de geçerli. Bu yüksek dünyaların daha ayrıntılı açıklanması, bu kitabın sınırlarını aşardı. Bu dünyalardan anlaşılır bir biçimde söz edebilmek için tüm incelikleri aktarmak gerekir. Çünkü mekân ve zaman çerçevesi içinde karşılaştırılabilecek

her şey fiziksel dünyadan çok farklıdır. Bu konuyla ilgili önemli açıklamalar *Gizli Billm'in Ana Hatları* adlı kitabımda bulunabilir.

III. Tinler Ülkesi

Tinin yolculuğunun bundan sonraki bölümünü izleyebilmek için önce girdiği bölgenin kendisinin tanınması gerekir. Burası "tin dünyası"dır. Burası fiziksel dünyadan öylesine farklıdır ki, ne anlatılırsa anlatılsın, sadece fiziksel duyulanna güvenmek isteyenler için doğal olarak fantaziden öteye geçemeyecektir. Ve "ruh dünyasının" incelenmesinde söz konusu olmuş olan burada daha da geçerlidir: betimleyebilmek için ancak benzetmelerden faydalanabileceğiz. Çünkü genelde yalnızca duyusal gerçekliğe hizmet eden dilimiz, "tinler-ülkesini" dolaysız anlatabilecek sözcükler açısından pek zengin değildir. Bu nedenle, burada söylenen bazı şeylerin ancak bir *değinme* olabileceği hatırlatılmalıdır. Fiziksel dünya ile tinler-ülkesinin bu denli farklı olması bunu zorunlu kılar. Bu kitabın yazarı, fiziksel dünyaya göre hesaplanmış dilsel kavramların bu tinsel alandaki deneyimleri aktarmak için ne kadar yetersiz olduğunu her zaman bilincindedir.

Her şeyden önce bu dünyanın, insan düşüncelerini de oluşturan özdekten (doğal olarak burada "özdek" sözcüğü de çok başka anlamda kullanılıyor) örülmüş olduğunu belirtmek gerek. Ama düşünce, insanın içindeki biçimiyle, gerçek varlığının yalnızca bir gölgesi, bir hayaleti gibidir. İnsanın kafasında oluşan düşüncenin "tinler-ülkesindeki" asıl varlıkla olan ilişkisi, bir nesnenin duvara düşen gölgesiyle olan ilişkisine benzer. İnsan, şayet *tinsel* duyusu uyanmışsa, düşünsel varlıklar gerçekten algılar; tıpkı duyusal gözün bir masayı ya da sandalyeyi algıladığı gibi. O zaman düşünsel varlıklarla çevrelendiğinin farkına varır. İnsan bir aslanla karşılaştığın-

da, duyusal göz aslanı görür; duyusala yönelmiş *düşün-*ce ise aslan düşüncesini yalnızca bir hayal, gölgemsi bir resim olarak algılar. *Tinsel* göz “tinler-ülkesinde”, aslan düşüncesini, aynı duyusal gözün fiziksel aslanı gördüğü gibi, gerçek olarak görür. Burada gene “ruh ülkesi” için verilen örneği ele alalım: Gözleri ameliyatla açılan bir doğuştan köre çevresinin, ışık ve rengin yepyeni özellikleriyle görünmeye başlaması gibi, *tinsel* gözünü kullanmayı öğrenen de yepyeni bir dünya ile çevrelendiğini görecektir: *canlı* düşünceler ya da *tinsel-varlıklar* dünyası. – Burada önce, fiziksel dünyada ve ruhsal dünyada var olan bütün şey ve varlıkların *ana-örnekleri* görülür. Bir ressamın resmini çizmeden önce tininde var olan resmi düşünmesi, *ana-örnekle* söylenmek isteneni açıklayabilir. Ressamın resme başlarken belki de aklında bir ana-örnek olmayışı ve resmin pratikte yapıldıkça ortaya çıkması önemli değildir. Gerçek “tin dünyasında” her şeyin bir ana-örneği vardır. Ve tüm fiziksel şeyler ya da varlıklar bunların birer *suretidir*. – Yalnız dış duyularına güvendiğinden ana-örnekler dünyasını yadsıyıp ana-örneklerin, duyumsanabilir şeylerden yola çıkarak, kıyaslamalı mantığın ürettiği soyutlamalar olduğunu ileri süreni anlayışla karşılayabiliriz. Çünkü o, bu yüksek dünyayı algılayamaz; o düşünce dünyasını sadece şematik bir soyutlama olarak tanır. O, tiniyle seyreden kişinin tin varlıklarıyla, kendi kedi ya da köpeğiyle olduğu kadar yakın olduğunu ve ilk-örnekler dünyasının, duyusal-fiziksel dünyaya oranla çok daha yoğun bir gerçeklik olduğunu bilmez.

Aslında bu “tinler-ülkesine” ilk giriş, ruh dünyasına olduğundan daha da kafa karıştıncıdır. Çünkü ilk-örnekler gerçek biçimleri içinde, fiziksel suretlerine hiç benzemezler. Ama *gölgelerine*, yani soyut düşüncelere de hiç benzemezler. – *Tinsel* dünyada her şey sürekli devinim ve eylem, bitmek bilmeyen bir yaratıcılık halindedir. Fiziksel dünyada olduğu gibi dinlenmek, ya da bir süre bir yerde oyalanmak orada düşünülemez bile. Çünkü ana-örnekler *işgüzar özvarlıklardır*. Fiziksel ve ruhsal dünya-

da ortaya çıkan her şeyin ustabaşı onlardır. Biçimleri hızla değişir; ve her ilk-örneğin farklı biçime dönüşmede sayısız olanağı vardır. Hepsi birden içlerinden özel biçimleri dışarı püskürtür; ve biri tamamlanır tamamlanmaz hemen bir diğerini oluşturmaya başlarlar. Birbirleriyle iyi kötü bir işbirliği içindedirler. Etkinlikleri tek başlarına yapmazlar. Her birinin yaratıcılığı için diğerlerinin yardımına gereksinmesi vardır. Ruhsal ya da fiziksel dünyada şu ya da bu varlığın oluşabilmesi için sayısız ilk-örnek çoğu kez bir arada çalışır.

Bu "tinler-ülkesinde", "tinsel görme" ile algılamanın yanı sıra "tinsel duyma" olarak inceleyeceğimiz bir olay daha vardır. "Sağlıklı gören" ruhsal-ülkeden dışarı çıkıp tinsel-ülkeye yükseldiği anda algıladığı ilk-örneklerin *tınladıklarını* duyar. Bu "tınlama" tümüyle tinsel bir gidişattır. Fiziksel bir tonun her türlü düşüncesinden farklı düşünülmalıdır. Gözlemci kendini bir sesler denizinde gibi duyumsar. Tinsel dünyanın özvarlıkları, bu seslerle, bu tinsel tınlarla kendilerini ifade ederler. Birlikte oluşturulan uyum, ritim ve ezgilerde, varoluşlarının ilk-yasaları, birbirleriyle ilişkileri ve akrabalıkları dile gelir. Fiziksel dünyada anlağın bir yasa ya da fikir olarak algıladığı bir şey, "tinsel-kulak" için tinsel-musikiye ait olur. (Bu nedenle **Pisagor**'cular tinsel dünyaların algılanmasına "Gök-küre-müziği" demişlerdir. "Tinsel-kulağını" kullanabilen için "gök-küre-müziği" yalnızca bir imge ya da alegori değil, çok iyi tanıdığı *tinsel* bir gerçekliktir). Yalnız bu "tinsel müziği" doğru kavrayabilmek için "özdek kulak" ile algılanan her türlü duyuşsal müzikten yola çıkarak oluşturulan tasarımlar silinmelidir. Burada söz konusu olan bir "tinsel algılamadır", yani "fiziksel kulakla" duyulması olanaksızdır. Anlaşılmasının kolaylaşması adına bundan böyle "tinle-ülkesi" anlatılırken bu "tinsel müzik" bir yana bırakılacak. Gene de unutulmamalıdır ki, her "resim" ya da "ışıldayan" olarak tasvir edilen şey aynı zamanda *tınlar* da. Her rengin, her ışık algılamasının bir de tinsel sesi vardır ve renklerin bir araya gelişine bir armoni, bir ezgi vs. tekabül eder. Tinsel seslerin duyulmasıy-

la "tinsel-göz" ile algılamamanın durduğu düşünülmemelidir. Tersine ışıldayana bir de tınlayan eklenir. Bundan böyle "ilk-örnekler"den söz edildiğinde onlara "ilk-sesler" in de eşlik ettiği göz önünde bulundurulmalıdır. Bunlara "tinsel tat alma" gibi başka algılar da eklenebilir. Bu kitap, amacı "tinler-ülkesini", bütünden seçilen bazı algılama türleriyle açıklamak olduğundan, bu gelişmeleri kapsamayacak.

Şimdi ilk olarak değişik türlerdeki ilk-örneklerin birbirlerinden ayırt etmek gerekli. Nerede olduğumuzu anlayabilmek için "tinler-ülkesini" de birçok basamak ya da yörelere ayırmamız gerek. Bu yöreler de "ruh dünyasındaki" gibi kat kat ya da üst üste istiflenmiş değil, karşılıklı birbirine işleyen, iç içe bir biçimde düşünmelidir. *Birinci* yöre fiziksel dünyanın, canlı olma yeteneğine sahip olmayan ilk-örneklerini kapsar. Minerallerin ilk-örneklerini burada bulabiliriz, sonra bitkilerin; ama salt fiziksel bölümleriyle, yani içlerindeki yaşam dikkate alınmadığı sürece. Hayvan ve insanların fiziksel biçimleriyle de burada karşılaşılır. Elbette bu yöredeki ilk-örneklere daha birçokları eklenebilir. Ama anlaşılması için bize yakın örnekleri sergileyeceğiz. – Bu yöre "tinler-ülkesinin" iskeletidir. Fiziksel dünyamızın kara parçalarına benzetebiliriz. Tinler-ülkesinin anakara kitlesidir. Fiziksel-bedensel dünya ile ilişkisi ancak karşılaştırmalarla açıklanabilir: Bin bir çeşit türde fiziksel nesnelerle dolu, sınırlı, her hangi bir mekân düşünölsün. Sonra nesnelerin yok olduklarını ve yerlerinde, biçimlerini taşıyan boşluklar bıraktıkları göz önüne getirilsin. Daha önce nesnelerin arasında kalan boşlukları ise, önceki nesnelerin bin bir çeşit ilişkisine tekaböl eden biçimlerin doldurduğu tasarlarmaya çalışsın. – İşte ilk-örnekler dünyasının en alt basamağı aşağı yukarı böyle görünür. Fiziksel dünyada cismani nesne ve varlıklar, tinler-ülkesinde "boşluk" görünömdedirler. Aralarda ise ilk-örnekler (ve "tinsel müzik") devinimli etkinliklerini sürdürürler. Fiziksel bedenlenme gerçekleştiğinde bu içi boş mekânlar bir anlamda fiziksel özdekle dolar. Bu mekânı hem fiziksel

hem de tinsel gözle izleyebilseydik, fiziksel bedenleri ve aralarında işgüzar ilk-örneklerin devinimli eylemlerini görecektik.

Tinler-ülkesinin *ikinci* yöresi, yaşamın ilk-örneklerini kapsar. Ama buradaki yaşam mükemmel bir bütündür. Sıvı bir özge olarak tinler-ülkesine fışkırır ve aynı zamanda can veren kan gibi her şeyi dolandır. Bu yöre fiziksel yeryüzünün deniz ve akarsularına benzetilebilir. Ama yayılışı denizler ve akarsularinkinden çok hayvanlardaki kan dolaşımını andırır. "Tinler-ülkesinin" bu ikinci yöresini, düşünce özdeğinden oluşmuş akıcı yaşam olarak tanımlayabiliriz. Fiziksel gerçeklikte yaşayan varlıklar olarak ortaya çıkan her şeyin yapıcı ilk-örnekleri bu elementtedir. Burası incelendiğinde tüm yaşamın bir bütün olduğu, insanın içindeki yaşamın diğer bütün varlıkların yaşamlarıyla akraba olduğu anlaşılır.

"Tinler-ülkesinin" *üçüncü* yöresi, her türlü ruhsallığın ilk-örnekleri ile karşılaşılın yöredir. Bu yöreyi oluşturan öge, ilk iki yöreye oranla çok daha incedir. Bir benzetmeyle buraya "tinler-ülkesinin" *hava burcu* diyebiliriz. Diğer iki dünyanın ruhlarında gelişen her şeyin tinsel karşılığı buradadır. Tüm duyum, duygu, iç güdü, tutku ve benzerleri burada tinsel olarak bir kere daha vardır. Bu hava burcundaki atmosferik olaylar, diğer dünyalardaki varlıkların acılarının, mutluluklarının karşılığıdır. Bir insan ruhunun özlemi, hafif bir meltem gibi görünür; bir tutku patlaması ise fırtınaya benzer. Burada söylenenleri tasavvur edebilenler, ilgisini yönelttiği her varlığın derin iç çekişlerini duyabilir. Burada mesela kasıp kavuran fırtınadan, çakan şimşeklerden, gürleyen gök gürültülerinden söz edilebilir; derine inildiğinde, böyle "tinsel fırtınalarının" yeryüzündeki bir savaşın tutkularının ifadesi olduğu anlaşılacaktır.

Dördüncü yörenin ilk-örnekleri diğer dünyalara doğrudan bağımlı değildirler. Bunlar daha çok üç alt yörenin ilk-örneklerini yönetir ve bir araya gelmelerini sağlayan özvarlıklardır. Alt ilk-örnekleri sıralamak ve gruplar ha-

linde toplamakla meşguldürler. Bu yörede ortaya çıkan etkinlik, alt yörelere göre daha geniş kapsamlıdır.

Beş, altı ve yedinci yörelere, öncekilerden belirgin bir biçimde ayrılırlar. Çünkü buradaki özvarlıklar, aşağı yörelerin ilk-örneklerine, eylemde bulunmaları için gerekli *dürtüleri* verirler. Bunlar, ilk-örneklerin asıl yaratıcı güçleridir. Bu yörelere yükselmeyi başaranlar, bizim dünyamızın temelinde yatan "*kasıtlar*" ile tanışırlar. İlk-örnekler burada canlı tohumlar gibi bin bir çeşit düşünsel varlığın biçimini almayı beklerler. Bu tohumlar aşağı yörelere yönlendirilirse hemen filiz verir ve türlü biçimlerde görünürler. İnsan tininin fiziksel dünyadaki yaratıcılığını sağlayan fikirler, yüksek dünyaların tohum halindeki düşünsel varlıklarının kopyasından başka bir şey değildir. Tinler-ülkesinin inik yörelerinden yukarıya, buraya yükselebilen "tinsel kulaklı" gözlemci, tınlama ve seslerin bir "tinsel dil"e dönüştüğünü duyar. "Tinsel söz"ü algılamaya başlar. Artık varlıklar kendilerini yalnız müzik ile değil, sözlerle de açığa vururlar; ona, tinbilimde kullanılabilecek deyimle, "*ebedi adlarını*" söylerler.

Bu tohum halindeki düşünsel varlıkların farklı bölümlerin bir araya gelmesiyle oluşmuş olduklarını göz önüne getirmeliyiz: Düşünce dünyasının özgelerinden beraberlerine yalnızca tohum kılıflarını almışlardır. Ve bu kılıf, asıl *yaşam çekirdeğini* sarar. Böylece "üç dünyanın" sınırlarına ulaşmış olduk, çünkü *çekirdek* daha yüksek dünyalardan kaynaklanır. Bir önceki bölümlerden birinde insanı oluşturan örgenler açıklanırken yaşam çekirdeğinden söz edildi ve "yaşam tini" ile "tin insanından" oluştuğu belirtildi. Diğer dünyasal varlıkların da benzeri yaşam çekirdekleri vardır. Daha yüksek dünyalardan kaynaklanır ve görevlerini yerine getirmek üzere inik üç yöreye gönderilirler. – Şimdi, insan tininin "tin-ülkesin-

* Burada "kasıt"tan söz edildiğinde bunun yalnızca bir "benzetme" olduğu ve dil zorluklarından kaynaklandığı bilinmelidir. Altında, eski "Sebeplilik Öğretisi"ni yeniden devşirmek niyeti yoktur.

– *Sebeplik (Nedensellik) Öğretisi*: Her olayın maddi ve manevi birtakım nedenlerin zorunlu sonucu olması kuralı. (Ed. n.)

de", iki bedenlenme ya da enkarnasyon (tecessüm) arasındaki hac yolculuğu izlenecek. Böylece bu "ülkenin" nitelik ve özellikleri de daha iyi anlaşılacaktır.

IV. Ölümden Sonra Tinler Ülkesindeki Tin

İnsan tını iki bedenlenme arasında "ruhların dünyasından" geçtikten sonra "tinlerin ülkesine" girer ve yeni bir bedensel varoluş için olgunlaşınca kadar orada kalır. "Tinler-ülkesindeki" bu süreci anlayabilmek için, insanın bedenlenmeleri ile izlediği yaşam-hac-yolunun amacını doğru değerlendirebilmek gerekir. İnsan fiziksel bedeninde yaşadığı sürece etkinlik ve yaratıcılığı fiziksel dünyaya yöneliktir. Bunu *tinsel varlık* olarak gerçekleştirir. Tiniyle düşünüp geliştirdiklerini fiziksel biçimlere, özdek ve güçlere aktarır. Yani tinsel dünyanın bir ulaşı olarak, beden dünyasında tının bedenlenmesidir. İnsan ancak tının bedenlenmesi sayesinde bedensel dünyada etkinlik gösterebilir. Ancak fiziksel bedeni bir alet olarak kullanıp bedenseli etkiler ve ondan etkilenir. Ama aslında, insanın fiziksel bedeni yoluyla etkin olan, *tindir*. Fiziksel dünyada etkin olacak *kasıtları*, yönelimleri o tayin eder. –Tin, fiziksel bedende yaşadığı sürece kendini tümüyle açığa vuramaz. *Fiziksel varoluş perdesinin* arasından ışıkla yetinir. Çünkü insanın düşünsel yaşamı aslında tin dünyasından kaynaklanır; ve fiziksel dünyada ortaya çıkış şekli gerçek şeklini perdeler. Şöyle de söylenebilir: Fiziksel insanın düşünce dünyası, ait olduğu asıl tinsel varlıkların bir kopyası ya da gölgesi gibidir. Fiziksel yaşantısı sırasında tin, fiziksel bedeni sayesinde dünyevi madde dünyası ile etkileşim içine girer. İnsan tınının bir bedenlenmeden diğerine geçtiği sürece görevlerinden birinin, tam da fiziksel madde dünyasını bu etkileme olsa da, yalnızca bedende yaşıyor olsaydı, bu görevi hiçbir zaman layıkıyla yerine getiremeyecekti. Nasıl bir evin planı işçilerin etki alanı olan yapıda oluşmuyorsa, dünyasal yaşamın erek ve amaçları da bu yaşam sırasında

oluşmaz. Evin planının bir mimarın bürosunda hazırlanması gibi dünyasal yapıcılığın hedef ve amaçları da "tinler-ülkesinde" planlanır. – İnsan tini, her iki bedenlenme arasında bu ülkede bulunmak zorundadır ve buradan getirdikleriyle bir sonraki fiziksel yaşamındaki çalışmalarını hazırlar. Mimar nasıl kendi çalışma odasında, tuğla ve harç kullanmadan, ölçümlere, mimarlık ve diğer kurallara uygun bir plan çizerse, insan yaratıcılığının mimarı olan tin ya da üst-benlik (das höhere Selbst) de, daha sonra dünyasal yaşama aktarabileceği becerileri ve hedefleri "tinler-ülkesinde", bu ülkenin yasalarna uygun şekilde geliştirmelidir. İnsan tini ancak, yeniden ve yeniden kendi alanına dönebildiğinde, fiziksel-bedensel araçları sayesinde de yeryüzüne tini taşır hale gelebilir. – İnsan fiziksel gösteri meydanında fiziksel dünyanın özelliklerini ve güçlerini tanır. Burada yaratırken, fiziksel dünyada çalışmak isteyenleri nelerin beklediği deneyimlerini toplar. Aynı anda düşünce ve fikirleriyle biçimlendirmek istediği özdeğin özelliklerini kavrar. Düşünce ve tasarımların kendisini, ama özdekten soğuramaz. Böylece yeryüzü, hem eylem hem de *öğrenim* sahnesi olur. Burada öğrenilenler, daha sonra tinler-ülkesinde tinin canlı becerileri haline dönüştürülür. Konuya açıklık kazandırmak için yukandaki örnek sürdürülebilir: Mimar bir evin planı üstünde çalışır. Bu plan uygulanır. Uygulama sırasında mimar pek çok deneyim kazanır. Bu deneyimler, becerilerini artırır ve bir sonraki planı hazırlarken de etkilerini gösterirler. Bir sonraki plan, önceki çalışmada kazanılan deneyimler oranında daha başarılı olur. İnsanların birbirini izleyen yaşam süreçlerinde de bu böyledir. Bedenlenmelerin arasında kalan dönemlerde tin, kendi alanında. Kendini tümüyle tinsel yaşamın gereksinmelerine verebilir; şimdi fiziksel bedenin yasalarına bağımlı olmadığından rahatça, önceki yaşamlarının deneyim ürünlerinden de faydalanarak, kendini her yönde geliştirir. Bakışı her zaman dünyevi görevlerini gerçekleştireceği sahneye yöneliktir. Etkinlik alanı olan dünyanın gerekli gelişimini izleyebilmek için çalışır.

Her bedenlenmede yeryüzünün o zamanki durumuna uygun bir biçimde hizmet edebilmek için kendini hazırlar. – Birbirini takip eden bedenlenmeler için bu söylenenler yalnızca *genelde* geçerlidir. Ve gerçeklik hiçbir zaman tümüyle bu çizgiyi izlemez, yalnızca aşağı yukarı bu resmi verir. Öyle durumlar vardır ki, bir insan bir önceki yaşamında bir sonrakine oranla çok daha yetkin olabilir. Ne var ki bu gibi düzensizlikler yinelenen yaşamlar süresince belirli sınırlar içinde yeniden dengelenebilir.

Tinin “tinler-ülkesindeki” eğitimi, insanın bu ülkenin değişik yörelerinde yerleşmesi ve onlara aşına olması ile gerçekleşir. Tinin kendi yaşamı birbiri ardından bu yörelerle kaynaşır; geçici olarak onların özelliklerine bürünür. Geçtiği yörelerin varlıkları, onun varlığının içine sızar ve bir sonraki yeryüzü etkinliği için güçlenmesini sağlar. – İnsan “tinler-ülkesinin” birinci yöresinde yeryüzü nesnelerinin tinsel ilk-örnekleri ile çevrilidir. Yeryüzündeki yaşamı sırasında bunların yalnızca, düşünceleleriyle kavradığı gölgelerini tanımak olanağı bulmuştu. Yeryüzünde ancak *düşünülebilenler*, burada *yaşanır*. İnsan düşünceler arasındadır, ama bunlar *gerçek varlıklardır*. Yeryüzü yaşamında duyularla algılananlar, şimdi kendi düşünce biçimi içinde etkilerler. Ama düşünce nesnelerin ardına bir gölge gibi gizlenmez, onları oluşturan yaşam dolu bir gerçeklik olarak ortaya çıkarlar. Böylece insan kendini, dünyasal şeylerin biçimlenip oluşturuldukları yapımevinde bulur. Çünkü “tinlerin ülkesinde” her şey yaşam dolu bir eylem ve devinimdir. Burada canlı varlıkların dünyası olarak, düşünce dünyası işbaşındadır; yaratıcı ve yapıcı. Burada, yeryüzünde yaşananmış olanların nasıl *oluşturuldukları* görülür. Fiziksel bedendeyken duysal şeylerin bir gerçeklik olarak yaşanmaları gibi şimdi de bir tin olarak, tinsel yapıcı güçler bir gerçeklik olarak algılanır. İnsanın kendi fiziksel bedeninin düşüncesi de buradaki düşünsel varlıkların arasındadır. İnsan kendini bu düşünceyle bağdaştırmaz. Yalnız tinsel özvarlığını kendisinin olarak kabul eder. Ve terk ettiği bedeninin hatırlanıldığı gibi fiziksel değil, dü-

şünsel varlık olduğunun farkına varıldığında, onun dış dünyaya ait bir şey olduğu görüşü de gelişmeye başlar. Giderek bedeni dış dünyaya ait bir şey, dış dünyanın bir örgeni olarak görmeyi öğrenir. Artık benliğine en yakın olarak *kendi* bedenini görmez, onu dış dünyadan ayırmaz. İnsan tüm dış dünyayı, kendi bedeninin de katılmasıyla, bir bütün olarak görür. Kendi bedenlenmeleri dünyanın birliğinde erir. Böylece fiziksel-bedensel gerçekliğin ilk-örnekleri, bir zamanlar insanın da bir parçası olduğu bir bütün olarak görünür. Giderek çevreyle olan akrabalık, birlik daha iyi anlaşılır. Sonunda şu gerçeğe varılır: Çevrende serilmiş şeylere bak, bunların hepsi bizzat sendin. – Bu tümleç, eski Hint Vedanta bilgeliğinin temel düşüncelerinden birini dile getirir. “Bilge” kişi, başkalarının ölümünden sonra yaşadıklarını, yeryüzündeki yaşamı sırasında geliştirir. Var olan her şeyle akraba olduğunu görür, “bu sensin” düşüncesinin anlamını kavrar. Bu düşünce, insanın dünyasal yaşamı sırasında kendini adayabileceği bir ülküdür; “tinlerin ülkesinde” ise, tinsel deneyimler sonucunda giderek daha iyi kavranan dolaysız bir gerçeklik olarak yaşanır. – Ve insanın kendisi tinler-ülkesinde yaşadıkça, yapısı gereği asıl yurdunun burası olduğunun bilincine varır. Kendini tinler arasında bir tin, ilk-tinlerin bir örgeni olarak algılar. İçinde ilk-tin seslenir: “Ben bir ilk-tinim.” (Vedanta öğretisi şöyle der: “Ben, Brahmanım.” Bu, ben tüm varlıkları oluşturan ilk-varlığın bir örgeniyim demektir). – Görülüyor ki, yeryüzü yaşantısı içinde gölgemsi düşünceler olarak algılanan ve tüm bilgeliğin erişmeye çalıştığı her şey, tinler-ülkesinde dolaysız olarak yaşanır. Aslında bir şeyin yeryüzü yaşantısında *düşünülebilmesi*, o şeyin tinler-ülkesinde bir gerçeklik oluşundan ötürüdür.

İnsan böylece tinsel varoluşu sırasında, yeryüzü yaşamı sırasında tam göbeğinde olduğu gerçeklik ve ilişkileri daha yüksek bir kuleden ve aynı zamanda dışarıdan görebilir. “Tinler-ülkesinin” en alt yöresinde yeryüzüne kıyasla, fiziksel beden gerçekliğine dolaysız bağlı gelişmeleri bu biçimde yaşar. – İnsan yeryüzünde bir ailenin,

bir halkın içine doğar; belli bir ülkede yaşar. Tüm bu koşullar yeryüzündeki varoluşunu tayin edici unsurlardır. Fiziksel dünyanın getirdiği koşullar ona şu ya da bu dostu buldurur, şu veya bu işlerle uğraştırır. Kısacası bütün bunlar yeryüzü yaşam ortamını belirler. İşte bunların hepsi, "tinler-ülkesinin" birinci yöresindeki yaşantısı sırasında *canlı* düşünsel özvarlıklar olarak karşısına çıkar. Her şeyi bir anlamda bir kez daha yaşar. Ama bu kez her şeyi faal-tinin bakış açısıyla görür. Ailesine göstermiş olduğu sevgi, arkadaşlarına duymuş olduğu dostluk, içinde canlanır ve bu yöndeki yetenekleri artar. İnsan tininde aile ve dostluk sevgisinin gücü yükselir. Bir sonraki yeryüzü varoluşuna, bu anlamda daha yetkin bir insan olarak girer. – Tinler-ülkesinin bu alt basamağında, bir bakıma, yeryüzü yaşamındaki gündelik ilişkiler meyve olarak olgunlaşır. Kişilerin ilgisinin gündelik ilişkilere yapışıp kalmış bu yönleri, iki yaşam arasındaki tinsel yaşamlarının büyük bir kısmını bu yörede geçirirler. – Fiziksel yaşamda birlikte olunan kişilerle, tinler-ülkesinde yeniden karşılaşılır. Ruhun fiziksel bedenden kaynaklanan özelliklerini yitirmesi gibi, ruhla ruhu birbirine bağlayan bağ da, yalnız fiziksel dünyada anlamı ve etkinliği olan koşullardan uzaklaşır. Ama fiziksel yaşamda ruhların ruhu olan her şey ölümden sonra yaşamını –tinler-ülkesinde– sürdürmeye devam eder. Elbette fiziksel koşullar için oluşturulmuş sözcükler, tinsel dünyada olup bitenleri anlatmaya yeterli değildir. Gene de şu tümleşik tümüyle doğrudur: Fiziksel yaşamda birbirlerine ait olan ruhlar, birlikteliklerini aynı biçimde sürdürmek üzere tinler-ülkesinde buluşurlar. – Bir sonraki yöre, yeryüzündeki *ortak yaşamın* düşünsel varlığının, aynı zamanda "tinler-ülkesinin" sıvı ögesi olarak aktığı yöredir. Fiziksel beden içinde dünya gözlendiği sürece yaşam, tek tek *varlıklara* bağlıymış gibi görünür. "Tinler-ülkesinde" ise bu bağdan sıyrılmıştır ve kan gibi tüm ülkeye yayılır. Orada her şeyi kapsayan, canlı bir bütün vardır. Yeryüzündeki yaşam sırasında bunun yalnızca bir yansımasını görmek olasıdır. İnsanın bütüne, evrenin birlik ve

uyumuna gösterdiği her türlü saygıda canlı düşünce bütünlüğünün bir yansıması vardır. İnsanların tüm *dinsel* yaşamı da, gene bundan kaynaklanır. İnsan, varoluşunun kapsamlı anlamını gelip geçici ya da tek tek alanlarda bulamayacağını sezer. Bu gelip geçici şeyleri, ebedi ve uyum içindeki bu bütünün bir “meseli” ya da sureti olarak görür. Bu bütüne hayranlık içinde, ona tapınarak bakar. Onun için dinsel ayinler düzenler. – “Tinler-ülkesinde” ise bu bütünlük yalnız suret olarak değil, gerçek biçimiyle, canlı bir düşünsel varlık olarak algılanır. Böylece insan, yeryüzünde yücelttiği bütün ile, gerçek anlamda birleşebilir. Dinsel yaşamın ve onunla bağlantılı her şeyin ürünleri bu yörede ortaya çıkar. İnsan, edindiği tinsel deneyim sonucu, kendi bireysel yazgısını, ait olduğu toplumun yazgısından ayırmaması gerektiğini nihayet öğrenir. Kendini bir bütünün örgeni olarak değerlendirmeye yeteneği burada gelişir. Dinsel duygular, temiz bir ahlâk geliştirmek için tüm çabalar, iki bedenlenme arasındaki dönemin büyük bir bölümünde bu yöreden güç alır. Ve insan, bu yönde daha gelişmiş yeteneklerle yeniden doğacaktır.

Birinci yöre, bir önceki fiziksel yaşamda, fiziksel dünyanın yakın bağlarıyla bağlanan ruhlarla beraber olma yeridir. İkinci yörede ise, bir başka anlamda kendini bir hissettiğin kişilerle karşılaşılır: Ortak bir hürmet, ortak bir inanç gibi. Hatırlatılmalı ki, geçmiş yörelerdeki tinsel deneyimler bir sonrakilerde de devam ederler. Yani insanın bu yörede ve daha sonraki yörelerde aile, dostluk vs. gibi bağlarından kopacağı anlamına gelmez. – “Tinler-ülkesinin” yöreleri de, “bölümler” olarak ayrılmaz, birbirine geçerler. İnsanın kendini yeni bir yörede bulması da, herhangi yüzeysel bir biçimde “içeri girmesinden” değil, o zamana kadar algılayamadıklarını algılayabilecek iç yetenekleri geliştirmesinden ötürüdür.

Tinler-ülkesinin üçüncü yöresi, ruh dünyasının ilk örneklerini içerir. Orada yaşayan her şey, burada canlı düşünsel varlıklar halindedir. İstek, dilek, duygu vs.nin ilk-

örnekleri buradadır. Ama "tinler-ülkesindeki" ruhsallığın, bencilliği yoktur. İkinci yörede yaşamın bir bütün olması gibi burada da tüm istekler, dilekler, isteklilik ve isteksizlik bir bütündür. Bir başkasının istek ve dilekleri, benimkilerden farklı değildir. Tüm varlıkların müşterek bir dünya oluşturmuş duyum ve duyguları, fiziksel havanın yeryüzünü sarması gibi, diğer her şeyi sarıp sarmalar. Bu yöre, aynı zamanda "tinler-ülkesinin" atmosferidir. İnsanın yeryüzü yaşamı sırasında insanlık ve birlik-telik için kendini adayarak yaptığı her şey burada meyvesini verir. Çünkü bu hizmeti, bu kendini adayıışı sayesinde "tinler-ülkesinin" üçüncü yöresinin bir yansıması olarak yaşamıştır yeryüzünde. İnsanlığın büyük hayırseverleri, büyük özverilerde bulunanlar, toplum için büyük hizmetler görenler, verici olma yeteneğini bu yörede kazanırlar. Bunun için, önceki yeryüzü yaşamlarında bu yöreye yakınlık duymalarını sağlayan özellikler geliştirmiş olmaları gerekir.

Görülüyor ki, "tinler-ülkesinin" anlatılan bu üç yöresi, altlarında yer alan dünyalarla, fiziksel ve ruhsal dünyayla belli bir bağlantı içindedirler. Çünkü bu dünyalarda fiziksel ya da ruhsal bir var olma kazanan her şeyin ilk-örnekleri, canlı düşünce varlıkları, burada bulunur. Dördüncü yöre –sözcüğün tam anlamıyla olmasa da– "saf tin yöresidir". Bu yöre, altında kalan üç yöreden ayrılır. Çünkü bu yörede, insanın yeryüzüne gelince hazır bulunduğu, ama kendisinin henüz katılamadığı fiziksel ve ruhsal ilişkilerin ilk-örnekleri bulunur. Gündelik yaşamın şartları, insanın *bu* dünyada hazır bulunduğu nesnelere ve varlıklara kilitlenir; *bu* dünyanın gelip geçici şeyleri, insanın gözünü ebedi ilk-kaynaklarına çevirtirler; ve kendisini özveriyle adadığı türdeşleri de varlıklarını insana borçlu değildirler. Fakat sanat ve bilim eserleri, teknik, devlet düzenleri, kısacası insanın tüm yeryüzüne kazandırdıkları, insan tininin özgün yapıtlarıdır. İnsanın kendi çabası olmadan, bütün bu fiziksel suretler yeryüzünde gerçekleşemezlerdi. Bu tümüyle insana ait yapıtların ilk-örnekleri "tinler-ülkesinin" dördüncü yöresinde bulunur.

– İnsanın yeryüzündeki yaşamı sırasında geliştirdiği bilimsel sonuçlar, sanat fikirleri ve yapıtları, teknik kavramlar, bu dördüncü yörede meyvelerini verir. Bu nedenle sanatçılar, bilim adamları, büyük mucitler, “tinler-ülkesinde” geçirdikleri süre içinde bu yöreden esinlerini soğurur ve dehalarını geliştirerek bir sonraki bedenlenmelerinde yeryüzü kültürüne daha güçlü katkılarda bulunmak üzere hazırlanırlar. – “Tinler-ülkesinin” dördüncü yöresi yalnızca olağanüstü insanlar için olduğu düşünülmemelidir. Hayır, orası *tüm* insanlar için önemlidir. Çünkü fiziksel yaşamda insanın gündelik isteklerini ve dileklerini aşan her şeyin ilk-kaynağı *bu* yörededir. Eğer insan ölümle yeniden doğum arasındaki sürede bu yöreden geçmeseydi, bir sonraki yaşamında kişisel sorunlarını aşan ve tüm insanlığa yönelen konularla ilgileneemezdi. – Yukarıda bu yörenin de *tam* anlamıyla “saf tinler-ülkesi” olarak adlandınamayacağı belirtilmişti. Çünkü insanların yeryüzündeki kültürel gelişmeleri terk ettiklerinde içinde bulundukları durum, tinsel varoluşlarını etkiler. “Tinler-ülkesinde” yalnızca, kendi yeteneklerinin, ve içine doğdukları halkın, ulusun, ülkenin vs. gelişmişlik düzeyinin meyvelerinden yararlanabilirler.

İnsan tini, “tinler-ülkesinin” daha yüksek yörelerinde artık her türlü yeryüzü zincirinden kurtulmuştur. “Saf tinler-ülkesine” yükselir. Burada tinin yeryüzü ile ilgili amaç ve erekleri ile karşılaşır. Her kristal, her ağaç, her hayvan ve insan yaratıcılığının her ürünü, tinin ereklerinin bir kopyasıdır. Ve insan, bedensel yaşamı süresince yalnızca kusursuz amaç ve ereklerin bu kusurlu kopyalarıyla yetinmek zorunda kalır. Tinler-ülkesinin her insan için özel bir ereği vardır. Ama insan herhangi bir bedenlenmesinde bu ereğin ancak bir kopyası olabilir. “Tinler-ülkesinde” bir tin olarak gerçekten ne olduğu bu yüzden, iki bedenlenme arasında bu ülkenin beşinci yöresine yükseldiği zaman ortaya çıkar. Burada ortaya çıkan, gerçek kendisidir.

Çeşitli bedenlenmelerde fiziksel varoluşlarda görülen

odur. Bu yörede insanın gerçek benliği özgürce yaşayabilir ve her yöne yayılabilir. Her bedenlenmede yeniden ortaya çıkan varlık bu benliktir. Bu benlik, tinler-ülkesinin daha aşağı yörelerinde oluşturulan yetenekleri beraberinde getirir. Böylece önceki yaşamların meyvelerini sonrakilere aktarır. Tüm önceki yaşamların sonuçlarının taşıyıcısı da odur.

Kendi'nin "tinler ülkesinin" beşinci yöresinde yaşarken, amaç ve ereklerle karşılaştığı belirtildi. Nasıl bir mimar planındaki eksikliklerinden ders alarak yeni planlar çizdiğinde bu eksikliklerden öğrendiklerini kullanırsa, benlik de önceki, inik dünyalardaki yaşamlarının sonuçlarından kusurlu olanları sıyrıp atar. Böylece "tinler-ülkesinin" artık birlikte yaşadığı ereklarını, önceki yaşamlarının sonuçlarıyla zenginleştirir – Elbette bu yöreden alınabilecek güç, benliğinin bedensel yaşam sırasında elde ettiği sonuçların ne kadarının ereklar dünyasına alınmaya uygun olduğuna bağlıdır. Yeryüzündeki varoluşu süresinde canlı bir düşünce yaşamı ya da eyleme dönüşen bir sevgiyle tinin ereklarını gerçekleştirmeye çalışmış bir benlik, bu yöreden büyük yararlar sağlayabilir. Yalnızca gündelik yaşamla ya da gelip geçici şeylerle uğraşanlar, ebedi dünya düzeninin ereklar arasında yer alabilecek hiçbir tohum ekmemiş olurlar. Az da olsa gündelik yaşamın sorunlarını aşan her şey, "tinler-ülkesinin" bu beşinci yöresinde meyve verir. Burada önemli olan, dünyada "ün kazanmak" gibi şeyler değildir. Aksine, en dar yaşam çemberinde en küçük bir bilinçlendirme bile, her biri tek tek, ebedi gelişmeye katkı sağlarlar. Burada alışılması gereken bir düşünce de, insanın bu yöredeki yargılarının fiziksel yaşamdakilerden farklı olması gerektiğidir. Örneğin beşinci yöre ile ilgili yönlerini geliştirmemiş birini ele alalım. İçindeki dürtü, bir sonraki fiziksel yaşamında, *yazgısında* (karma) aynı eksikliğin *etkilerinin* ortaya çıkması için, onda bir içtepi geliştirir. İnsan bundan sonraki yeryüzü yaşamında kara yazgı olarak değerlendirdiği, acı acı sızlandığı gelişmelerin, tinler-ülkesinin bu yöresinde, kendisi için kesinlikle elzem ol-

duğunu görür. –Beşinci yörede kendi gerçek kendinde yaşadığı için, daha alt dünyalardan kaynaklanan kılıflardan da sıyrılmıştır. Şimdi tüm bedenlenmelerinde yaşamış ve yaşayacak olanın ta kendisidir. Bu bedenlenmelere neden olan ve kendi benliğine mal ettiği ereklarin arasında yaşar. Kendi geçmişine bakar ve tüm yaşantılarının gelecekteki ereklarinin gerçekleşmesinde rol oynayacağını duyumsar. Geçmiş yaşantılarını anımsayabilme ve geleceğini önceden görebilme yetenekleri uyanır. –Görülüyor ki: Bu yazıdaki adıyla “tin-kendi”, geliştirilmiş olduğu oranda ve kendine özgü gerçekliğinde, bu yörede yaşar. Tin-kendi burada kendini eğiterek, yeni bir bedenlenmede tinsel ereklari yeryüzü yaşamında gerçekleştirmeye hazırlanır.

“Tin-kendi”, tinler ülkesine gelip gittikçe gelişir. Bu ülkede özgürce devinmeye başladığı oranda gerçek yurdunun burası olduğunu anlar. Tin olarak yaşamı, yeryüzü insanının fiziksel gerçekliği benimsediği gibi benimser. Tinler-ülkesinin bakış açılan artık tayin edici olur ve insan bilse de bilmese de, daha sonraki yeryüzü yaşamlarını belirler. Benlik kendini tanrısal dünya düzeninin bir örgeni alarak duyumsar. Özvarlığı, yeryüzü yaşamının engelleri ve yasalarından etkilenmez. Yaptığı her şeyin gücünü tinler-ülkesinden alır. Tinler-ülkesi, ama bir bütündür. Orada yaşayanlar, ebediliğin geçmişi nasıl yarattığını bilir ve ebedilikten yola çıkarak geleceği yönlendirebilir. Geçmişe bakış, yetkinliğe erer. Bu düzeye erişen insan, bir sonraki yaşamının amaçlarını kendisi belirleyebilir. Geleceğini, “tinler-ülkesi” içinden, gerçeğe ve tinselle uygun olması için etkiler. İnsan iki bedenlenme arasındaki ara dönemde tanrısal bilgeliği perdesiz görebilen yüksek varlıkların arasındadır. Çünkü onları anlayabilecek düzeye erişmiştir. “Tinler-ülkesinin” altıncı yöresinde insanın tüm yaptıkları *yeryüzünün gerçek varlığına* uygun niteliktedir. Artık onu ruhani kılanın peşinden koşmaz, bir tek dünya düzeni için doğru olanı izler. Tinler-ülkesinin yedinci yöresi, “üç dünyanın” sınırına götürür. İnsan burada daha yüksek dünyalardan da-

ha önce tanımlanan üç dünyaya görevli gönderilmiş “yaşam çekirdekleri” ile karşı karşıyadır. İnsan üç dünyanın sınırına vardığında, kendi “yaşam çekirdeğinin” içinde olduğunu kavrar. Bu, üç dünyanın gizemlerini çözdüğü anlamına gelir. Yani bu dünyaların tüm yaşamını anlar. Fiziksel yaşamın sıradan durumlarında ruhun, tinler-ülkesindeki (burada açıklanan) yaşantılarını sağlayan becerileri bilinmez. Bu beceriler, fiziksel dünyanın bilinci ni oluşturan bedensel organların bilinçaltında etkindirler. *Bu* dünyada algılanamamalarının nedeni de budur. Göz de, içinde çevresini görmesini sağlayan güçler olduğundan, *kendini* göremez. Doğum ile ölüm arasındaki bir insan yaşamının hangi oranda önceki yeryüzü yaşamlarının bir sonucu olabileceğini değerlendirmek istiyorsak, önce kendi doğası içinde kabullenmek zorunda olduğumuz bu yaşamdaki bir bakış açısının, değerlendirme için yeterli olmayacağını göz önünde bulundurmak gerekir. Bu bakış açısıyla bir yeryüzü yaşamı, örneğin acı ve eksikliklerle dolu görünürken, bu yaşamın dışından bir bakış, *özellikle* bu durumun, yani acı ve eksiklerin başka yaşamların bir sonucu olduğunu gösterebilir. Daha sonraki bir bölümde açıklanacak olan kavrayış yolu ile ruh, bedensel yaşamın şartlarından kurtulur. Böylece ölümle yeniden doğma arasındaki yaşantılarını *imgesel* bir biçimde algılayabilir. Böyle bir algılayış, “tinler-ülkesinin” burada olduğu gibi, ana çizgileriyle açıklanabilmesini sağlar. Anlatılanları doğru bir ışıktaki görebilmek için ise, ruhun saf tinsel yaşamı ile fiziksel bedendeki durumlarının çok farklı olduğu unutulmamalıdır.

V. Fiziksel Dünya ve Ruh-Tin Ülkeleri ile İlişkisi

Ruh dünyası ve tinler-ülkesinin oluşumlarının dış duyu- larla algılanmaları olanaksızdır. Üçüncü dünyayı ise, bu duyu- larla algılanabilen nesneler oluşturur. İnsan bedensel yaşamı sırasında aynı zamanda üç dünyada birden yaşar. Duyusal dünyanın nesnelerini algılar ve onları et-

kiler. Ruh dünyasının oluşumlarıysa, sempati ve antipati yoluyla insanı etki altına alırlar; kendi ruhunun eğilim ve itişleri, dilek ve arzulan da; ruh dünyasını dalgalandırır. Şeylerin tinsel özvarlıkları ise insanın düşünce dünyasında yansır; kendisi de düşünen bir tinsel varlık olarak, tinler-ülkesinde yer alır ve dünyanın bu yöresinde yaşayan tüm şeylerin can yoldaşısıdır. – Bundan da anlaşılacağı gibi duyusal dünya, insanı çevreleyen dünyaların yalnızca bir bölümüdür. Bu bölüm, belli bir bağımsızlık içinde insanın genel çevresinden ayrılır, çünkü bu dünyaya ait olan, ama ruhsalın ve tinselin dikkate almadığı duyulan algılayabilirler. Suyun üstünde yüzen bir parça buzun, sudan oluştuğu halde bazı özelliklerinden ötürü ondan ayrıştığı gibi, duyusal nesneler de kendini sarmalayan ruhsal ve tinsel dünyaların örgenidirler, ancak onu duyularla algılayabilir yapan bazı özellikleri ile onlardan ayrılırlar. Az çok imgesel bir anlatımla, yoğunlaşmış ruh ve tin oluşumları oldukları söylenebilir. Bu yoğunlaşma sonucu duyularca algılanabilirler. Evet, nasıl buz, içinde su olan bir biçimse, duyusal varlıklar da ruhsal ve tinsel varlıklardan oluşan biçimlerdir. Bu kavranırsa, buzun içindeki su gibi, tin ve ruh dünyasının da duyusal dünyaya dönüşebileceği anlaşılır.

Bu bakış açısı, insanın duyusal şeyler üzerine neden düşünebildiğini de açıklar. Her düşünen insanın sorması gereken bir soru vardır: Bir taş üstüne düşündüklerimiz o taşın kendisi ile ilişkisi nedir? Dış doğayı derinlemesine gözleyen insanlar için bu soru tamamen net, tinsel gözünün önünde canlanır. Böyleleri, insanın düşünce dünyası ile doğanın yapısı ve donatımının uzlaştığını duyumsarlar. Büyük astronom **Kepler**, bu uyumu güzel bir biçimde dile getirmiştir: “Gerçek şu ki, insanı astronomi çalışmaya çağıran tanrısal buyruk, yeryüzüne yazılmıştır. Gel gelelim sözcüklerle, hecelerle değil, ama insan duyularının ve kavramlarının, göksel cisimler ile gökyüzü koşullarının arasındaki bağlantıyı kavramaya uygun olması sayesinde.” – Duyusal dünyanın nesneleri yoğunlaşmış tinsel varlıklar olduklarından, düşüncele-

riyle bu varlıklara yükselen insan, nesneleri anlayabilir. Duyusal şeyler, tin dünyasından kaynaklanır ve tinsel varlıkların sadece başka bir *biçimidirler*; insan şeyler üstünde düşündüğünde, içsel bakışı yalnızca arada sırada ruhsal biçimden tinsel biçimin ilk-örneklerine yönelir. Bir şeyi düşünerek anlamak, kimyacının katı bir nesneyi sıvı durumuyla incelemek için, önce ateşte ısıtarak eritmesine benzer.

Tinler-ülkesinin çeşitli yörelerinde duyusal dünyanın tinsel ilk-örnekleri bulunur (karşılaştı s. 113). Bu ilk-örnekler beş, altı ve yedinci yörelerde henüz canlı tohumlar halindeyken dört alt yörede tinsel oluşumlara dönüşürler. İnsan tini, düşünceyle duyusal şeyleri anlamaya çalıştığında bu tinsel oluşumların gölgemsi bir kopyasını algılar. Bu oluşumların nasıl yoğunlaşıp duyusal dünyayı oluşturdukları ise, çevresini tinsel anlamda kavramak isteyen için önemli bir sorudur. – İnsan duyusal gözlemiyle çevresini, birbirinden belirgin bir biçimde ayrılan dört evrede tanır: Bunlar mineral, bitkisel, hayvansal ve insansal evrelerdir. Mineraller yöresi duyularla algılanır ve düşünerek anlaşılır. Mineral bir nesne üzerinde düşünülduğünde iki şeyle karşılaşılır: Duyusal nesne ve düşüncesi. Buna göre duyusal nesnenin yoğunlaşmış bir düşünsel varlık olduğu söylenebilir. Mineraller birbirlerini dışardan etkiler: Isıtır, aydınlatır, eritir vb. Bu dıştan etkileyiş, düşüncelerle dile getirilebilir. İnsan minerallerin bazı yasalara uygun olarak birbirlerini dışardan nasıl etkilediklerini düşünür. Böylece tek tek düşünceler gelişip tüm mineraller dünyası ile ilgili bir görüşe varılır. Bu görüş, tüm fiziksel mineraller dünyasının ilk-örneğinin bir yansımasıdır. Asıl biçimi tinler-ülkesinde bulunur. – Bitkiler dünyasında nesnelerin birbirlerini dışarıdan etkilemelerine büyüme ve üreme eklenir. Bitki büyür ve benzerlerini oluşturur. Burada insanın mineraller dünyasında karşılaştıklarına bir de *yaşam* eklenir. Bu gerçeğin anımsanması, konunun anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Bitkinin kendine *canlı biçimini* verecek ve bu biçimi benzeri bir varlıkta yineleyecek gücü vardır. Gaz

ve sınırlarda karşılaştığımız biçimlenmemiş madensel özdoklerle bitkiler dünyasının canlı biçimlerinin tam arasında kristallerin biçimi yer alır. Kristalde, biçimsiz mineral dünyasından, kendini biçimlendirebilen canlı bitkiler alemine geçişi görebiliriz. – Biçimlenmenin bu dış duyusal süreci –gerek mineral gerekse bitkilerde– salt tinsel bir gelişmenin duyusal yoğunlaşmasıyla ortaya çıkar. Bunun için tinler-ülkesinin üç üst yöresindeki tinsel tohumların daha alt yörelerde tinsel biçimler oluşturmaları gereklidir. Kristalleşme olayının tinsel ilk-örneği ise, biçimsiz tinsel tohumun, *biçimlenmiş* oluşuma geçiş sürecidir. Bu geçiş süreci, sonuçları duyularca algılanabilir bir biçimde yoğunlaşırsa, fiziksel dünyada madensel kristalleşme olarak görülür. – Gerçi bitki yaşamında da biçimlenmiş bir tinsel tohum bulunur. Ama burada biçimlenmiş varlığın yalnızca canlı biçim verme yeteneği kalmıştır. Kristalde tinsel tohum, biçimlenmesi ile yapıcı yeteneğini yitirir. Ortaya çıkan biçimle birlikte yetenek de harcanmış olur. Bitkinin ise hem bir biçimi hem de biçimleme yeteneği vardır. Bitkisel yaşamda, tinler-ülkesinin üst yörelerinden kaynaklanan tinsel tohumların özellikleri korunur. Demek ki bitki, hem kristal gibi bir biçimdir, hem de biçimleme yeteneği vardır. Bitkide, ilk-örneklerin aldığı biçim dışında, daha üst tinsel varlıklardan kaynaklanan bir biçim daha etkindir. Duyular yalnız bitkinin tamamlanmış biçimini algılayabilir. Bitkiler dünyasında bitkiye yaşam veren yapıcı özvarlıklar, duyularla algılanamaz. Fiziksel göz, bugün küçük, bir süre sonra da büyük bir zambak görür. Küçükü büyüten yapıcı gücü ise göremez. İşte bu yapıcı güç, bitkiler dünyasının duyularla algılanamayan bölümüdür. Tinsel tohumlar, biçimler dünyasında etkin olmak üzere bir basamak aşağı inerler. Tinbilimde asal evrenlerden söz edilir. Henüz hiçime kavuşmamış tinsel ilk-biçimler, *birinci asal evren*, bitkilerin büyümesini sağlayan gözle görünmez güç-özvarlıkları da, *ikinci asal evren* adını taşırlar. – Hayvanlar dünyasında büyüme ve üreme yeteneklerine duyum ve güdü de eklenir. Bunlar *ruh dünyasının* dışavuru-

rumlandır. Bu özellikleri taşıyan. bir varlık, ruh dünyasının bir parçasıdır, onunla karşılıklı etkileşir. Hayvansal bir varlığın gösterdiği her duyum ya da güdü, hayvan ruhunun derinliklerinden kaynaklanır. Biçim, duyu ya da güdüye oranla daha kalıcıdır. Denebilir ki, bitkinin değişken biçimiyle kristalin dondurulmuş biçimi arasındaki fark, duyum yaşamı ile daha kalıcı canlı biçimin farkı oranındadır. Bitki biçim yapıcı gücü ile giderek açılır, yaşamı boyunca yeni biçimler kazanır. Önce kök salar, sonra yaprak ve çiçekleri geliştirir. Hayvan ise, kendi ölçüsünde tamamlanmış bir biçimin içine kapanıp, değişken duyum ve itki yaşamını geliştirir. Ve bu yaşamın varoluş nedeni ruh dünyasından kaynaklanır. Nasıl büyüyüp üreyen bitki ise, duyup güdüler oluşturan da hayvandır. Hayvanda biçimsiz olup durmadan yeni biçimler geliştiren bu duyum ve itkilerdir. Bunların ilk-örnekleri, tinler-ülkesinin üst yörelerinde bulunur. Ama etkinlikleri ruh dünyasındadır. Böylelikle hayvanlarda büyüme ve üremeyi sağlayan duyulara görünmeyen güç-varlıklarına başkaları eklenir. Bu varlıklar, ruhsal dünyada bir basamak daha aşağı inmişlerdir. Hayvanlar aleminde duyumlan ve güdüleri etkileyen ustabaşları, ruhsal biçimlere bürünen şekilsiz özvarlıklardır. Bu varlıklar, hayvansal biçimlerin asıl yaratıcılarıdır. Bağlı oldukları yöreye tinbilimde *üçüncü asal evren* denir. – İnsanda, bitki ve hayvandakilerin yanı sıra, duyumları tasarım ve düşüncelere dönüştürme, itkilerini düşünerek düzenleme yeteneği vardır. Bitkide biçim, hayvanda ruhsal güç olarak görünen düşünce, insanda düşüncenin kendisi olarak, kendi öz biçimiyle ortaya çıkar. Hayvan ruh, insansa tindir. Bunun için tinsel özvarlık, bir basamak daha aşağı iner. Hayvanda ruh, yapıcıdır. İnsanda ise, tümüyle duyusal özdek dünyasına iner. Tin, insanın fiziksel bedeni içinde yer alır. Ve duyusal bir kılıfın içinde olduğundan, tinsel özvarlığın yalnızca gölgemsi bir yansıması, yani onun düşüncesi olarak gözükebilir. Tinin insanda görülebilmesi için fiziksel beyin gereklidir. – Ama tin de buna karşılık insanın gerçek özvarlığı olmuştur. İnsanda bi-

çimlenmemiş tinsel özvarlığın aldığı biçim düşüncedir, bitkide biçim, hayvanda ruh olduğu gibi. Düşünen bir varlık olan insanda, kendinden başka asal evren etkin değildir. Kendi asal evreni, fiziksel bedeninde etkindir. Biçimsel ve duysal özelliklerini ise, bitki ve hayvanda olduğu gibi, diğer asal evrenler sağlar. Düşünce yapısı insanda tümüyle fiziksel bedeninin içinden oluşturulmuştur. Tin yapısında, yani yetkinliğe varmış sinir sistemi ve beyinde, bitki ve hayvanda gözle görülmeyen güç-özvarlığı duysal olarak algılanır. Hayvanın benlik duygusu, insanınsa benlik bilinci olmasının nedeni budur. Tin, hayvanda kendini ruh olarak duyar; henüz tin olduğunun bilincinde değildir. İnsanda ise tin, tin olduğunun farkına varır; her ne kadar fiziksel nedenlerden ötürü tinin gölgemsi bir yansıması, yani düşünce biçiminde olsa da. – Bu anlamda üç dünya, şu örgenlere ayrılır: 1– Biçimlenmemiş ilk-örneklerin evreni (birinci asal evren). 2– Biçim yapıcı varlıkların evreni (ikinci asal evren.). 3– Ruhsal varlıkların evreni (üçüncü asal evren). 4– Yaratılmış biçimlerin evreni (kristal biçimleri). 5– Biçimlerini duyuların algıladığı, aynı zamanda biçimi yapıcı varlıkların etkin olduğu evren (bitkiler evreni). 6– Biçimlerini duyuların algıladığı, aynı zamanda biçim yapıcı ve ruhsal bir yaşamı olan varlıkların etkin olduğu evren (hayvanlar evreni). 7– Biçimleri duyuların algıladığı, ama biçim yapıcı ve ruhsal bir yaşamı olan varlıkların henüz etkin olduğu ve tinin düşünce biçiminde duysal dünyada yer aldığı evren (insan evreni).

Böylece, bedende yaşayan insanın temel bölümlerinin tinsel dünya ile bağlarını görmüş olduk. Fiziksel beden, eter-beden, duyan ruh bedeni ve anlak ruhunu tinner-ülkesinin fiziksel dünyada yoğunlaşmış ilk-örnekleri olarak değerlendirmek gerekir. Fiziksel beden, insanın ilk-örneğinin, duyularla algılanır duruma gelinceye kadar yoğunlaşmasıyla oluşur. Bu nedenle fiziksel beden, birinci asal evrenin yoğunlaşmış bir varlığı olduğu da söylenebilir. Eter-bedense, etkinliği duysal evreni kapsa-

dığı halde duyularla gözlenemeyen bir varlığın bedene can vermesiyle oluşur: Bu özvarlık tümüyle nitelendirilmek istenirse, her şeyden önce tinler-ülkesinin en yüksek yörelerinden kaynaklandığı, sonra ikinci yörede yaşamını ilk-örneği olarak biçimlendiği belirtilmelidir. Duyusal dünyayı bu biçimiyle etkiler. Duyan ruh-bedeni oluşturan özvarlıksa, tinler-ülkesinin en yüksek yörelerinden kaynaklanır, üçüncü yörede kendini ruh dünyasının ilk-örneği olarak biçimlendirir, bu biçimiyle fiziksel dünyayı etkiler. Anlak ruhu, düşünen insan ilk-örneğinin kendini tinler-ülkesinin dördüncü yöresinde düşüncelelere dönüştürmesi ve düşünen insan olarak duyusal dünyada aracısız görünmesiyle oluşur. – İnsan böylece duyusal dünyada yer alır; tin bu şekilde kendi fiziksel, eter ve duyumsayan-ruh bedenlerinde çalışıp, anlak ruhunda kendini gösterir. – Demek ki, insanın üç alt örgeninde bir anlamda kendi dışında sayılan ilk-örnekler biçimlenerek çalışırlar; anlak ruhuyla ise insan kendi üstünde (bilinçli) çalışmasına başlar. – Fiziksel bedenini oluşturan özvarlıklar, doğada mineralleri oluşturanlarla aynıdır. Eter-bedeninde bitkiler, ruh bedeninde ise hayvanlar evreninde yaşayan özvarlıklar etkindir. Bu varlıkların etkinlikleri bu evrenleri kapsarsa da duyularla algılanamazlar.

Çeşitli dünyalar bu şekilde birbirlerini etkilerler. İnsanın içinde yaşadığı dünya bu etkileşimin bir ifadesidir.

•

Duyusal dünya bu anlamıyla kavrandığında, doğanın dört evreninin ötesindeki farklı türdeki varlıklar da anlaşılmaya başlanabilir. Bu tür özvarlıklar için bir örnek halk-tinidir. Halk-tini duyularla gözlenemez. Ama bir halkın ortak duyum, duygu ve eğilimlerinde yaşar. Bu özvarlık, duyusal anlamda bedenleşmez. İnsanın, bedenini biçimlendirmesi gibi o da kendi bedenini ruhsal özedeklerden oluşturur. Halk-tinin ruhsal bedeni, halkın fertlerini teker teker bir bulut gibi sarar. Etkisi ise içinde yaşayan insanların ruhlarda, bireysel olmayan ortak

özelliklerde görülür. Halk-tini, böyle tasarlanmadığı sürece varlıksız ve cansız bir imge, bir soyutlama olarak kalacaktır. – Zaman tini için de benzeri şeyler söylenebilir. Evet, böylece tinsel bakış açısı genişler ve insanı –duyulanla algılamasa da– onu çevreleyen inik ya da yüksek, çeşitli özvarlıklara yöneltir. Tinseli görebilen kişiler bu özvarlıkları algılayabilir ve tanımlayabilirler. Bu tür varlıkların daha alt türleri: Semender (ateş tinleri), Sylphus* (hava tinleri), Undine** (su tinleri) ve Gnomen*** (toprak tinleri) olarak tanımlanırlar. Bu tanımlamaların, altlarında yatan gerçeklerin bir *kopyası* olmaksızın uzak olduğunu söylemek herhalde gereksizdir. Eğer öyle olsaydı, bu varlıkların dünyası tinsel değil, kaba duyusal dünya olurdu. Ne var ki bu tinsel gerçeklikler ancak benzetmeler ya da karşılaştırmalarla açıklanabilir. Bu nedenle yalnız duyusal gözleme güvenenlerin bu tür varlıkların çarpık bir düşlem ya da boş inancın ürünleri olarak görmeleri doğaldır: Bu varlıklar, duyusal bir bedenleri olmadığından doğal olarak duyularla da algılanamazlar. Gerçek olduklarına değil, duyularla algılanabileceklerine inanmak boş inançtır. – Dünya oluşumunda etkilik gösteren bu biçimdeki varlıklara, ancak bedensel duyuların ötesi, yüksek dünya bölgelerine girildiğinde, karşılaşılır. Böyle tanımlamalarda tinsel gerçekliklerin imgelerini görenler değil, bu imgelerin var olduğunu sananlarla, imgeleri yadsıdıkları için tini de yadsımaları gerektiğini sananlar boş inançlıdır. – Ruh dünyasına kadar inmeden, kılıflarını yalnızca tinler-ülkesinin oluşumlarından ören varlıkların varlığını da kaydetmemiz gerekiyor. İnsanın onları algılayıp ilişki kurabilmesi için tinsel göz ve kulağını geliştirmesi gerekli. – Ancak böyle bir gelişmeden sonra insanın o zamana kadar anlam veremedik-

* Cin ve peri arasında doğaüstü erkek yaratık... Ünlü düşünür Dr. Paracelsus, varsaydığı *ruh*'lara bu adı takmıştı. (Ed. n.)

** İskandinav dinlerinde, denizcileri kendilerine çektiklerini ve kristal saraylarına götürdüklerine inanılır. (Ed. n.)

*** Peri masalarında yer altında yaşayıp oradaki hazinelere bekçilik eden cüce; bu cüceyi temsil eden (taş ve plastik) heykel. (Ed. n.)

leri anlam kazanır. Çevresi aydınlanır, duyuşal dünyadaki etkilerin nedenlerini görmeye başlar. Tinsel gözü açılmadan önce tümüyle yadsıdığı ya da "yerde ve gökte, sizin okul ukalalığınızın düşünde bile ulaşamayacağı kadar çok şey var", sözüyle yetindiği gerçekleri kavrar. İnce –tinsel– duyguları olan kişiler, çevrelerinde duyu ötesi bir dünyanın varlığını sezinlemeye başlayınca, nesneler arasında yolunu bulmaya çalışan bir kör gibi rahatsızlık duyarlar. Ancak varoluşun bu yüksek yörelerinin açıkça kavranması, gelişmelerin iyice anlaşılması, insanı güçlendirip gerçek varoluş nedenine yönlendirebilir. İnsan kendini bu anlamda geliştirdiği, duyu-ötesini algılayabildiği zaman, bu gelişmeden *önceki* yaşamını "dünyanın düşünüyü görmek" olarak değerlendirir.

VI. Düşünme Biçimleri ve İnsanın Aurası

Her üç dünyadaki herhangi bir oluşumun insan açısından gerçeklik olabilmeleri, bunları algılamaya elverişli yetenek ya da organlarının bulunmasına bağlı olduğu söylendi. İnsanın mekândaki bazı gelişmeleri ışık olarak algılayabilmesi, eğitilmiş bir göz sayesinde olasıdır. Bir gerçekliğin kendini dışa vurma oranıysa, onu algılayan varlığın duyarlılığına bağlıdır. Bu nedenle insan hiçbir zaman, sadece algılayabildiğinin gerçek olduğunu ileri sürmez. Çünkü gerçek olan pek çok şeyi algılamaya elverişli organları olmayabilir. – Ruh dünyası ve tinler ülkesi, duyuşal dünya gibi, hatta daha yüksek bir anlamda gerçeklerdir. Gerçi hiçbir duyuşal göz, tasarımları ya da duyguları göremez; ama onlar gerçeklerdir. İnsan dış duyuşlarıyla bedensel dünyayı algıladığı gibi tinsel organlarıyla da duygu, itki, içgüdü, düşünce ve benzerlerini algılayabilir. Örneğin fiziksel göz nasıl bazı mekânsal değişimleri renk olarak algılıyorsa, iç duyularla da söz konusu ruhsal ve tinsel gelişmeleri, renk görünümüyle benzeşen görünümde algılayabilir. Burada söylenenleri tümüyle anlayabilmek için bir sonraki bölümde açıklanan

kavrayış yolunda ilerlenmesi ve böylelikle iç duyuların geliştirilmesi gereklidir. Bunu başaran birisi için çevresindeki ruh dünyası ve ruhsal görünüm, tinsel alanda da tinsel görünüm, duyu üstü görülebilirlik kazanır. O zaman, başka varlıklarda algıladığı duyguları, duyumsayan varlıktan yayılan ışınlar olarak görebilir; ilgisini yönelttiği düşüncelerin ise, tinsel mekânda yayıldıklarını fark eder. Bir insanın bir başkasıyla ilgili düşünceleri, onun için algılanabilir bir harekettir. Bir düşüncenin içeriği, o şekliyle *yalnızca* düşünenin ruhunda yaşar; ama bu içerik, tin dünyasında etkilere yol açar. İşte *bunlar* tinsel gözün algılayabildiği hareketlerdir. Bir insanın düşündükleri, maddeten var olan bir gerçeklik olarak diğer insana doğru akar ve onun tarafından da algılanır. Bu düşüncenin öbürünü nasıl etkilediği de tinsel dünyada algılanabilir bir süreç olarak yaşanır. Bu nedenle, tinsel duyulan kapalı olan birinin algıladığı fiziksel insan, tüm insanın yalnızca bir bölümüdür. Bu fiziksel insan, ruhsal ve tinsel yayılmanın merkezi olur. "Gören" kişinin önüne yayılan zengin ve çok yönlü bir dünyaya, burada ancak biraz değinmek mümkün. Normalde yalnızca dinleyeninin düşünsel-anlayışı içinde yaşayan insansal bir düşünce, örneğin tinsel algılanabilir bir renk görünümü olarak ortaya çıkmakta. Bu renk, düşüncenin karakterine uygundur. İnsanın duyusal itkilerinden kaynaklanan bir düşüncenin rengi, saf idrak, soylu güzellik ya da ebedi iyiliğin etkisi altındaki bir düşüncenin hizmetindeki renkten farklıdır. Duyusal yaşamdan kaynaklanan düşünceler, ruhsal dünyaya kırmızının tonlarında yayılırlar.* Düşüneni daha yüksek bir kavrayışa erdiren düşünce güzel, aydınlık bir sarı rengindedir. Kendini adan sevgiden kaynaklanan düşünce ise, olağanüstü güzel pembemsi kırmızı bir tonda ışıldar. Bir düşüncenin içeriği kadar ne ölçüde kesin olup olmadığı da duyu üstü görünümünde ortaya çıkar. Düşününün açık seçik dü-

* Burada söylenenler, büyük yanlış anlaşılmalara yol açabilir. Bu nedenle yeni basımda konu ile ilgili kısa eke bakılmasında yarar vardır. (Bkz. s. 173)

şüncesi belirgin bir çerçeve kazanırken, kanşık bir tasarımla silik, bulutumsu bir oluşum görünümündedir.

Ve insanın ruhsal ve tinsel özvarlığı, bu şekilde, *bütün* insanın duyuüstü bölümü olarak ortaya çıkar.

“Tinsel gözle” gözlendiğinde, fiziksel insanın eylem içindeyken çevresinde ışıyan ve onu bir bulut gibi saran (oval bir biçimde) renk etkileri *insanın aurasını* oluşturur. Auranın büyüklüğü insandan insana değişir. Ama gene de –ortalamada– *bütün* insanın iki misli büyük ve dört misli geniş bir görünüm kazandığı söylenebilir.

Aurada pek çok değişik renk tonu akar. Ve bu akış, insanın iç yaşamının gerçeğe uygun bir resmini çizer. İç yaşam gibi renk tonları da değişkendir. Ama yetenek, alışkanlık, karakter vasıfları gibi özellikler ise kalıcı, temel renk tonları olarak gözükürler.

Bu kitabın bir sonraki bölümünde açıklanan “kavrayış yolunun” serüvenlerine henüz uzak duranlar, burada “aura” olarak adlandırılan özvarlıklar ile ilgili pek çok yanlış görüşe kapılabilirler. Örneğin ruhun, burada. “renkler” olarak sözü geçenleri, gözün fiziksel renkleri gördüğü gibi algıladığı sanılabilir. Bu anlamda “ruhsal bir renk” ancak bir sanrı olabilir. Tinbilimin, ama “sanırlarla” en ufak bir ilişkisi yoktur. Burada söz konusu olanlar ise, kesinlikle bu tür izlenimler değildir. Doğru bir imge oluşturabilmek için şu göz önünde bulundurulmalıdır: Ruh, *fiziksel* bir rengi algıladığında, yalnız *duyuşsal bir izlenim* edinmez; algı aynı zamanda *ruhsal bir yaşantıya* yol açar. Bu ruhsal yaşantı, ruhun –göz yoluyla– sanı ya da maviyi algılamasına göre değişir. Bu yaşantıya “sarıda yaşamak” ya da “mavide yaşamak” diyelim. Kavrayış yoluna girmiş olan bir ruh ise aynı şekilde “sarıda yaşanmışlığı” başka varlıkların hareketli ruhsal yaşantılarına karşı, “mavide yaşanmışlığı” ise kendini adayan bir ruh havasına karşı yaşar. Belirleyici olan, “gören kişinin” bir başka ruhun tasarımını fiziksel dünyada “mavi”yi gördüğü gibi görmesi, örneğin bir perdeye “mavi” demesi gibi değil, tasarımı “mavi” olarak adlandırmasını

haklı çıkaran bir serüveni olmasıdır. *Önemli* olan bir başka şey daha var: "gören kişi" bu serüveninde, bedensiz bir serüven ile karşı karşıya olduğunu ve böylelikle algılamaların insan bedeni aracılığı ile *aktarılmadığı* bir dünyadan söz etme olanağı bulmuş olduğunun bilincindedir. Bu sözû edilenin göz önünde bulundurulması gerekmele birlikte, "gören kişi" için "auradaki" "maviden" "san" ya da "yeşil"den söz etmek son derece doğaldır.

Aura, insanların değişik huy, yaratılış ve karakterlerine göre çok çeşitlilik gösterir; tinsel gelişmelerinin derecesine göre de değişiktir. Tümüyle hayvansal itkilerin yönlendirdiği bir insanın aurası, düşünceli birisinden tamamen farklıdır. Dindar birinin aurasıyla, yalnız gündelik yaşamın olaylarıyla uğraşan bir insanınki de hiç benzeşmez. Aura, bunun yanı sıra, tüm değişken ruh hallerini, eğilimleri, sevinçleri ve acıları da yansıtır.

Renk tonlarının anlamlarını ayırt edebilmek için farklı ruhsal yaşantıların auralarını birbirleriyle karşılaştırmak gerekir. Önce güçlü duygulanımların belirlediği ruhsal yaşantıları ele alalım. Bunlar iki türe ayrılır; birincisinde ruhu bu duygulanımlara, insanın hayvansal yapısı sürükler; ikincisi ise, rafine bir biçim alan, tabiri caizse üzerinde düşünülmesi sonucu etkilenenlerdir. Birinci tür yaşantılarda auranın belirli bölümleri özellikle kahverengi ve kırmızımsı sarı rengin tüm tonlarının akımlarıyla kaplanır. Daha ince duygulanımlarda ise aynı yerler daha açık ton kırmızımsı sarı ve yeşil ile kaplanır. Yeşil renginin, zekânın artmasıyla çoğaldığı söylenebilir. Çok akıllı olmalarına rağmen akıllarını hayvansal itkilerinin hizmetinde kullanan insanların auralarında da en etkin renk yeşildir. Ama bir yeşile, duruma göre çok ya da az kahverengi ile kahverengimsi kırmızı karışır. Akıllı olmayan insanların auraları ise kahverengimsi kırmızı ve hat-ta koyu kan kırmızısı renk akıntıları gösterir.

Dingin, dengeli ve düşünceli ruh hallerinde ise auranın görünümü çok daha başkadır. Kahverengi ve kırmızı-

zımsı tonlar yerlerini yeşilin çeşitli tonlarına bırakırlar. Kafa gücü harcandığında auranın hoş bir yeşil tonu vardır. Yaşamın her durumuyla baş edebilen kişilerin auraları da bu renktedir.

Kendini adayışın rengi, mavinin çeşitli tonlarıdır. Bir insan kendini bir amaca adadığı oranda mavi tonlar etkinlik kazanır. Bu tür insanlar da ikiye ayrılır: Fazla düşünme alışkanlığı olmayan edilgen ruhların, dünyanın gelişimine katabilecekleri tek özellikleri "iyi huylarıdır". Onların auraları, güzel bir mavi renkte parlar. Kendini adanmış dindar yaratılışların auraları da aynı görünümündedir. Başkalarının acılarını paylaşan, anlayışlı kişilerin, var olmalarının anlamını iyilik etmekte bulanların da, benzer auraları vardır. Eğer bu insanlar ayrıca da akıllıysalar, mavi ve yeşil akımlar birbirini izler, ya da mavi yeşilimsi bir ton alır. Edilgenlere karşın etkin ruhlarda auranın mavisinin özelliği, içten açık tonda renklerle aydınlanmasıdır. Parlak buluşlar, verimli düşünceler üretebilen insanların auraları, merkezdeki bir noktadan yayılan açık renk tonlarda ışıldarlar. Özellikle "bilge" oldukları söylenen insanların ve dediğimiz gibi, verimli düşüncelerle dolu olanların auraları böyledir. Genelde tinsel etkinlik içten dışa yayılan ışınlar görünümündeyken, hayvansal yaşamdan kaynaklanan her şey, karışık bulutlar gibi aurayı sarar.

Ruhun eylemlerinin, kendi hayvansal güdülerinden ya da idealist, nesnel ilgilerden kaynaklanmaları, aura oluşumlarının renklerini belirler. Parlak buluşlarıyla duyusal tutkularını doyuran yaratıcı bir kafa koyu mavimsi kırmızı tonlarda, düşüncelerini her türlü bencillikten uzak nesnel ilgi alanlarına adayanlar ise açık kırmızı-mavi tonlarda görünürler. Soylu bir kendini adayışla kendini feda edebilme yeteneğinin eşlik ettiği tinsel bir yaşam, pembemsi kırmızı ya da açık menekşe renklerini yansıtır.

Ruhun yalnızca genel durumu değil, tüm gelip geçici duygulanımlar, ruh halleri ve diğer iç yaşantılar aurada

renk akımları olarak görülürler. Ani bir öfke patlaması kırmızı akımlara, ani feveran olarak kendini gösteren gururun kırılması da koyu yeşil bulutlara neden olur. – Ama renkler her zaman düzensiz bulutlar görünümünde değildir; düzenli, sınırları belirli biçimler de alabilirler. Örneğin gelip geçici bir korkuya kapılmış birisinde auranın tepeden aşağıya mavimsi kırmızı parıltılı, mavi, dalgalı çizgilerle kaplandığı izlenir. Bir olayı gerilim içinde bekleyen birinde ise kırmızimsı mavi çizgilerin daireler halinde durmadan içten dışarıya doğru yayıldıkları görülür.

Sağın bir tinsel algılama yeteneğiyle, insanın dışarıdan aldığı tüm duyumlar izlenebilir. Her dış izlenimin heyecanlandığı kişilerde küçük, mavimsi kırmızı nokta ve lekeciklerin hiç durmadan aurada parıldadıkları görülür. Bu noktacılar, canlı bir duyum gücü olmayan insanlarda turuncumsu sarı ya da güzel bir sarı renk alırlar. Kişinin “dalginlığı” mavimsi-yeşilimsi, az ya da çok değişken biçimlerde lekeler olarak görünür.

Daha yüksek düzeyde bir “tinsel seyretme”, insanın çevresinde yayılan ve parıldayan “aura”da üç tür renk görünümü ayırt eder. Birinci tür renklerin saydam olmayan, donuk bir görüntüleri vardır. Gerçi bu renkleri fiziksel gözün algıladığı renklerle kıyasladığımızda gene de uçucu ve saydam görünürler. Duyuüstü dünyada ise kapladıkları alanın saydamlığını örten bir çeşit sis oluştururlar. – İkinci tür renkler aynı zamanda ışıktırlar. Kapladıkları mekânı aydınlatır ve tümüyle ışık olur, içinde bulundukları mekânın kendisini de bir ışık alanına dönüştürler. – Üçüncü tür renkler ise, ilk ikisinden çok farklıdır. Çünkü bunların ışık saçan, parıldayıp ışıldayan bir yapıları vardır. Kapladıkları alanı yalnız aydınlatmaz, parlayıp ışmasını da sağlarlar. Bu renklerde sürekli eylemde ve devinimde olma özelliği vardır. Öbür renkler üçüncü türe göre durağan ve donuk kalır. Üçüncü tür ise kendilerini durmadan kendi içlerinden yenilerler. – İlk iki tür, mekânı dingin ince bir sıvı gibi doldurur, üçüncü tür

ise durmadan tazelenen yaşam, hiç durmayan bir canlılık ortamı oluşturur.

Bu üç renk türü, insan aurasında birbirinden ayrı yer almazlar; tersine, türlü biçimlerde birbirlerine geçerler. Auranın herhangi bir bölümünde bu üç türün kanışıkları görülebilir; tıpkı fiziksel bir nesnenin, örneğin bir çanın, aynı anda hem duyulup hem de görülmesi gibi. Bu, auranın olağanüstü karmaşık bir görüntü olmasına yol açar, çünkü aslında üç iç içe, birbirine işleyen aura söz konusudur. Açıklık kazanması için dikkati sırayla her bir auraya yöneltmek gerekir. O zaman duyuüstü dünyada, duysal dünyada örneğin bir müzik parçası dinlenirken daha iyi izleyebilmek için gözlerin kapatılmasına benzer bir şey yapılmış olur. "Gören kişinin", her üç aura için aynı organları vardır. Rahatsız olmadan gözleyebilmek için organlarından istediğini izlenimlere açar, ötekileri kapatır. Bazı "gören kişilerde" henüz yalnız ilk renk türünü görmeye elverişli organ gelişmiş olur. O zaman auralardan yalnız birini görür, öbür ikisini algılayamaz. Bir başkası da, ilk iki aurayı görme yeteneğini geliştirmişse de üçüncü türü göremez. – "Görme yeteneğinin" daha yüksek bir basamağa erişmesiyle gören kişi, her üç aurayı da görüp inceleyebilmek için dikkatini her birine sırayla yöneltebilir.

Üçlü aura, insan özvarlığının duyuüstü-görülebilir ifadesidir. Her üç örgen: Beden, ruh ve tin, aurada gözükür.

Birinci aura, bedenin ruh üstündeki etkisini yansıtır. İkincisi, ruhun kendi iç yaşamını, duysal ivmelere bağımlılığını aşsa da, henüz tümüyle öncesiz-sonrasızlığın hizmetine adanmamış durumuyla gösterir. Üçüncüsü ise öncesiz-sonrasız tinin ölümlü insan üstünde kazandığı egemenliği yansıtır. Aura, burada olduğu gibi tanımlanmaya çalışıldığında, böyle şeyleri yalnız gözlemenin değil, tanımlanmalarının da güç olduğu vurgulanmalıdır. Bu nedenle bu tür açıklamalardan bir *özendirmeden* öte bir şey beklenmemelidir.

"Gören kişi" için ruhsal yaşamın kendine özgülüğü, aura ile açıklık kazanır. Duyusal etki ve arzulara, anlık dış etkilere adanmış bir ruhsal yaşam birinci aurada en cırtlak renklerle kendini gösterir; ikinci aura, birinciye göre daha az gelişmiştir. Pek az renk oluşumuyla ayırt edilir. Üçüncü aura ise belli belirsizdir. Yalnızca orada burada parıldayan renk kıvılcımları ebediliğin, insanın böyle ruh hallerinde bile yetenek olarak var olduğunu, ama o anki belirgin duyumların etkisiyle geri plana itilmiş olduğunu anlatır. – Auranın birinci bölümü, insanın itkisel doğasını aştığı ölçüde göze batıcılığını yitirir. Buna karşılık ikinci bölüm giderek büyür ve büyüdükçe aydınlatıcı gücüyle fiziksel insanın içinde yaşadığı renk bedenini doldurur. – İnsan kendini "ebediliğin hizmeti"ne adanmış ölçüde ise mucizevi üçüncü aura, görünmeye başlar; insanın tinsel dünyadan hangi oranda pay aldığını yansıtan da bu bölümdür. Çünkü tanrısal benlik, insan aurasının bu bölümü yoluyla fiziksel dünyaya yansır. Bu aurayı geliştirmiş kişiler, tanrının dünyayı aydınlatan alevleridirler. Auralarının bu bölümü, kendilerini ne ölçüde aştıklarını, ebedi gerçeği, soylu güzelliği ve iyiliği ne ölçüde yaşadıklarını gösterir. Küçük benliklerini yendikleri oranda, kendilerini büyük dünya amaçlarının gerçekleşmesine adanmışlar.

Demek ki, insanın çeşitli bedenlenmelerinde kendini nasıl biçimlendirdiğini aurada görmek olasıdır.

Auranın her üç bölümünde çok değişik renk tonları görülür. Bunların yapısını, ama insanın gelişim derecesi belirler. – Auranın birinci bölümünde itkisel yaşam, kırmızıdan maviye kadar tüm tonlarda görülür. Bu tonların bulanık, açık seçik olmayan bir görünüşleri vardır. Göze batan kırmızı tonlar duyusal istekleri, bedensel zevkleri, damak ve mide düşkünlüğünü yansıtır. Yeşil tonlar, özellikle algı gücü zayıf, dünyaya karşı ilgisiz, az gelişmiş kişilerde ortaya çıkar. Böyleleri tüm zevk veren şeyleri aç gözlüce arzulasalar da, isteklerini doyumak için uğraşmaktan kaçınırlar. İnsan yetenekleri ile ulaşması

olanaksız şeylere tutku duyuyorsa, kahverengi ya da sarımsı yeşil aura renkleri oluşur. Bazı çağdaş yaşam biçimleri, özellikle bu tür auralar üretirler.

En düşük düzeylerdeki eğilimlerden kaynaklanan kişisel benlik duygusu, yani bencilliğin en alt basamağı bulanık sarıdan kahverengiye kadar olan tonlarda görülür. Hayvansal içgüdü yaşamının güzel yanları da olduğu biliniyor. Örneğin kendini başkaları için feda edebilmek, hayvanlarda büyük ölçüde gelişmiştir. Hayvansal içgüdü en yüksek noktasına doğal ana sevgisinde erişir. Bu gibi doğal içgüdüler birinci aurada açık kırmızıdan pembemsi kırmızıya kadar olan renk tonlarında yansır. Duyusal etkiler karşısında yüreksizlik, korkaklık ya da her şeyden ürkmek, kahverengimsi mavi ya da gri mavi tonlarda ortaya çıkar.

İkinci aurada da, çok çeşitli renk tonları vardır. Güçlü, geliştirilmiş bir benlik duygusu, gurur ve hırs, kahverengi ve portakal rengi oluşumlarda görülür. Merak, kırmızımsı sarı lekeciklere yol açar. Açık sarı, açık seçik düşünebilme ve zekâyâ işaret eder; yeşil, yaşam ve dünyayı anlayış anlamına gelir. Kolay kavrayan çocukların auralarının bu bölümünde çokça yeşil görülür. İyi bir bellek ikinci aurada "yeşilimsi sarı" bir renkle ortaya çıkar. Pembe-kırmızı iyi niyetlilik ve sevecenliği, mavi ise dindarlığı gösterir. Dindarlık yobazlaştıkça mavi, menekşe rengine dönüşür. Yüksek anlamıyla idealizm ve yaşamın önemsenmesi çivit mavisi renginde görülür.

Üçüncü auranın temel renkleri sarı, yeşil ve mavidir. Burada açık sarı, insan her bir şeyi bütünden, tanrısal dünya düzeninden yola çıkarak değerlendirdiğinde, tüm düşünceleri yüksek ve geniş kapsamlı olduğunda ortaya çıkar. Bu sarı renk, düşünce sezgiyle tohumlandığında ve duygusal tasarımlar da tümüyle anndıklarında altın parlaklığı kazanır. Yeşil, tüm varlıklara duyulan sevgiyi gösterir; mavi ise tüm varlıklara kendini feda edebilme yeteneği demektir. Bu yetenek, dünyanın hizmetinde çalışmak için güçlü bir isteğe dönüştüğünde mavinin yeri-

ni açık menekşe rengi alır. Ruh, yüksek gelişmesine rağmen, gurur ve beğenilme isteğini tümüyle aşmadıysa san renk zaman zaman turuncuya kayar. – Özellikle belirtmeli ki, auranın *bu* bölümündeki renkler, insanın duyusal dünyada görmeye alışık olduğu renk tonlarından çok farklıdır. “Gören kişinin” burada karşılaştığı güzellik ve yücelik, duyusal dünyadaki hiçbir şeyle karşılaştırılmaz. – Vurgulamayı “*auranın görülebilmesi*” ile fiziksel dünyada algılananların bir *geliştirilmesi* ve *zenginleştirilmesi* olduğunun farkına varmayanlar, “auranın” bu tarifini doğru değerlendiremezler. Gelişmeden anlaşılan ise, ruhsal yaşamın, duyusal dünya ötesinde tinsel bir gerçeklik olan biçimini kavramaktır. Burada söylenenlerin sanrısız algılanmış bir auralardan yola çıkılarak insan düşüncelerini ya da karakterini okumaya çalışmakla *hiçbir* ilgisi yoktur. Burada istenen, tinsel dünya *kavrayışını* geliştirmektir. İnsan ruhlarını auraları yoluyla okumaya çalışan kuşku uyandırıcı sanatla hiçbir yakınlığı olamaz.

4. BÖLÜM

KAVRAYIŞ YOLU

Tinbilimi bu kitaptaki anlamıyla kavramak *her* insan için olasıdır. Buradaki açıklamalar, yüksek dünyaların düşünsel bir imgesini iletirler. Kendini görebilmenin, bir anlamda *ilk adımının* atılmasını sağlar. Çünkü insan, düşünen bir varlıktır. Kavrayış yolunu da ancak, düşünceden yola çıkarsa bulabilir. Anlağına yüksek dünyaların bir imgesi verildiğinde, henüz kendi görüşüyle izleyemediği için anlatılan bu yüksek gerçeklikleri yalnızca bir masal olarak algılasa da, anlatılanlar verimsiz kalmaz. Çünkü ona verilen düşünceler birer güç olarak düşünce dünyasında etkinliklerini sürdürürler. İçinde henüz uyuyan yetenekleri uyandıran da, gene bu faal güç olacaktır. Böyle düşünsel imgelere kendini vermenin bir işe yaramayacağını sanan yanılır. Çünkü o, düşüncede yalnız özsüz, soyut şeyleri görür. Oysa düşünce, yaşayan bir güçten kaynaklanır. Kavramış kişi için düşünce, tinde gözlediklerinin dolaysız bir ifadesidir. Bu ifadenin başkalarına aktarılmasıyla da kavrayış meyvesini oluşturacak bir *tohum* atılmış olur. Düşünce çalışmasını küçümseyip yüksek kavrayışlara, insandaki diğer güçler ile ulaşmak isteyen, düşünmenin insanın duyuşal dünyadaki en yüksek yeteneği olduğunu unutmuş demektir. Tinbilimin yüksek kavrayışlarına nasıl erişebilirim? Kendine bu soruyu sorana verilecek yanıt şudur: Her şeyden önce başkalarının kendi kavrayışları ile ilgili açıklamalarını dinle ve öğren. Ben kendim görmek istiyorum, başkalarının gördüklerini bilmek istemiyorum diyene ise şu karşılık verilebilir: Kendi kavrayışının oluşabilmesinin birinci ba-

samağı, başkalarının açıklamalarının sindirilmesidir. Bunun körü körüne inanmaya zorlanmak olduğu ileri sürülebilir. Oysa bir açıklamanın inanç ya da inançsızlıkla hiçbir ilgisi yoktur; önyargısızca anlaşılması yeterlidir. Gerçek bir tin araştırmacısı, hiçbir zaman körü körüne inanılmayı bekleyerek konuşmaz. Yalnızca şunu söylemeye çalışır: Varoluşun tinsel bölgelerinde bunları yaşadım ve şimdi yaşadıklarımı anlatıyorum. Ama bilir ki, yaşantılarının öğrenilmesi ve başkalarının düşünerek anlatılanlar üstünde çalışması, bu kişilerin tinsel gelişmesi için canlı güçlere dönüşecektir.

Burada söylenenlerin doğru anlaşılması için, ruhsal ve tinsel dünyalarla ilgili tüm gerçeklerin insan ruhunun derinliklerinde gizli olduğu bilinmelidir. "Kavrayış yolu" ile bu gizler açıklık kazanır. İnsan kendinin olduğu gibi bir başkasının ruhunun derinliklerinden ortaya çıkanı da doğru olarak "kabul edebilir". Bu, henüz kavrayış yoluna girmek için hiçbir girişimde bulunmamış olan için de geçerlidir. Doğru bir tinsel görüş, önyargıların gölgelemediği bir gönülde anlık gücünü uyandırır. Bilinçaltındaki bilgi, bir başkasının bulduğu tinsel gerçekliklerle karşılaşır. Bu karşılaşma bir kör inanç değil, sağlıklı insan anlayışının etkinliğidir. Tin dünyasının kendini kavraması için de çok daha iyi bir çıkış noktası olan bu sağlıklı kavramanın, bazı kuşku verici mistik "dalışlar" ve benzerlerinden çok daha geçerli olduğunu görmek gerekir. Çünkü bu "dalışlarda" çoğunlukla gerçek tinsel araştırmalarının sunduğundan çok daha iyi bir şey bulunduğu sanısına kapılmak olası.

Yüksek kavrayış yeteneklerini geliştirmek isteyen birisinin ciddi düşünsel çalışmaya vermesi gereken önem ne kadar vurgulansa azdır. Bu vurgulama, "gören kişi" olmak isteyenlerin ciddilik ve özveri gerektiren düşünme çalışmasını küçümsedikçe, daha da önem kazanır. Böyleleri "düşünmenin" bir yararı olmadığını, önemli olanın "duyum", "duygu" ya da benzerleri olduğunu ileri sürerler. Buna karşılık *hiç kimsenin* yüksek anlamda

(gerçekten de) düşünsel yaşamda olgunlaşmadan “gören kişi” olamayacağı belirtilmelidir. Birçoklarında bir çeşit rahatına düşkünlük, yanıltıcı bir rol oynar. Bu rahat düşkünlüğü, “soyut düşünme” ya da “zoraki akıl yürütmenin” küçümsenmesi gibi gözükütüğünden, genellikle bilincine varılmaz. Ama düşünme, soyut ve zoraki safsayla kanştınlmamalıdır. “Soyut düşünmek” duyuüstü kavrayışı perdeler, yaşam dolu düşünme ise ona temel hazırlar. Elbette yüksek görme yeteneğini, düşünsel çalışma yapılmadan elde edilebilmek çok rahat olacaktı. Pek çoğu işte bunu istiyor. Gelgelelim bu yetenek için bir iç sağlamlık ve ruhsal güven gereklidir; ve buna da ancak düşünmek önderlik edebilir. Bunun dışında görünüp yiten imgelerden, karmaşık bir ruhsal oyundan öte bir şey yaşanamaz. Bazıları bunlardan hoşlansa da bunun yüksek dünyalara gerçekten ulaşabilmekle ilgisi yoktur. – Ayrıca bu dünyaları gözleyebilen birisinin ne gibi salt tinsel yaşantıları olduğı düşünülürse, sorunun bir başka yüzü daha görülecektir. “Gören kişi” olabilmek için ruhsal yaşamın tümüyle *sağlıklı* olması gerekir. Ruh sağlığı içinse düşünmekten daha iyi bir ilaç yoktur. Yüksek gelişme için yapılan alıştırımların temeli düşünmeye dayanmıyorsa ruhsal denge bozulabilir. Duyuüstü görme gücü, sağlıklı ve doğru düşünen bir insanı yaşamında eskisinden daha da sağlıklı yapması ve yaşama daha bağlamasının doğrudur kadar, kendini geliştirme isteğinde gösterilen düşünme ürkekliği ve bu gibi konularda hayal kurma, düşlemci bir yaklaşıma ve yaşama karşı tutumun yanlışlığına yol açtığı da doğrudur. Burada söylenenleri göz önünde bulundurduğu sürece, yüksek kavrayışını geliştirmek isteyenin kaygılanmasına gerek yoktur. *Bu koşullar* ruhu ve tiniyle ilgilidir; bedensel sağlığına gelebilecek her hangi bir zararlı etkiden söz etmek saçmadır.

Gerekçesiz bir inançsızlık ise zararlıdır. Çünkü alıcıda bir itici güç oluşturur. Doğurgan düşünceleri almasını engeller. Yüksek duyuların gelişmesi için körü körüne inanmak değil, tin-bilimsel düşünce dünyasını kabul

edebilmek gerekir. Tin araştırmacısı öğrencisine şu beklentiyle seslenir: Söylediklerime *inanman değil, onları düşünmen*, kendi düşünce dünyana mal etmen gerekiyor. O zaman düşüncelerim, senin onları doğru algılamayı sağlayacaktır. Tin araştırmacısının anlayışı işte budur. Gerekli dürtüyü verir, bu düşünceyi doğru varsaymanın gücü ise öğrencinin içinde oluşur. Tinbilimsel gözlemlere bu biçimde yaklaşılmalıdır. Bu konularda derinlemesine düşünmeyi başaran, er ya da geç kendi gözlemlerini yapabileceğine emin olabilir.

Şimdiye kadar söylenenlerle yüksek gerçeklikleri gözlemek isteyeninin geliştirmesi gereken ilk özelliğe değinildi. Bu, kendini *tüm benliğiyle ve önyargısızca* insan yaşamına ve insan ötesi varoluşun dışavurumlarına *adaya bilmektir*. Dünyanın herhangi bir gerçekliğini önceden oluşturulmuş bir yargıyla karşılayan, gerçekliğin iletebileceği dingin ve çok yönlü etkiyi alamaz. Kavrayış yolcusunun kendini her an dış dünyanın içine alabileceği boş bir kaba çevirebilmesi gerekir. Gerçek kavrayış anları, her türlü yargı ve eleştirimizin sustuğu anlardır. Örneğin bir insanla karşılaştığımızda önemli olan ondan daha bilge olmamız değildir. En bilinçsiz bir çocuğun bile yüce bir bilgeye öğretecekleri vardır. Eğer bilge kişi, çok bilgece de olsa çocuğu bir yargıyla karşılarsa, bilgeliği buzlu bir cam gibi çocuğun açığa vurmak istediklerini örter.* Kendini yabancı dünyanın açıkladıklarına adaya bilmek için insanın bencilliğini tümüyle aşması gerekir. Ve insan bu kendini adayışı hangi ölçüde geliştirmiş olduğunu sınırsa, kendisiyle ilgili şaşırtıcı gerçeklerle karşılaşacaktır. Yüksek kavrayış yoluna girmek isteyen birisi, önyargılarını her an yok edebilmeyi öğrenmelidir. Bunu başardığı oranda "öbürü" içine akabilir. Ancak yüksek ölçüde bir kendini aşabilme ve adayabilme, insanı her an çevreleyen tinsel gerçeklikleri algılamasını sağlar. İnsan bilinçli olarak bu yeteneğini geliştirebilir. Örneğin

* Bu örneğin de gösterdiği gibi "tümüyle kendini adamak", kendi yargısını yok etmek ya da körü körüne inanmak anlamına *gelmez*. Bir çocuğa böyle yaklaşmak da anlamsız olurdu.

çevresindeki insanlarla yargısızca karşılaşmayı deneyebilir. Bunun için o insanı çekici ya da itici, aptal ya da akıllı bulmak gibi alışılmış ölçüleri bir yana bırakıp kişiyi salt kendi dışavurumlarıyla anlamaya çalışmalıdır. En iyi alıştırma, tiksinti duyulan birisiyle yapılabilir. Tiksinti tüm güçle bastırılmalı ve kendini bu kişiden gelen etkiye tarafsızca açmalıdır. – Ya da, şu ya da bu yargıya zorlayan bir ortamda, bu yargı bastırılıp gelen etkilere açık kalınabilir.*

Şeyler ya da olaylar üstünde konuşmak yerine, onların *kendilerini* anlatmalarına fırsat verilmelidir. Ve bu, kendi tüm düşünce dünyasına da yansıtılmalı. Bunun için de *kendi içimizde* şu ya da bu düşünceyi oluşturma eğilimini bastırıp dışarıdakilerin, düşünceleri oluşturmaları sağlanmalıdır. – Bu alıştırmalar yalnızca kutsal bir ciddilik ve ısrarla yapılırsa, yüksek kavrayışlara ulaşılabilir. Bu alıştırmaları küçümseyen, değerlerini bilmiyor demektir. Böyle şeylerde deneyimdi olan ise, kendini adayışın ve önyargısız olabilmenin gerçek güç üreticileri olduklarını bilir. Buhar kazanındaki ısının lokomotifini yürüten güce dönüşmesi gibi insanın da kendini özveriyle başkalarına adayabilmesi, tinsel dünyaları görebilme gücüne dönüşür.

Bu tür alıştırmalar insanı, çevresindeki her şeyi algılamaya hazırlar. Buna bir de doğru değerlendirebilme yeteneği eklenmelidir. Kendine verdiği önemi onu çevreleyen dünyanın aleyhine abarttığı sürece yüksek kavrayışa ermesi gecikir. Karşılaştıkları şeyler ya da olayların *kendilerine* verdiği zevke ve acıya kendini kaptıranlar, kendi önemlerini abartıyorlar demektir. Çünkü insanın kendi zevki ya da *kendi* acısı, başka şeyleri değil, kendisiyle ilgili bir şeyi öğrenmesine yol açar. Bir insana sempati duyuyorsam bu, ilişkide öncelikle *benim* ona karşı duyumsadıklarımdır. Yargı ve davranışlarımı da yal-

* Buradaki tarafsızca kendini adayışın "körü körüne inanmak"la en ufak bir ilişki yoktur. Önemli olan bir şeye körü körüne inanmak değil, "kör yargı" ile canlı izlenimin oluşabilmesini engellemektir.

nız bu zevke ya da sempatiye bağlıyorsam, kendime haslığımı öne çıkarmış oluyorum; dünyanın karşısına kendimi koyuyorum. Kendimi, olduğum gibi dünyaya kabul ettirmeye çalışıyorum, ama çevremi tarafsızca kabul etmeye, dünyayı kendi haline, yani içinde etkin güçlere uygun bir biçimde yaşamaya bırakmaya hazır değilim. Başka bir deyişle: Yalnız kendi kişiliğime uygun olana hoşgörüm var. Geride kalan her şeyi geri tepen bir güçle uzaklaştırıyorum. İnsan duyusal dünyanın tutsağı olduğu sürece, özellikle duyusal olmayan etkileri geri tepen. Kavrayış yolcusunun şeylere ve insanlara, onların yapı ve kişiliklerine uygun bir biçimde davranmayı öğrenmesi, onların kendi değerlerini ve önemsediklerini ortaya çıkabilmelerine olanak verme yeteneğini geliştirmesi gerekir. Sempati ve antipati, isteklilik ve isteksizlik yeni roller almalıdır. İnsanın tüm bunları yok etmesi, sempati ve antipati duymamaya çalışması söz konusu olamaz tabii. Tersine, her sempati ya da antipatinin hemen bir yargıya varmasına, eyleme geçmesine izin vermediğinde, çok daha ince bir duyarlılık geliştirecektir. İçindeki sempati ve antipatiyi denetim altına alındığında, daha yüksek bir nitelik kazandığını fark edecektir. En antipatik şeyin de gizli özellikleri vardır ve insan bencil duygularını bir yana bıraktığında, ortaya çıkarlar. Kendini bu doğrultuda eğitmiş birisi, başkalarına oranla her yönde çok daha ince duyumsayabilir, çünkü kendi duyarsızlığının esiri olmaz. İnsanın körü körüne izlediği her tutkusu, çevresindeki şeyleri doğru bir ışıktı görmesine engel olur. Tutkularımızın peşine düştüğümüzde, girdiğimiz ortamların etkilerini sindiremeden, değerlerini kavramadan gelip geçeriz.

Ve insan her zevke, her acıya, her sempati ve antipatiye bencil bir cevap, bencil bir davranışla karşılık vermeyi bıraktığında, dış dünyanın *değişken* etkilerinden bağımsızlaşır. Bir şeyin verdiği zevk, o şeye aynı zamanda bağımlı olunmasına da yol açar. İnsan kendini, o şeyin içinde yitirir. Kendini değişken zevk ve acı izlenimleri içinde yitiren birisi, tinsel kavrayış yoluna giremez.

Zevk ve acıyı *hazımlı* karşılayabilmesi gerekir. O zaman; zevk ve acının içinde kendini yitirmemeye, onları anlamaya başlar. Kendimi verdiğim bir zevk, kendini veriş anında varlığımı yiyip bitirir. Ama benim zevki, zevk aldığım şeyi anlamak için kullanmam gerekir. Önemli olan, o şeyin bana zevk vermesi değil, zevk almam ve zevk yoluyla o şeyin *özvarlığını* kavramamdır. Zevk bana yalnızca o şeyin içinde zevk veren bir özellik olduğunu bildirmeye yaramalıdır. Bu zevk verici özelliği kavrayabilmem gerekir. Zevk duymakla takılıp kalırsam, kendimi tümüyle zevke verirsem, yalnızca kendi kendimi yaşıyan olurum; buna karşılık zevki o şeyin özelliğini kavramamı sağlayan bir olanak olarak görürsem, bu serüvenim iç dünyamı zenginleştirir. Tinselin araştırmacısı için isteklilik ve isteksizlik, sevinç ve acı, şeyleri anlamasını sağlayan *fırsatlar* olmalıdır. Bu, araştırmacının zevke ya da acıya karşı duyarsız olmasına yol açmaz; ama onları aşması sayesinde yaşadığı şeylerin doğasına açıklık getirmelerini sağlar. Bu doğrultuda kendini geliştiren birisi, zevk ve acının ne kadar iyi öğretici usuller olduğunu görür. Her varlığın duyumsadıklarını duyumsamayı, varlığın iç dünyasının dışavurumlarını algılamayı öğrenir. Tinsel araştırmacı, hiçbir zaman yalnızca: ah nasıl acı çekiyorum, ah nasıl seviniyorum demez; ancak: acı ne söylüyor, sevinç ne söylüyor, diyebilir. Kendini bırakıp, dış dünyanın zevk ve acılarının onu etkilemesine izin verir. Böylelikle insanda olaylara karşı yepyeni bir davranış biçimi gelişir. Daha önce izlenimlerin onu sevindirmesine ya da üzmesine göre davranırdı. Şimdi ise isteklilik ya da isteksizliğini, şeylerin özvarlıklarına açıklık getiren organlar olarak kullanır. Zevk ve acı, yalnızca duygu olmayı bırakıp *içinde*, dış dünyayı algılayan duyu organlarına dönüşürler. Nasıl göz bir şey gördüğünde kendisi eylemde bulunmaz ve bunu ellere bırakırsa, tinsel araştırmacı da zevk ve acıyı bir kavrayış aracı olarak kullandığında onlardan etkilenmez. Davranışlarını ise zevk ve acı yoluyla edindiği izlenimlerinden öğrendikleri hazırlar. Zevk ve acı, bu anlamda organlar olarak kullanıldık-

lannda ruha, ruhsal dünyayı algılayabilen asıl organları kazandırırılar. Göz bedene, ancak duyuşal izlenimleri alan bir organ olarak hizmet edebilir. Zevk ve acı ise, yalnız kendileri için bir anlam taşımayı aşır ruha yabancı ruhları tanıtmaya başlayınca, ruhun gözlerine dönüştürler.

Yukarıdaki özellikleri geliştirmeye başlayan bir kavrayış yolcusu, kişiliğinin engelleyici etkileri olmadan kendini dış dünyada var olan şeylerin etkilerine açır. Ama kendisini de tinsel çevrede doğru bir yere oturtmalıdır. Ne de olsa düşünen bir varlık olduğundan tinler ülkesinin yurttaşıdır. Ama buna ancak, düşünceleri gerçeğın öncesiz-sonrasız yasalarına, tinler ülkesinin yasalarına uyduğu zaman gerçekten hak kazanır. Çünkü ancak o zaman bu ülke ona işleyip kendini açığa vurabilir. İnsan kendini sırf "ben"inden gelip geçen düşüncelere verdiği sürece gerçeğı bulamaz. Çünkü o zaman düşünceleri, bedensel yapı içinde oluşmuş olmanın getirdiğı zoraki bir varoluş sergilerler. Kendini fiziksel beyninin kapasitesine göre değışen bir düşünmeye bırakan bir insanın düşünceleri düzensiz ve karmaşık olur. Bir düşünce başlar, yarıda kalır, sonra yerini bir başkasına bırakır. Dikkatle iki insanın konuşmasını dinleyen ya da kendini tarafsızca gözleyen kişi, bu karışık düşünce silsilesi ile karşılaşacak. İnsan kendini yalnızca duyuşal yaşamın getirdiğı ödevlere adarsa, karmaşık düşünce dizileri gerçekliklerle karşılaşarak düzene girmek zorunda kalırlar. Ne kadar karmaşık düşünürsem düşüneyim, gündelik yaşam, eylemlerimin gerçekliğe uygun yasalara ayak uydurmalannı sağlar. Bir kentin içimdeki imgesi ne kadar düzensiz olursa olsun, bir yere gitmek istediğimde kentin yollarını izlemek zorunda kalırım. Karmakarışık tasarımlarla işyerine giren bir makine ustası, makinelerinin yasaları sayesinde doğru önlemlere yönelecektir. Duyuşal dünyada gerçeklikler, düşünceleri sürekli düzeltirler. Fiziksel nesne ya da bir bitkinin biçimi ile ilgili yanlış bir görüşüm varsa, gerçek karşıma çıkar ve görüşümü düzeltir. Varoluşun daha yüksek düzeyleriyle olan ilişkimse

çok farklıdır. Onlara erişebilmek için düşüncelerime kesin bir düzen vermiş olmam gerekir. Bu dünyalarda doğru ve güvenilir yolları bulmak için düşüncemden doğru ve güvenilir dürtüler alabilmeliyim. Çünkü bu düzeylerde etkin tinsel yasalar, fiziksel-duyusal dünyadaki biçimde yoğunlaşmış değildir ve düşüncelerimi düzelmeye zorlayamazlar. Bu yasalara ancak, düşünen bir varlık olarak benim kendi yasalarıma yakın oldukları zaman uyabilirim. Burada kendi kendimin güvenilir yol göstericim olmalıyım. Bu nedenle kavrayış yolcusu, düşüncelerinin kendi içindeki düzenini kesinleştirmelidir. Düşünceleri giderek gündeliğin akışlarından tümüyle çıkmalı, tüm yönelişleri tinsel dünyanın iç yapısına özel olmalıdır; kendini bu yönde gözleyebilmeli ve denetim altında bulundurabilmelidir. Düşünceler kendiliklerinden birbirini izlememeli, yalnızca ve yalnızca düşünce dünyasının kati kapsamına uygun olmalıdırlar. İnsan düşünür olarak bu düşünce yasalarının, bir anlamda tam bir kopyası olmalı, tasarımlar geliştirdiğinde bu yasalara uymayan her şeyi kendine menetmelidir. Aklına çok sevdiği bir düşünce geldiğinde düşüncelerinin düzenli akışı bozuluyorsa, bu düşünceyi geri çevirmelidir. Kişisel bir duygu, düşüncelerini doğru olmayan bir yöne saptırıyorsa, bu duyguyu bastırmalıdır. – **Platon**, okuluna girmek isteyenlere önce matematik öğrenimi yapmaları koşulunu koymuştu. Gerçekten matematik, gündelik duyusal izlenimlerden etkilenmeyen kesin kurallarıyla yüksek kavrayışı arayanlar için iyi bir hazırlıktır. Bu yolda ilerlemek isteyenlerin her türlü kişisel isteme bağlı davranışları, her türlü engelleyici özelliği ortadan kaldırması gerekir. Bunun için kendi istenciyle, doğal olarak içinde egemen olan isteme bağlı düşünceyi yenmelidir. Giderek yalnızca düşüncenin istemlerine uymayı öğrenir. Bunu, tinsel kavrayışa hizmet eden her düşünce için başarabilmelidir. *Düşünsel yaşamı*, bozulmaz matematiksel yargı ve sonuçların tam bir kopyası olmalıdır. Nereye giderse gitsin, ne yaparsa yapsın, bu biçimde düşünebilmeye çalışmalıdır. O zaman, düşünceleri gündelik yaşamın karma-

şasında takılı kaldığı sürece yanından ve içinden teğet geçip iz bırakmayacak olan tinsel dünyanın yasaları, içine akmaya başlayabilirler. Düzenli düşünme onu güvenilir çıkış noktalarından hareket ettirerek en saklı gerçeklere taşır. Böyle açıklamalar, ama tek yönlü değerlendirilmemelidir. Matematik her ne kadar düşünce için iyi bir disiplin olsa da, saf, sağlıklı ve yaşam dolu bir düşünme yeteneği matematiksiz de gerçekleşebilir.

Yüksek kavrayışlara ulaşmak isteyen, düşünceleri için hedeflediklerini eylemleri için de hedeflemelidir. Eylemleri, kişiliğinin engelleyici etkileri olmadan, soylu güzelliğin ve ebedi gerçeğin yasalarına uymalıdır. Bu yasalar, ona doğru yolu gösterebilmelidir. Doğru olduğuna inandığı bir yola girdiğinde, kişisel duyguların bu edimden hoşnut kalmaması *yüzünden* başlanmış yol bırakılmamalıdır. Öte yandan sırf, öncesiz-sonrasız güzelliğin ve gerçeğin yasalarıyla hemfikir olmadığını görmekten zevk aldığı için de bu yola girmemelidir. İnsanların gündelik yaşamlarındaki eylemlerini, kişisel doyumları ve *kişisel* çıkarları belirler. Bu yüzden de kişiliklerini, dünyanın gündelik olaylarına göre şekillenmeye zorlarlar. Tinsel dünyanın yasalannın belirlediği doğrulan değil, kişisel istemlerinin taleplerini gerçekleştirirler. Tinsel dünyaya uygun davranabilmek, ancak onun yasalarına gerçekten uyulduğunda gerçekleşir. Yalnızca kişilikten kaynaklanan eylemler, tinsel kavrayış için gerekli güçleri oluşturmazlar. Yüksek kavrayışı arayan, çıkarıma ne daha uygun, bana ne başan kazandırır diye değil, iyi olarak kavradığım nedir, diye sorabilmelidir. Kendi çıkarından, kişisel isteminden vazgeçmek; bu ciddi hedefleri amaçlamalıdır. O zaman tinsel dünyanın yollarında yürümeye başlar, bu dünyanın yasaları tüm varlığına işler. Duyusal dünyanın tüm zorlamalarından kurtulur, içindeki tin insanı da duyusal kılıfından kurtulur. Böylece tinsel anlamda ilerlemeye başlar, kendini tinselleştirir. Gerçeğin yasalarına uyma gayretlerim ne işe yarar, ya bu gerçeği ben yanlış anladıysam?, kaygısı yersizdir. Önemli olan niyet ve gayrettir. Doğruyu arama çabası sayesinde

de, yanılma da onu yanlış yoldan alıkoyacak gücü oluşur. Bu güç onu doğru olan yola yönlendirir. Ben de yanılabilirim bahanesi, engelleyici bir inançsızlıktır. İnsanın doğrunun gücüne güvenmediğini gösterir. Çünkü burada söz konusu olan, kendine kişisel çıkarlarına uygun ereklere bulması değil, kendini aşarak adayabilmesi, yönünün tinin belirlemesine fırsat vermesidir. Bencil insan istencinin gerçeğin kurallarını belirlemesi değil, *bu doğrunun kendisinin* insanın içinde egemen olması, tüm varlığına işlemesi, onu tinler ülkesinin yasalannın tam bir kopyasına dönüştürmesi gereklidir. Yaşamına akabilmeleri için, içini bu yasalarla doldurmalıdır. – Yüksek kavrayışı arayan, düşüncesini olduğu gibi istencini de denetim altına alabilmelidir. O zaman tüm alçak gönüllülüğüyle ve kibirli davranmadan gerçeğin ve güzelliğin dünyasının bir ulaşı olabilir. Bu sayede o da tinsel dünyanın bir üyesi olma hakkını kazanır. Böylece gelişme basamaklarını adım adım çıkar. Çünkü tinsel yaşama yalnızca gözleyerek değil, yaşanarak erişilir.

Yüksek kavrayış yolunun öğrencisi yukarıdaki kurallara uyarsa, tin dünyasıyla ilgili ruhsal yaşantıları yepyeni bir biçim alır. Artık yalnızca bu yaşantıların *içinde* yaşamaz. Serüvenlerin anlamları da yalnız kendi kişisel yaşamıyla sınırlanmaz, yüksek dünyaların ruhsal algılamalarına dönüşürler. Ruhundaki isteklilik ve isteksizlik, mutluluk ve acı gibi duyguları da ruhsal organlara dönüşür; tıpkı bedenindeki göz ve kulakların yalnız kendi yaşamlarını sürdürmeyip özveriyle dış izlenimleri iletmeleri gibi. Böylece kavrayış yolcusu, tin dünyasını araştırmak için gereken ruhsal *dinginliğe* ve *güvenliliğe* kavuşmuş olur. Artık duyduğu büyük bir zevk ona yalnızca taşkınlık yapmasına değil, dünyanın o zamana kadar gözden kaçırdığı özelliklerini görmesine de yol açar. Zevke rağmen dingin kalabilmesi, zevk veren varlıkların özelliklerini açığa vurabilmelerini sağlar. Bir acı onu tümüyle kedere boğmaz, aynı zamanda acıya yol açan varlığın özellikleri hakkında bilgi verir. Gözün kendisi için hiçbir şey arzulamadan insana gideceği yönü göstermesi gibi, zevk ile acı da ruhun

güvenilir yol göstericileri olurlar. İşte bu, kavrayış yolcusunun varması gereken ruhsal dengedir. Zevk ve acı, kavrayış yolcusunun iç yaşamındaki dalgalanmaları oluştururken yitip gitmediği oranda duyu üstü dünyayı gören gözler haline dönüşürler. İnsan zevk ve acı içinde yaşadığı sürece bu duygulanyla bir şey *kavrayamaz*. Ama *bu duygular yoluyla* yaşamayı öğrendiğinde, benlik duygusunu onlar aracılığıyla oluşturduğunda, zevk ve acı, onun algı organlarına dönüşürler, artık onlarla görüp kavrayabilir. Kavrayış yolcusunun kuru, duygusuz, zevk ve acı duymayan bir insan olacağı düşünülmemelidir. O da zevk ve acı duyar, ama tinsel dünyayı araştırdığında bu duygular biçim değiştirir, göz ve kulaklara dönüşürler.

Dünyada kişisel bir yaklaşımla yaşadığımız sürece, şeylerin ancak kişiliğimize bağlı bölümleri açıklık kazanır. Gelgelelim bu bölümler onun gelip geçici bölümleridir. Kendimizi gelip geçici bölümlerimizden geri çekip benlik duygumuzla, kalıcı "benimizle" yaşarsak, gelip geçici bölümlerimiz, dünyaya açıklık kazandıran araçlara dönüşürler. Bu yolla öğrendiklerimizse şeylerin kalıcı, öncesiz-sonrasız özellikleridir. Yüksek kavrayışa erişen kişi, *kendi* öncesiz-sonrasızlığı ile şeylerin öncesiz-sonrasızlıkları arasında ilişki kurabilme yeteneğini geliştirmelidir. Açıklanan alıştırmalara başlamadan önce ve başladıktan sonra hep bu kalıcı-olan göz önünde bulundurulmalıdır. Bir taş, bitki, hayvan ya da insanı gözlediğimde, hepsinde öncesiz-sonrasızlığın dile geldiğini unutmamalıyım. Kendime, gelip-geçici taş ya da insanda kalıcı olanın ne olduğunu, duysal görüntü yok olduğunda geride neyin kalacağını sorabilmeliyim. – Tini bu şekilde öncesiz-sonrasızlığa yöneltmenin, kendini gündelik yaşama vererek onu gözlemlemeyi engelleyeceği ve özelliklerinin içimizde anlamını kaybedeceği, bizi gündelik gerçeklikten koparacağı sanılmamalıdır. Tersine; o zaman her yaprak, her böcekçik bize sayısız gizem açığa vurmaya başlayacak; şayet sadece *fiziksel gözümüz* onlara yönelik olmayıp, göz *aracılığı* ile tin de seyrederse. Her pınlı, her renk tonu, her ses, duyular için canlı

algılar olmayı sürdürür, hiçbir şey yitirilmez; buna karşılık sınırsız yeni bir yaşam kazanılmış olacak. Ve gözûyle en küçük şeyleri gözlemeyi bilmeyenin düşünceleri de silik ve kansız-cansız olur, tinsel görûye erişmez. – Burada önemli olan bu yola *yaklaşımımızdır*. İlerleme ölçümüz, yeteneklerimize bağlı olacaktır. Yalnızca doğruyu yapmaya çalışıp gerisini gelişime bırakmalıyız. Başlangıçta bakış açımızı kalıcı olana yöneltmekle yetinmeliyiz. Ancak *o zaman* kalıcı olanla ilgili gerçekler içimizde uyanabilir. Bize bu kavrayış verilinceye kadar beklemek zorundayız. Sabırla bekleyen ve çalışan herkes, zamanı geldiğinde bu noktaya ulaşacaktır. – Böyle alıştırmalar yapmaya başlayan bir insan, kısa süre sonra kendisinde ne güçlü değişikliklerin olmaya başladığının farkına varır. Her şeye, o şeyin kalıcı olanla, öncesiz-sonrasızlıkla ilişkisine göre önem vermeyi öğrenir. Dünyayı eskisine göre bambaşka bir biçimde değerlendirmeye başlar. Tüm çevresiyle ilgili duygulan başkalaşır. Gelip geçici dünya, onu eskiden olduğu gibi yalnız gelip geçici özellikleriyle çekmez, ek olarak ebediliğin bir örgeni, bir belirtisi olarak önem kazanır. Qiderek bu her şeyde yaşayan öncesiz-sonrasızı sevmeye başlar. Kendini eskiden gelip geçici şeylere olduğu gibi şimdi de kalıcı olana yakın duyar. Bu onu yaşama yabancılaştırmaz, tersine her bir şeyi gerçek anlamına göre değerlendirmeye başlar. Yaşamın kibirli tantanası bile üzerinde etki bırakarak gelip geçse de o tinseli aradığından, bu yaşamın içinde kendini yitirmez ve değerlerinin sınırlılığını kavrar. Onu doğru bir ışıktaki görür. Yalnızca bulutlarda gezip yaşamla bağını yitiren bir kavrayış yolcusu, kötü bir kavrayış yolcusu demektir. Gerçekten kavrayabilen birisinin, eriştiği yüksek noktadan her şeyi açık seçik görebilmesi, her şeyi doğru yerine yerleştirebilecek bir duyarlılık geliştirmesi gerekir.

Böylece kavrayış yolcusu için, istencini bir oraya bir buraya çeken fiziksel duyu dünyasının yalnızca değişken etkilerini izlememe olanağı ortaya çıkar. Kavrayışı, her şeyin içindeki öncesiz-sonrasız varlığı görebilmesini

sağlar. Bu öncesiz-sonrasız varlığı algılayabilmeyi, iç dünyasının geçirdiği değişim sayesinde başanır. Kavrayan için şu düşüncelerin özel önemi vardır: Kendinden kaynaklanan bir davranışta bulunduğunda, bu davranışın aslında her şeyin içindeki öncesiz-sonrasız varlıktan kaynaklandığının bilincindedir; çünkü şeyler, *onun* içinde bu öncesiz-sonrasızlıklarıyla dile gelirler. Demek ki insan içindeki öncesiz-sonrasızlık eylemlerini yönlendirdiğinde, öncesiz-sonrasız dünya düzeninin ereklerine uygun davranmış olur. Artık şeylerin onu yönlendirmediyi, kendisinin şeyleri içlerindeki yasalara göre yönlendirdiğini bilir. Çünkü bu yasalar, artık kendi özvarlığının yasalardır. – Bu içten kaynaklanan davranış biçimi, ancak ulaşılmak istenen bir ideal olabilir. Bu hedefe ulaşılma olasılığı ise epey uzaktır. Ama kavrayan kişinin bu yolu açıkça görmeyi isteme iradesi gerekir. Bu onun *özgürlük istencidir*. Çünkü özgürlük, kendi kendinden yola çıkarak davranabilmektedir. Ve ancak davranış gerekçelerini öncesiz-sonrasızlıktan alan birisi özgürdür. Bunu başaramazsa, şeylerin içinde yaşayandan değil, başka gerekçelerden yola çıkarak davranmış olur. Bu da dünyanın düzenine ters düşer. Sonunda ağır basan da gene dünya düzeni olur. Yani sonunda kişisel istemlerini yerine getiremez. Özgürleşemez. Tek tek varlıkların kişisel istemi, eylemlerinin etkisi sonucu kendi kendini yok eder.

•

İç yaşamını bu anlamda etkileyebilen, tinsel kavrayışta adım adım ilerler. Yaptığı alıştırma meyvelerini verir; tinsel algılama gücüyle duyuüstü dünyalarda belirli yeni görüşler kazanmaya başlar. Bu dünya ile ilgili gerçeklerin ne anlama geldiğini öğrenir; bunların kanıtlarını ise kendi deneyimiyle elde eder. Bu basamağa eriştiğinde, ancak bu yolla gerçekleştirebilecek bir şeyle karşılaşır: “İnsan neslinin büyük tinsel-önder güçleri” ona anlamını ancak şimdi kavrayabileceği bir biçimde bilgeliğin gizlerini açarlar. Böylece “inisyasyon” gerçekleşir, kavratış yolcusu “bilgeliğin öğrencisi” olur. Bu konuda

doğru bir görüş geliştirebilmek için dış dünyanın insan ilişkilerine hiç benzemediği, dış dünyadan hiçbir şey fark edilmediği bilinmelidir. Öğrencinin şimdi yaşadıklarına ancak değinilebilir: O, yeni bir yurt kazanmıştır. Duyu üstü dünyanın bilinçli bir üyesi olmuştur. Tinsel görüşü kaynağını artık daha yüksek bir düzeyden almaktadır. Kavrayış ışığı artık dışından aydınlatmaz, kendisi bu ışığın kaynak noktasında yer alır. Dünyanın umut kestiği bilmeceler onda yeni bir ışık bulur. Artık tinin biçim verdiği şeylerle değil, biçim veren tinin kendisiyle konuşmaya başlar. Tinsel kavrayış anlarında kişiliğin özel yaşamı, yalnızca ebediliğin bilinçli bir imgesidir. Önceleri ara sıra da olsa ortaya çıkmış olan, tin ile ilgili tüm kuşkuları yok olur; çünkü kişi ancak, şeylerin içlerindeki tinin yanıltmasıyla yanılabılır. Oysa "bilgelik öğrencisi" tinle karşılıklı konuşabildiği için daha önce tin olduğunu tasarladığı her yanlış biçim de boş inanç da ortadan kalkar. Bilgelik öğrencisi, tinin gerçek biçimini tanıdığı için, her türlü boş inancı aşmıştır. Kişiliğin, kuşkunun ve boş inancın önyargılarından *özgür olmak*, kavrayış yolundan öğrenciliğe yükselen birisinin özellikleridir. Burada açıklandığı gibi kişiliğin her şeyi kapsayan tinsel yaşamla bir olması "evrensel tinde" kişiliği yok eden bir biçimde erimekle karıştırılmamalıdır. Kişiliğin gerçekten gelişmesinde bu anlamda yok olunamaz. Kişilik, tin dünyasıyla kurduğu ilişkisinde korunur, yok edilemez, bilakis çok daha yüksek bir düzeye erişir. Tek tinle evrensel tinin birleşmesi imgesel olarak göz önünde canlandırılmak istenirse, bir dairenin içine düşüp yiten çeşitli daireler değil, her biri kendine özgü bir renk tonu taşıyan pek çok daire olarak düşünülmelidir. Bu değişik renkli daireler üst üste düşerler, ama her bir ton, bütünlük içinde özvarlığını korur. Hiçbiri kendi güçlerini yitirmez.

Burada, "kavrayış yolu" ile ilgili daha öte açıklamalar yapılmayacak. Bundan sonra açıklanabilecekler bu kitabın devamını oluşturan *Gizli Bilim'in Ana Hatları* adlı kitabımda yer alacak.

Tinsel kavrayış yolu üzerine söylenenler, rahatça *yanlış anlaşılmaya* yol açabilir. Burada yaşamın neşe ve olaylarından uzak bir ruh hali önerildiği sanılabilir. Buna karşılık tinin gerçekliğini aracısız yaşayabilmek için gereken ruh halinin genel bir kural olarak tüm yaşamı kapsayamayacağı belirtilmelidir. Tinsel varoluşun araştırması, genelde dünya yabancısı bir insan olmadan kendini tinsel araştırmaları için duyuşal gerçeklikten uzaklaştırmayı başarabilir. – Öte yandan gerek kavrayış yoluna girerek, gerekse tinbilimsel gerçekleri ön yargısız, sağlıklı bir insan anlayışı ile özümleyerek, tinsel dünyanın kavranmasının, daha yüksek ahlaklı bir yaşam biçimine, duyuşal varoluşun gerçeğe daha uygun olarak anlaşılmasına, yaşamda güvene ve iç ruhsal sağlığa götüreceği bilinmelidir.

BAZI NOTLAR VE EKLEMELER

sayfa 51: Kısa süre öncesine kadar “yaşam gücünden” söz etmek, bilimsel olmayan bir kafanın belirtisiydi. Son zamanlarda bilimde, ara sıra da olsa, “yaşam gücü” düşüncesine çok eskilerde varsayıldığı biçimiyle yaklaşma eğilimi görülüyor. Çağdaş bilimdeki gelişmelerinin iyi bir gözlemi, bu yaşam gücünde, onu yadsıyanlarda daha tutarlı bir mantık olduğunu gösterecektir. “Yaşam gücü” kesinlikle, zamanımızda “doğa güçleri” olarak isimlendirilen güçlerin bir bölümü değildir. Bugünkü bilimlerin düşünme alışkanlıkları ve tasarım yöntemlerini aşıp daha yüksek yöntemler aramayanların “yaşam gücünden” söz etmemeleri gerekir. Ancak “tin-bilimsel” bir hazırlık ve düşünme yöntemiyle, bu tür konulara karşı çıkılmadan yaklaşılabılır. Öte yandan, görüşlerini salt fen bilimsel gözlemlerle oluşturmak isteyen düşünürler de, XIX. yüzyılda etkin olan ve yaşamı cansız doğadaki güçlerle açıklamaya çalışan inançtan uzaklaştılar. Örneğin önemli bir doğa araştırmacısı olan **Oskar Hertwig**’in *Organizmaların Oluşmaları*. *Darwin’in Rastlantı Kuramına Bir Karşı Görüş* adlı yapıtı inandırıcı bir bilimsel çalışmadır. Salt fiziksel ve kimyasal yasaların yaşamı biçimlendirdikleri varsayımına karşı çıkar. – Neo-vitalizm diye isimlendirilen akımda ise, eski “yaşam gücü” taraftarlarından olduğu gibi, canlıda belirli güç etkilerinin varsayılması ilginçtir. – Gelgelelim, duyu üstünü *gözleyebilen* bir algı gücü olmadan, yaşamda organik olmayan güçleri aşan etkinliğin bulunamayacağını kavramayan kimse, yetersiz ve soyut kavramlar oluşturmaktan ileri gidemeyecektir. Burada gerçekleşmesi gereken, organik olmayan güçleri araştıran fen bilimin aynı yönde geliştirilmesi değil, başka türde bir kavrayışın oluşturulmasıdır.

sayfa 51: Az gelişmiş organizmaların "dokunma duyusundan" burada söz edilen anlamı ile, duyulann genelde tanımladığı kavram karıştırılmamalıdır. Bu sözcüğün kullanılması tin-bilimsel bakış açısı için bile sakıncalı olabilir. Burada "dokunma duyusu" ile dış etkilerin *genel olarak farkına varılması* anlatılmak isteniyor. Bu, görmede ya da duymada olduğu gibi özel bir farkına varıştan çok farklıdır.

sayfa 51-67: İnsan özvarlığının burada açıklanan örgenlerinin, bir bütün olan ruhsal yaşamın salt keyfi bir bölüştürülmesiyle ortaya çıkarıldıkları izlenimi edinilebilir. Buna karşılık bu bölümlerin ruhsal yaşamın bütünlüğünde, ışığın bir prizmadan geçtiği zaman oluşan gök kuşağı renkleri gibi bir anlamı olduğu belirtilmelidir. Nasıl fizikçi, ışık görüngelerini açıklamak için ışığı prizmadan geçirip sonuçlarını incelerse, tin-bilimci de ruhsal varlığı aynı biçimde inceler. Ruhun yedi örgeni, soyutlayan düşüncenin ayınmları değildir. Aynı, ışığın ayrıştığı renk gibi gerçeklerdir. Her iki durumda da ayırma, gerçekliklerin iç yapısı yol açar. Yalnız ışığın yedi örgeni bir dış deneyle görülebilirken ruhun örgenlerinin görülebilmeleri için, ruha yönelik tinsel gözlem gerekir. Ruhun gerçek özvarlığı, bu bölümler kavranmadan anlaşılamaz. Çünkü ruh üç örgeni, fiziksel-beden, yaşam-bedeni ve ruh-bedeni ile fani dünyaya bağlıdır. Öbür dört örgeni ile ise ebediliğe kök salar. "Ruhun bütünlüğünde" gelip geçici ve öncesiz-sonrasız öğeler ayrılık gözetilmeden birleşmiştir. Bu bölümler anlaşılmadan ruhun tüm dünya ile olan ilişkisi de anlaşılmaz. Bir karşılaştırma daha yapılabilir: Kimyacı suyu hidrojene ve oksijene ayırır. Bu iki özdek suyun bütünlüğünde gözlenemez. Buna rağmen onların da kendi özvarlıkları vardır. Gerek hidrojen gerekse oksijen başka özdeklerle de birleşirler. Ruhun bölümlere ayrılmasına karşı çıkan birisi, suyun içindeki hidrojen ile oksijeni yadsıyan bir kimyacıya benzer.

sayfa 55: Tinbilimsel açıklamalar, noktası noktasına, olduğu gibi alınmalıdır. Çünkü fikirlerin yalnızca, doğru kalıplarda, bir değerleri vardır. Örneğin şu cümlede: "Onlar (itki, içgüdü vb.) onda (hayvan) kendi başına buyruk değildir ve dolaysız bir serüveni aşan düşünceyle örülmemiştir", tümcesindeki "kendi başına buyruk" ve "dolaysız bir serüveni aşan" sözcüklerini göz önünde bulundurmayan, rahatça hayvanın duyum ve iç güdülerinin hiçbir düşünceyi kapsamadığını sanarak yanılgıya düşebilir. Oysa gerçek tinbilim, hayvanların tüm iç yaşamının (tüm varoluşta olduğu gibi) düşüncelerle örüldüğünü söyleyen bir temel kavrayış üzerine kuruludur. Ama hayvanın düşünceleri hayvanda yaşayan bağımsız bir "ben"e değil, hayvana dışarıdan egemen olan bir varlığa, "hayvansal topluluk beni"ne aittir. Bu "topluluk beni" fiziksel dünyada insan "ben"i gibi yer almaz. Hayvanı, 93. sayfadan başlayarak açıklanan ruh dünyasından doğru etkiler (Bu konu ile ilgili daha öte açıklamalar, *Gizli Bilim'in Ana Hatları* adlı kitabımda bulunabilir). İnsan düşünceleri, insanın *içinde* kendi başına buyruk bir varoluş kazanırlar ve duyumda olduğu gibi dolaylı bir biçimde değil, dolaysız düşünceler olarak ruhsal yaşantılara da dönüşürler.

sayfa 59: "Küçük çocuklar: 'Karl uslu duracak' ya da 'Marie bunu istiyor' diyorlar." dendiğinde vurgulanmak istenen, çocukların ne kadar erken "ben" sözcüğünü kullanmaya başlamaları değil, bu sözcüğü ne zaman gerçek anlamıyla bağdaştırdıklarıdır. Çocuklar büyüklerden duydukları için henüz "ben" düşüncesini geliştirmemiş olsalar da bu sözcüğü kullanabilirler. Buna karşılık bu sözcüğün daha geç kullanılmaya başlanması, *genellikle* önemli bir gelişmeyi gösterir: Belli belirsiz olan ben-duygusundan, ben düşüncesi doğmuştur.

sayfa 61-67: *Wie erlangt man Erkenntnisse der höheren Welten?* (Yüksek Dünyaların Kavrayışına Nasıl

Ulaşılr?) ve *Gizli Bilim'in Ana Hatları* adlı kitaplarımda, "sezgi"nin gerçek özvarlığı ile tanımlanması bulunabilir: Yeterince sağın olmayan bir gözlem, bu tanımlarla bu kitabın 73. ve 74. sayfalardaki tanım arasında bir çelişki görebilir. Bu çelişki, yeterince dikkatli bir yaklaşım için geçerli değildir. Çünkü tinsel dünyadan sezgi yoluyla ve tüm gerçeklikleriyle duyu üstü kavrayışa görünenler, tinseline de en *inik* dışavurumlarıyla, dış dünyanın fiziksel dünyada duyuma görüldüğü gibi görünürler.

sayfa 71 ve devamı: "Tinlin Yeniden Bedenlenmesi ve Yazgı". Bu bölümdeki açıklamalarda, insan yaşamına, diğer bölümlerde açıklanan tinbilimsel bilgiler göz önünde bulundurulmadan, salt düşünerek yaklaşıldığında da bu yaşamın ve yazgısının yinelenen dünya yaşamlarına işaret edebileceği gösterilmek istendi. Bu düşünceler, yalnızca alışılmış ve tek yaşamın sınırları içinde kalan gelişmeleri anlamlı bulanlar için yabancıdır. Öte yandan, burada alışılmış düşünce yöntemleriyle yaşamın anlaşılamayacağını savunulduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle, görünüşte alışılmış düşünce yöntemlerine ters düşse de başka yöntemler aranmalıdır. Böyle bir arayıştan kaçınmak; yalnızca ruhsal olarak yaşanan gelişmelerin, fiziksel gelişmeleri olduğu gibi düşünerek gözlenebileceğini yadsımak demektir. Böyle bir yadsıma ise, örneğin şöyle bir gerçekliğin: Ben'in karşılaştığı bir yazgı darbesi ile bir anının kendisine benzeyen bir yaşantı yoluyla anımsanmasının benzeri duygular uyandırmasının önemsenmemesine yol açar. Ama bir yazgı darbesinin gerçekten nasıl yaşandığı kavranmaya çalışılırsa, bu yaşantının, yalnızca dış dünyayı göz önünde bulunduran ve bu nedenle darbenin "ben"le olan her türlü canlı ilişkisini yok sayan bakış açısıyla uyuşamayacağını görecektir. Böyle bir bakış açısı için darbe ya rastlantı ya da dışarıdan gelen bir zorunluluktur. Gerçekten de bazı darbeler *bu tür* olduğundan, yani insan yaşamında bir şey sonuçlarını sonradan göstermek üzere ilk kez gerçekleş-

tiğinden; bunlar için geçerli kuralları genelleştirmek ve başka olasılıkları göz önünde bulundurmama yanılgısına düşmek çok kolaydır. Ancak insan düşünceleri, yaşam deneyimiyle Goethe'nin arkadaşı Knebel'de olduğu gibi bir yön aldığında bu farklar ayırt edilmeye başlanır: "Sağın bir gözlem, insanların çoğunun yaşamlarında özel bir plan olduğunu gösterecektir. Bu plan kişilerin doğalarında ve yaptıkları işlerde ortaya çıkar. Yaşamlarında girdikleri durumlar ne kadar çeşitli ve değişken olursa olsun, sonuçta kendi içinde anlaşılan bir bütün gözükür. Belirli bir yazgının parmağı, ne kadar gizlense de, gerek dış etkiler, gerekse iç devinimlerle kendini açığa vurur; en çelişkili gelişmeler çoğu kez onun belirlediği gibi yönelirler. Yol ne kadar şaşırtıcı olsa da neden ve yön bellidir." Böyle bir gözlem özellikle, kaynaklandığı ruhsal yaşantıları gözlemek *istemeyen* kişilerin karşı çıkışlarıyla karşılaşacaktır. Bu kitabın yazarı ise, yinelenen dünya yaşamı ve yazgı ile ilgili söyledikleri ile yaşam olaylarının nedenlerinin hangi kesin sınırlar içinde düşünülebileceğini açıkladığı kanısındadır. Bu düşüncelerin oluşturduğu görüşün bir "değinme" olarak kalacağını, tin-bilim yoluyla gelişebilecek noktaya ancak *düşünsel bir hazırlık* olabileceğini belirtmesi de bu nedendendir. Ama bu düşünsel hazırlık, yanlış değerlendirilmediği, bir şeyi "kanıtlamak" için değil, ruha yalnızca "alıştırma yaptırmak" için kullandığı zaman ruhu doğal olarak anlamsız bulduğu gerçekleri önyargısızca almaya hazırlar.

sayfa 97: Bu kitabın "Kavrayış yolu" bölümünde kısaca değinilen "tinsel algı organları" ile ilgili daha geniş açıklamaları *Yüksek Dünyaların Kavrayışına Nasıl Ulaşılır?* ve *Gizli Bilim'in Ana Hatları* adlı kitaplarımda, bulmak olasıdır.

sayfa 113: Tinsel dünyada "fiziksel dünyada olduğu gibi durmanın, bir yerde kalmanın" olmayışı, bu dünyanın bitmeyen bir *huzursuzluk* içinde olduğu kanısını uyan-

dırmamalı. Yaratıcı özvarlıklar olan ilk-örneklerin dünyasında, "bir yerde durup dinlenmek" olmamakla birlikte tinsel anlamda ve eylemci devinimle bağdaşan bir huzur vardır. Tinin durduğu değil, eylemde bulunduğu zaman duyduğu huzur dolu doyum ve mutlulukla karşılaşılabilir.

sayfa 117-119: Dünyayı yönlendiren güçlerle ilgili olarak "erekler" sözcüğü kullanıldı. Bu, bu güçlerin insan ereklerine benzediği izlenimini uyandırmamalıdır. Böyle yanlış anlaşılmalara önlemek için, insanların dünyasından alınmak zorunda kalınan sözcüklerin anlamlarını, sınırlı insan özelliklerinin ötesinde ve insanın yaşamında kendi kendini aştığında oluşan özellikler gibi düşünmek gerekir.

sayfa 118: "Tinsel söz" ile ilgili daha öte açıklamalar *Gizli Bilim'in Ana Hatları* adlı kitabımda bulunabilir.

sayfa 128: "... ebedilikten yola çıkarak geleceği yönlendirebilir." tümcesi, insanın ölümle yeniden doğum arasındaki özel durumuna işaret ediyor. İnsanın fiziksel dünyada karşılaştığı bir yazgı darbesi, bu yaşamın bakış açısı için insan istencine büyük ölçüde ters düşebilir. Ölümle yeniden doğum arasındaki sürede ise ruhta, istence benzeyen bir güç, insani bu yazgı darbesini yaşamaya hazırlar. Ruh bir anlamda önceki yaşamlarından kaynaklanan ve mükemmel olmasını engelleyen bir özelliği olduğunun farkına varır. Bu engel güzel olmayan bir davranış ya da güzel olmayan bir düşünceden kaynaklanabilir. Ölümle doğum arasında bu engeli aşip mükemmel olmak için istence benzer bir dürtü oluşur. Ruh bir denge oluşturmak için bir sonraki yaşamında kendini bazı belirli acıların içine atma eğilimini geliştirir. Fiziksel yaşamı sırasında ise bu yazgı darbesini doğumdan önceki salt tinsel yaşamında kendisinin belirlediğini

anımsamaz. Ruh, dünya yaşamı sırasında kesinlikle *istemediği* bir şeyi, tinsel yaşamında *ister*. “İnsan, ebedilikten yola çıkarak geleceği belirler.”

sayfa 137 ve devamı: Bu kitabın “Düşünce Biçimleri ve İnsan Aurası” bölümü, herhalde en kolayca yanlış anlaşılabilecek bölümdür. Karşı görüşlüler bu açıklamalarda karşı çıkmak için uygun bir olanak bulmuş oluyorlar. Örneğin gören kişinin açıkladıklarını, neredeyse fen bilime uygun deneylerle kanıtlaması isteniyor. Tinsel aurayı görebildiğini söyleyen bir grup insanın başka insanların karşısına geçmeleri ve auralarını gözlemlemeleri, sonra da gözlemlerini açıklamaları öneriliyor. Belirli kişilerle ilgili söyledikleri benzeşiyorsa ve gözlenenler de böyle duygu ve düşünceleri olmuş olduğunu kabul ederlerse, “auranın” varlığına inanılabileceği söyleniyor. Bu düşünce biçimi doğal olarak tümüyle fen bilimseldir. Gelgelelim bir tin araştırmacısının kendi ruhu üstündeki tinsel görme yeteneğine yönelik çalışması, işte bu *yeteneği* kazanmak içindir. Özel bir durumda birşey algılayıp algılamaması, ya da neyi algıladığı ona bağlı değildir. Bu ona, bir yetenek olarak tinsel dünyadan akar. Bu gelişmeyi zorlaması olanaksızdır ve beklemek zorundadır. Bir algılamayı gerçekleştirmeye çalışması, hiç bir zaman algılanmanın gerçekleşme nedeni olamaz. Fen bilimsel yaklaşım, işte böyle bir zorlama istiyor. Tinsel dünya ise, kendine buyurulmasına izin vermez. Böyle bir deney yapılacak olursa, bunu hazırlayan tinsel dünya olmalıdır. Bunun için bu (tinsel) dünyanın bir varlığı, bir ya da daha çok insanın düşüncelerini bir ya da daha çok gören kişiye açıklamak istemelidir. Gören kişiler de gözlemlerini yapmak üzere “tinsel bir dürtüyle” bir araya gelmelidirler. O zaman söyleyecekleri kesinlikle uyumlu olur. Tüm bunlar fen bilimsel düşünce için çok garip de olsa, gerçektir. Tinsel deneyler, fiziksel deneyler gibi yapılamaz. Örneğin gören kişi, yabancı bir insanla karşılaşacağı zaman, onun aurasını gözlemeye hazırlanamaz. Aura-

yı, ancak tinsel dünya olanak verirse görebilir. Bu bir kaç söz, yukarıdaki yanlış anlaşılmaları önlemek içindir. Tinbilimin görevi, insanın aurayı görebilmek için hangi yolu izlemesi gerektiğini göstermek, yani auranın varlığını kendi kendine nasıl kanıtlayabileceğini açıklamaktır. Bu nedenle kavrayış yolcusuna şu önerilebilir: Ruhuna duyuüstü görebilmenin kurallarını uygula, görmeye başlayacaksın. –Yukarıdaki fen bilimsel deney gerçekleşse iş kuşkusuz daha kolay olurdu. Ama böyle düşünceleri olanlar tinbilimin en yalın sonuçlarını bile bilmiyorlar demektir.

“İnsan aurasının” bu kitaptaki açıklaması, “duyuüstüne” uzanan, ilginç ve heyecanlı bir şeyler yaşama zevkini doyurmak için değildir, yani ancak, “tin” olarak önlerine duyumsanabilenden farklı olmayan, onları rahatlık içinde, duyusal boyuttan öteye geçirmeyecek bir tasar getirildiğinde tin alemine tatmin olduklarını söyleyecekler için anlatılmış değildir. Bu tür eğilimleri olanlar ancak onlara “tin” olduğu söylenen şeyin imgesiyle, duyusal şeylerden başka türlü almadığı ve düşünceleriyle duyusal boyutta kalarak izleyebildikleri zaman kabul ederler. **Sayfa 138**’te aura renklerinin nasıl tasarlanmaları gerektiğini, böyle yanlış anlaşılmaları engelleyecek bir biçimde açıklanıyor. Ama bu şeylere doğru bir bakış açısıyla yaklaşanların da, insan ruhunun tinselliği ve ruhsallığı yaşadığında, aurayı zorunlu olarak tinsel –duyusal olmayan– bir biçimde gördüğü unutulmamalıdır. Böyle bir görüş olmadığı sürece yaşantı, bilinç altında kalır. İmgesel görüş, yaşantının kendisiyle karıştırılmamalıdır. Ama yaşantı, bu imgesel görüşle, tümüyle gerçeğe uygun bir dışa vurum yolu bulur. Bu, gören ruhun kendi istemine bağlı olarak değil, duyuüstü algılamada kendiliğinden ortaya çıkar. Zamanımızda bir doğa araştırmacısı, insan aurasından Prof. Dr. **Moritz Benedikt**’in *Ruten- und Pendellehre* (Çubuk ve Sarkaç Öğretisi) adlı kitabında yaptığı gibi söz ederse, bağışlanmalıdır: “Az sayıda olmakla birlikte, bazı kişiler ‘karanlığa uyumlular’. Bu azınlığın büyük bir kısmı, karanlıkta birçok nesneyi *renksiz* ola-

rak görmekteler; nesnelerdeki rengi ayırt edebilen ise çok küçük bir azınlık... Karanlık odamda yaptığım deneylerde, birçok okumuş adam ve doktor, iki klasik karanlığa uyumlu... kişi tarafından incelendiler. Ve incelenen kişilerde gözlemlerin doğru olduğu konusunda en ufak bir kuşku kalmadı... Renk algılayabilen karanlığa uyumlular, ön tarafta alın ve saç ayırımı noktasını mavi, geri kalan sağ yarıyı gene mavi, solu kırmızı, bazıları da... portakal sarısı renkte görüyorlar. Arada da aynı bölünüş ve renkler var.” Ama bir tin araştırmacısı auradan söz ederse, o kadar kolay bağışlanamaz. Burada ne Benedikt’in söylediklerine karşı bir görüş öne sürülüyor, –ne de olsa çağdaş fen bilimin en ilginç açıklamalarından sayılırlar–, ne de çoğunluğun pek hoşlandığı gibi tinbilim, fen bilim yoluyla bağışlatılmaya çalışılıyor. Burada gösterilmek istenen, bir fen araştırmacısının tinbilimin söylediklerine benzer şeyler ileri sürebileceği. Gene de belirtilmeli ki, bu kitapta sözü edilen aura, Benedikt’in yaptığı gibi fiziksel yöntemlerle araştırılabilecek şeylerden bambaşka bir şeydir. Ancak bu kitabın son bölümündeki “Kavrayış Yolu”nu izleyenlerce, tinsel olarak görülebilir. Tinsel algılanan şeylerin, duygusal algılananlar gibi kanıtlanabileceğini sanmak da ancak bir yanılgı olabilir.

BU BASKIYLA İLGİLİ NOTLAR

Sayfa no

35 Johann Gottlieb Fichte, 1762-1814.

"Bu öğretiyi anlayabilmek için ön koşul...": Johann Gottlieb Fichte'nin Bilim Öğretisi Derslerine Giriş; transendental mantık ve bilincin gerçekleri. Berlin Üniversitesinde konferans 1812-1813 yıllarında verildi. I. H. Fichte tarafından 1843 yılında yayınlandı. Bonn 1843, s. 4

43 *"İnsan çevresindeki nesnelerin...": "Der Versuch als Vermittler von Object und Subject"*ten (Objenin ve Sübjenin Aracılığına Bir Deneme) alıntı (1793).

47 Carl Gustaf Carus, 1789-1869; Alman fen araştırmacısı, tıp doktoru, psikolog ve manzara ressamı.

"Sinir sisteminin en...": Organon der Natur und des Geistes: (Doğa ve Tinin Organonu), "Kavramak Üzerine" adlı bölümden alıntı; Leipzig 1856, s. 89f.

59 Jean Paul Friedrich Richter, 1763-1825.

"Yaşamımda, henüz hiçbir insana... ": Bu serüven önce Jean Paul'un Yaşamının Gerçeğinden. Kendi Kaleminden Çocukluk Hikayeleri (iki ciltte üç defter) adlı kitapta yayınlandı. Breslau 1826-1828 I. Defter sayfa 53.

- 81 *"Babamdan endamımı...": "Zahme Xenien", VI. Cilt*
- 82 Wolfgang Amadeus Mozart, 1756-1791.
- 82 Gotthold Ephraim Lessing, 1729-1781.
- 93 Rudolf Hermann Lotze, 1817-1881, Leipzig, Göttingen ve Berlin'de tıp doktoru ve filozof.
"Işığa duyarlı bir gözlün...": "Grundzüge der Psychologie", (Psikolojinin Temel Çizgileri), Leipzig 1894, s. 19 f.
- 94 *"Aslında biz, bir şeyin ...": "Zur Farbenlehre" (Renk Öğretisi Üzerine), önsöz sayfa 77 bkz. 3.cilt: "Goethes Naturwissenschaftliche Schrifften", (Goethe'nin Fen Bilim Yazıları). Yayıncı ve yorumcu Rudolf Steiner, Kürschner'in "Deutsche National-Litteratur"unda. 1883-97, 5 cilt., sonraki basım Dornach 1975, GA Bibl.-Nr.1a-e*
- 130 Johannes Kepler, 1571-1630.
"Gerçek şu ki ...": Bu bölüm "Astronomia Nova" adlı eserin "Yorumlar" bölümünde bulunuyor. Pars II, Cap. VII.
- 167 Oscar Hertwig, 1849-1922, zoolog, 1888-1921 Berlin'de profesör.
- 169 Benim *Geheimwissenschaft* (Gizli Bilim) adlı kitabım: *"Die Geheimwissenschaften im Umriss" (Gizli Bilim'in Ana Hatları), (GA Bibl. -Nr 13, tb 601).*
- 169 *"Wie erlangt man Erkenntnisse der höheren Welten?", (Yüksek Dünyaların Kavrayışına Nasıl Ulaşılr?), (GA Bibl.Nr.10, tb 600).*
- 171 Karl Ludwig von Knebel, 1744-1834.
"Sağın bir gözlem gösterir ki ...": Bu mektup "K. L. v. Knebels literarischer Nachlass und Briefwech-

sel" adlı eserinde verilmiştir. Yayıncı: K. A. Varn-
hangen von Ense ve Th. Mundt, 2. baskı. 1840,
cilt 3, Sayfa 452.

- 174 Moritz Benedikt, 1835-1920, tıp doktoru, *Ruten-
und Pendellehre* (Çubuk ve Sarkaç Öğretisi) Viya-
na'da 1917'de yayınlandı. Alıntı orada, sayfa
17'dedir.

KİTAP LİSTESİ

Bu kitaptaki açıklamalara devam etmek ve derinleştirmek için Rudolf Steiner'in şu eserlerine bakın.

Yazılar

Die Philosophie der Freiheit. Grundzüge einer modernen Weltanschauung. Seelische Beobachtungsergebnisse nach naturwissenschaftlicher Methode: (Özgürlüğün Felsefesi, Bir Modern Dünya Görüşünün Ana Hatları. Fen Bilim Metotları Işığında Ruhsal Gözlem Sonuçları). (1894). GA Bibl.-Nr.4 (tb 627).

Das Christentum als mystische Tatsache und die Mysterien des Altertums: (Mistik Bir Gerçek Olarak Hristiyanlık ve Orta Çağın Gizemleri). (1902). GA Bibl.-Nr. 8 (tb 619)

Wie erlangt man Erkenntnisse der höheren Welten?: (Yüksek Dünyaların Kavrayışına Nasıl Ulaşılr?). (1904/05). GA Bibl.-Nr.10 (tb 600)

Die Geheimwissenschaft im Umriss: (Gizli Bilim'in Ana Hatları). (1910). GA Bibl.-Nr.13 (tb 601).

Die geistige Führung des Menschen und der Menschheit: (İnsanın ve İnsanlığın Ruhsal Güdümü). (1911). GA Bibl.-Nr. 15 8 (tb 614)

Luzifer-Gnosis. Grundlegende Aufsätze zur Anthroposophie und Berichte aus der Zeitschrift "Luzifer" und

"Luzifer-Gnosis": (Antropozofi Hakkında Temel Makaleler ve "Luzifer" ve Luzifer-Gnosis Dergisinden Raporlar), (1903 - 1908). GA Bibl.Nr.34.

Konferanslar

Ursprung und Ziel des Menschen. Grundbegriffe der Geisteswissenschaft. (İnsanın Menşei ve Amacı, Tin-Bilimin Ana Kavramları), 23 konferans, Berlin 29 Eylül 1904'den 30 Mart 1905'e kadar. GA Bibl. -Nr. 53.

Vor dem Tore der Theosophie: (Teozofinin Giriş Kapısı Önünde), 14 konferans, Stuttgart 22 Ağustos - 4 Temmuz 1906. 2 Sorunun Cevabı ile birlikte. GA Bibl.-Nr. 95.

Die Theosophie des Rosenkreuzers: (Gül Hacı Teozofisi), 14 konferans, Münih 22 Mayıs - 6 Haziran 1907. GA Bibl.-Nr.99

Makrokosmos und Mikrokosmos. Die grosse und kleine Welt. Seelenfragen, Lebensfragen, Geistesfragen: (Makrokosmos ve Mikrokosmos. Büyük ve Küçük Dünyalar. Ruh Sorunları, Yaşam Sorunları, Tin Sorunları), 11 konferans, Viyana 21-31 Mart 1910; Öncesinde Viyana 19 Mart 1910'da umuma açık bir konferans. GA Bibl.-Nr.119.

Die Offenbarungen des Karma: (Karmanın Açıklanması), 11 konferans, Hamburg 16-28 Mayıs 1910. GA Bibl.-Nr.120. (tb 620).

Der irdische und der kosmische Mensch: (Yeryüzü İnsanı ve Kozmik İnsan). 9 Konferans, Berlin 23 Ekim 1911 20 Haziran 1912. GA Bibl.-Nr.133.

Wiederverkörperung und Karma und ihre Bedeutung für die Kultur der Gegenwart: (Yeniden Bedenlenme ve Karmanın Çağımız Kültüründeki Önemi) 5 Konferans; Berlin 23,30 Ocak, Stuttgart 20,21 Şubat, Berlin 5 Mart 1912. GA Bibl.-Nr.135.

Das Leben zwischen dem Tode und der neuen Geburt im Verhaeltnis zu den kosmischen Tatsachen; (Kozmik Gerçeklerin Işığı Altında Ölüm İle Yeniden Doğum Arasındaki Yaşam), *10 konferans, Berlin 5 Kasım 1912-1 Nisan 1913. GA Bibl.-Nr.141.*

Initiations-Erkenntnis. Die geistige und physische Welt- und Menschheitsentwicklung in der Vergangenheit, Gegenwart und Zukunf, vom Gesichtspunkte der Anthroposophie: (*Antropozofik Bakış Açısına Göre Geçmişteki, Haldeki ve Gelecekteki Tinsel ve Ruhsal Dünya Gelişmesi ve İnsan Gelişmesi*), *13 konferans, Penmaenmawr 19-31 Ağustos 1923. GA Bibl.-Nr.227.*

Rudolf Steiner

Avusturya asıllı filozof, eğitimci, bilim adamı, sanatçı, ezoterist ve yazar, antropozofinin (Goethe'nin doğa felsefesinden esinlenen tinsel bilim) kurucusu.

"Bu kitapta duyuüstü dünyanın bazı bölümleri açıklanıyor. Sadece duyusalılığı gerçek saymak isteyenler bu açıklamaları, anlamsız düşlem ürünü diye değerlendirebilirler. Duyusal dünyanın ötesine uzanan yolları arayanlar ise, insan yaşamının değer ve anlam kazanması için başka bir dünyanın da gözlenmesi gerektiğini er geç öğreneceklerdir..."

Bu yol sayesinde yaşamın nedenlerini tanıyacak, onlarda ortaya çıkan etkinliklerin içinde kör gibi gelişigüzel dolanmayacaklardır."

Rudolf Steiner

Bu kitabın yazarı, kendi deneyimleri ile kanıt gösteremeyeceği hiçbir şeyden söz etmiyor. Tüm açıklananlar yazarın kendi yaşantılarının sonuçlarıdır.

www.sayyayincilik.com

